

Bosna i Hercegovina

Agencija za statistiku
Bosne i Hercegovine

UNECE

Mapa puta za statistiku za ciljeve održivog razvoja

Prijevod
Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

UNITED NATIONS

UNECE
EKONOMSKO POVJERENSTVO UN ZA EUROPU

Konferencija europskih statističara
MAPA PUTA ZA STATISTIKU ZA
CILJEVE ODRŽIVOG RAZVOJA

Ujedinjeni narodi
New York i Geneva, 2017.

Napomena

Prezentacija materijala i oznake koje se koriste u ovoj publikaciji ne podrazumijevaju izraz bilo kakvog mišljenja Sekretarijata Ujedinjenih naroda u vezi pravnog statusa svake zemlje, teritorija, grada ili područja ili njenih vlasti ili u vezi s razgraničenjem granice ili graničnih linija.

UNITED NATIONS PUBLICATION
Sales No. E.17.II.E.22
ISBN 978-92-1-117143-3 eISBN 978-92-1-362841-6

Copyright © United Nations, 2017
Sva prava zadržana

Publikacija Ujedinjenih naroda koju izdaje
Ekonomsko povjerenstvo za Europu

Prijevod
Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Objava

Upravljačka skupina Konferencije europskih statističara (CES) je pripremila publikaciju za statistiku održivog razvoja. Članovi Upravljačke skupine su iz sljedećih zemalja: Benjamin Rothen (potpredsjedavatelj, Švicarska) i Jennifer Park (potpredsjedatelj, SAD); Cara Williams (Kanada); Niels Ploug i Maciej Truszczynski (Danska); Claire Plateau (Francuska); Fabienne Middeke, Annette Pfeiffer i Maria Joao Santos (Njemačka); Marina Gandolfo (Italija); Kanykey Orozbaeva (Kirgistan); Enrique Ordaz López (Meksiko); Ala Negruta (Republika Moldavija); Gerard Eding (Nizozemska); Denise Brown (Novi Zeland), Renata Bielak (Poljska); Natalia Ignatova (Ruska Federacija); Viveka Palm i Sara Frankl (Švedska); Esengül Tanrikulu i Övünç Uysal (Turska); Joanne Evans (Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske); Marleen De Smedt, Fritz Gebhard, Anton Steurer i Nicola Massarelli (Eurostat); Marco Mira d'Ercole i Simon Scott (OECD); Lidia Bratanova, Tiina Luige i Gady Saiovici (UNECE). UNECE je osigurao sekretarijat za rad skupine.

Na pojedinim poglavljima su radili sljedeći članovi: Poglavlje I – Tiina Luige i Gady Saiovici; Poglavlje II – Benjamin Rothen i Jennifer Park; Poglavlje III – Jennifer Park; Poglavlje IV – Claire Plateau i Maciej Truszczynski; Poglavlje V – Natalia Ignatova i Gerard Eding; Poglavlje VI – Renata Bielak i Enrique Ordaz López; Poglavlje VII – Benjamin Rothen i Tiina Luige; Poglavlje VIII – Annette Pfeiffer i Maria Joao Santos.

Članovi Konferencije europskih statističara i njenog Biroa su dali korisne komentare tijekom procesa izrade Mape puta. Svoj doprinos u uređivanju publikacije dao je Robert Smith (Midsummer Analytics, Kanada), a Assel Zhabagina u konačnoj provjeri publikacije.

Informacije o provođenju Mape puta nalaze se na Wikipedija stranicama o statistici za SDG ([https:// statswiki.unece.org/display/SFSDG](https://statswiki.unece.org/display/SFSDG)), koju je postavio Gady Saiovici (UNECE), uz doprinos Assel Zhabagina. Članovi Upravljačke skupine i nekoliko nacionalnih statističkih institucija osigurali su informacije za Wikipediju.

KAZALO

I REZIME	7
A. Uspostavljanje nacionalnih mehanizama za suradnju (Dio III)	7
B. Procjena spremnosti da se osiguraju podaci za globalne SDG pokazatelje (Dio IV)	8
C. Razvijanje regionalnih, nacionalnih i podnacionalnih pokazatelja (Dio V)	8
D. Pružanje podataka o globalnim SDG pokazateljima (Dio VI)	9
E. Izgradnja statističkih kapaciteta za statistiku za SDG (Dio VII)	9
F. Komunikacija i diseminacija statističkih podataka o SDG (Dio VIII)	9
II UVOD	11
A. Mandat	11
B. Ciljevi i pristup	11
III USPOSTAVLJANJE NACIONALNIH MEHANIZAMA ZA SURADNJU	13
A. Uloga nacionalnih institucija za statistiku	13
B. Neophodan dijalog sa kreatorima politike	13
C. Institucionalni aranžmani za dostavljanje podataka o SDG pokazateljima	14
D. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Uspostavljanje suradnje	15
E. Aktivnosti za Upravljačku skupinu – Uspostavljanje suradnje	15
IV PROCJENA SPREMNOSTI ZEMALJA DA DOSTAVLJAJU PODATKE O GLOBALNIM SDG POKAZATELJIMA	16
A. Identifikacija proizvođača podataka i izvora podataka	16
B. Identifikacija nedostataka u podacima i metodologiji i konceptualna pitanja	17
C. Rješavanje pitanja koja se odnose na razvrstavanje (dezagregaciju) podataka	17
D. Preporuke za nacionalne institucije za statistiku – Procjena spremnosti	18
E. Aktivnosti za Upravljačku skupinu – Procjena spremnosti	19
V RAZVOJ REGIONALNIH, NACIONALNIH I PODNACIONALNIH POKAZATELJA	20
A. Odlučivanje o nacionalnim pokazateljima	20
C. Diseminacija i objavljivanje	23
D. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Nacionalni i podnacionalni pokazatelji	24
E. Aktivnosti za Upravljačku skupinu – Nacionalni i podnacionalni pokazatelji	24
VI PRUŽANJE PODATAKA O GLOBALNIM POKAZATELJIMA SDG	25
A. Nacionalni mehanizmi za dostavljanje podataka o SDG	26
B. Modeli protoka podataka	27
C. Suradnja sa međunarodnim organizacijama	33
D. Specijalne situacije kod pružanja podataka	34
E. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Osigurati podatke o globalnim pokazateljima SDG	35
F. Aktivnosti za Upravljačku skupinu – Pružanje podataka za globalne pokazatelje SDG	35
VII IZGRADNJA KAPACITETA ZA STATISTIKU ZA SDG	36
A. Iskustva iz Milenijumskih ciljeva razvoja	37
B. Strategija izgradnje kapaciteta na nacionalnoj razini	38
C. Postojeće strukture i mehanizmi	39
D. Identifikacija partnerstava	41
E. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Izgradnja kapaciteta	43
F. Aktivnosti za Upravljačku skupinu – Izgradnja kapaciteta	44

VIII KOMUNIKACIJE ZA STATISTIKU ZA SDG	45
A. Izrada strategije komunikacija.....	45
B. Identifikacija raspoloživih i potrebnih resursa	47
C. Komunikacija sa kreatorima politike	47
D. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Komunikacija.....	48
E. Aktivnosti za Upravljačku skupinu – Komunikacija	49
ANEKS I Studije slučaja	50
ANEKS II Objašnjenje.....	61
ANEKS III Skupine koje rade na povezanim pitanjima	66

I REZIME

Mapa puta je resurs kojim se usmjerava rad Konferencije europskih statističara (CES) u vezi sa statistikom Ciljeva održivog razvoja (SDG). Sadrži strategiju koju članice CES trebaju da primijene u provođenju Deklaracije CES o ulozi nacionalnih statističkih institucija u mjerenju i praćenju Ciljeva održivog razvoja, koju je CES usvojila 2015. godine. U Mapi puta navedene su aktivnosti u vezi sa proizvodnjom statistike za SDG:

- šta je potrebno da se uradi;
- tko treba da uradi, šta i kada;
- tko su zainteresirane strane, i
- mogućnosti za suradnju.

Mapa puta je zamišljena kao radni dokument, CES Upravljačka skupina za statistiku za SDG će ažurirati dokument u cilju praćenja promjena, uključujući rad Međuagencijske ekspertske skupine za pokazatelje SDG (IAEG-SDG), Skupine na visokoj razini za partnerstva, koordinaciju i izgradnju kapaciteta za Program (Agenda) 2030 (HLG-PCCB), kao i Partnerstva u oblasti statistike za razvoj u 21. vijeku (PARIS21).

CES Ured je u listopadu 2015. uspostavio Upravljačku skupinu za statistiku za SDG kako bi počeli izradu Mape puta. Upravljačkom skupinom zajednički predsjedavaju Švicarska i SAD. Članice su Kanada, Danska, Francuska, Njemačka, Italija, Kirgistan, Meksiko, Nizozemska, Novi Zeland, Poljska, Moldavija, Ruska Federacija, Švedska, Turska, Ujedinjeno Kraljevstvo, Eurostat, OECD i UNECE. UNECE ima ulogu Sekretarijata Upravljačke skupine. Mapa puta obuhvata studije slučaja koje su pripremili UNICEF i UNFPA.

Tekst Mape puta je nekoliko puta ažuriran kako bi se usvojile sugestije CES i njenog Ureda, i kako bi se obuhvatila nova dešavanja na svjetskoj i lokalnoj razini: odluke Statističkog povjerenstva UN (UNSC); rezultati dobijeni od IAEG-SDG, HLG-PCCB i UNECE Ekspertske sastanke o statistici za SDG¹ iz ožujka i travnja 2017. godine, kao i komentari iz elektroničkih konsultacija sa svim zemljama i međunarodnim organizacijama koje sudjeluju u radu CES-a. Dokument je usvojen u lipnju 2017. na 65. plenarnoj sjednici CES kao prva verzija Mape puta, uz zaključak da će se tekst ažurirati u narednim godinama, kako relevantna tijela UN budu donosila vlastite odluke i kako se bude sakupljalo relevantno iskustvo.

Mapa puta je predstavljena kroz šest osnovnih dijelova koji su fokusirani na uspostavljanje mehanizama za nacionalnu suradnju, procjenu spremnosti zemalja da proizvode pokazatelje za SDG, izradu regionalnih, nacionalnih i podnacionalnih pokazatelja, dostavljanje podataka o SDG pokazateljima, izgradnju kapaciteta i razmjenu statistike za SDG. Dokument sadrži i Preporuke za nacionalne statističke institucije i konkretne aktivnosti za Upravljačku skupinu radi pružanja podrške zemljama u provođenju SDG mjerenja. U Aneksima su prikazane studije slučaja koji se odnose na dobre prakse u vezi sa Mapom puta, međunarodni kontekst za razvoj SDG i spisak skupina koje rade na povezanim pitanjima na globalnim i regionalnim razinama.

A. Uspostavljanje nacionalnih mehanizama za suradnju (Dio III)

Mapa puta preporučuje nacionalnim statističkim institucijama **da funkcioniraju kao nacionalno referentno središte** za potrebe statistike za SDG. To podrazumijeva koordinaciju suradnje i planiranja i izradu nacionalne Mape puta i/ili akcionih planova za primjenu međunarodnih standarda u osiguranju statističkih podataka za izradu SDG pokazatelja.

Od važnosti je bliska suradnja statistike sa kreatorima politike kako bi se zadovoljili uvjeti izvješćivanja po Programu 2030 sukladno nacionalnim prioritetima.

¹ <https://www.unece.org/index.php?id=45249>.

CES Upravljačka skupina podržavati će zemlje tako što će: (a) olakšati razmjenu nacionalnih Mapa puta za statistiku za SDG, i (b) omogućiti regionalnu zastupljenost nacionalnih statističkih institucija na sastancima o relevantnim mjerama politike u vezi sa SDG.

B. Procjena spremnosti da se osiguraju podaci za globalne SDG pokazatelje (Dio IV)

Dio IV Mape puta odnosi se na potrebe da se izvrši procjena spremnosti da se osiguraju podaci o globalnim SDG pokazateljima, u čemu **statistika ima ključnu ulogu**. Statistika treba da procjeni dostupnost podataka za globalne pokazatelje u svojim zemljama, odnosno da: (a) identificira davatelje i izvore podataka za SDG pokazatelje; (b) identificira praznine u podacima i metodologiji; i (c) razmotri zahtjeve u pogledu razvrstavanja podataka. Upravljačka skupina preporučuje da ove procjene rade statističke institucije, uz blisku suradnju sa relevantnim proizvođačima podataka i uz konsultacije sa civilnim društvom i međunarodnim organizacijama. Jedan od suštinskih rezultata procjene je definiranje odgovornosti među nacionalnim institucijama za svaki pokazatelj. Ove aktivnosti treba da se urade uz zajednički dijalog kreatora politike i nacionalnim tijelom odgovornim za provođenje SDG kako bi se uzeli u obzir nacionalni prioriteti i potrebni resursi.

Upravljačka skupina CES pružiti će podršku državama u procjeni spremnosti: **(a) osigurati format za procjenu spremnosti na razini zemlje, a na temelju iskustava zemalja koje su već provele svoju procjenu, (b) osigurati platformu za razmjenu i objedinjavanje nacionalnih iskustava** (npr. na plenarnoj sjednici CES 2017. godine, tijekom Ekspertskog sastanka i putem javne Wikipedija internet stranice). Dugoročno, Upravljačka skupina CES predlaže da se periodično naprave procjene u okviru regije UNECE i da se izradi plan rada za zemlje radi testiranja novih metodologija (npr. pokazatelji Stub III²) i novih izvora podataka (npr. „veliki podaci“). Sve ove aktivnosti treba da budu povezane sa relevantnim planovima rada na razini CES.

C. Razvijanje regionalnih, nacionalnih i podnacionalnih pokazatelja (Dio V)

Program 2030 implicira da se SDG ciljevi i podciljevi ostvaruju na nacionalnim i podnacionalnim razinama. Integriranje ciljeva i podciljeva u nacionalne politike i strategije je od važnosti. Provođenje ovih nacionalnih strategija je potrebno dokumentirati sa podacima na nacionalnoj razini. Međutim, moguće je da će za zemlje sa značajnim regionalnim razlikama biti potrebni i pokazatelji za podnacionalnu razinu.

Dio V Mape puta pruža instrukcije za uspostavljanje SDG pokazatelja na regionalnoj, nacionalnoj i podnacionalnoj razini. Situacija među zemljama je različita u pogledu mjerenja održivog razvoja. Neke zemlje već imaju uspostavljene setove pokazatelja održivog razvoja i one će prilagoditi svoje pokazatelje da odražavaju SDG. Neke zemlje mogu preuzeti SDG pokazatelje kao i prilagoditi ih svojim politikama nacionalnih prioriteta. Zemlje koje su prikupljale podatke za Milenijumske ciljeve razvoja (MCR) mogu koristiti to iskustvo. Mapa puta naglašava ključnu potrebu za dijalogom između statistike i kreatora politike na poslovima praćenja i revizije na nacionalnoj razini, kao i značaj postizanja zajedničkog dogovora o ulogama i odgovornostima.

Dio V prikazuje rad koji obavlja Operativna skupina za prilagođavanje preporuka CES o mjerenju održivog razvoja i mogućnosti korištenja prilagođenog okvira CES za identifikaciju nacionalnih/regionalnih statističkih podataka i pokazatelja.

Upravljačka skupina predlaže da se: (a) izradi lista zemalja koje planiraju da uspostave svoje nacionalne SDG pokazatelje i da se (b) razmjene iskustva o izboru nacionalnih pokazatelja. Na temelju tih iskustava,

² pogledati Aneks II za opis tri „stuba“ pokazatelja SDG.

potrebno je izraditi principe za prilagođavanje postojećih setova pokazatelja održivog razvoja (SDI) za izradu pokazatelja o SDG.

D. Pružanje podataka o globalnim SDG pokazateljima (Dio VI)

Dio VI Mape puta prikazuje moguće mehanizme za pružanje podataka o pokazateljima SDG i s tim povezanim protokom podataka. Ovaj dio naglašava ulogu statistike kao organizacije koja koordinira podatke u vezi sa SDG.

Nacionalne statističke institucije u nekim zemljama rade na razvoju Nacionalne platforme za izvješćivanje (NRP) kao mogućeg mehanizma za razmjenu podataka o SDG pokazateljima. Mapa puta preporučuje da podaci koji su na raspolaganju preko platformi NRP budu uporedivi, transparentni, pravovremeni i javno dostupni. Platforme NRP treba da obuhvataju: (i) portale za prikupljanje ili slanje podataka koji omogućavaju različitim proizvođačima podataka u zemlji da šalju/objavljaju podatke; (ii) baze podataka za proizvodnju pokazatelja i (iii) portale za prikaz podataka gdje korisnici mogu da nađu tablice, dokumente i publikacije (ovo je također dio strategije komunikacije). CES Ured je osnovao **Operativnu skupinu koja daje naputke za nacionalne mehanizme izvješćivanja, uključujući platforme NRP.**

U Dijelu VI se razmatraju mogući modeli razmjene podataka na nacionalnoj razini i sa nacionalnog na regionalne/globalne razine. Tijela odgovorna za koordinaciju zvanične statistike u pojedinim zemljama (odnosno nacionalne statističke institucije) su u dobroj poziciji da planiraju i predlože model protoka podataka za korištenje u njihovim zemljama. Trebaju da razviju i održavaju jasan sustav za upravljanje statistikom za potrebe pokazatelja za SDG od svih proizvođača, tako da ulaganja u sustav budu od koristi za cijelu zemlju. Upravljačka skupina preporučuje **da nacionalne statističke institucije razmotre koji model protoka podataka osigurava najtransparentniji i najefikasniji prijenos podataka sa nacionalne na globalnu razinu**, uz izbjegavanje dupliranja i uzimanje u obzir nacionalnih specifičnosti.

E. Izgradnja statističkih kapaciteta za statistiku za SDG (Dio VII)

U Dijelu VII Mape puta razmatraju se strategije za izgradnju kapaciteta na nacionalnoj razini, uz korištenje iskustava iz provođenja MDGs i postojećih struktura i mehanizama za statističku obuku i izgradnju kapaciteta. Bitan dio u izgradnji kapaciteta je identifikacija i izgradnja partnerstava, kako na nacionalnoj, tako i na međunarodnoj razini.

Mapa puta predlaže kao prvi korak **procjenu potreba za izgradnjom kapaciteta na razini zemlje**. Bitan preduvjet je procjena spremnosti zemalja da daju podatke za pokazatelje SDG, što je predmet Dijela IV. Mapa puta sugerira da zemlje također procjene vrijeme potrebno za razvijanje bilo kojeg pokazatelja koji nedostaje. Ta procjena treba da identifikira pokazatelje koje je moguće osigurati **kratkoročno, srednjoročno i dugoročno**. Sljedeći korak je da se **identificira koje zemlje u regiji imaju slične potrebe** i kako one mogu da surađuju kada je u pitanju planiranje, financiranje ili partnerstvo.

Nakon što se identificiraju prioriteti, zemlje mogu **tražiti sredstva i početi da** investiraju u ljude i sustave za proizvodnju i procjenu statistike. Upravljačka skupina smatra da je važno da postoji neko **mjesto gdje zemlje mogu da diskutiraju i koordiniraju svoje aktivnosti u vezi sa izgradnjom kapaciteta statistike u vezi sa SDG.**

F. Komunikacija i diseminacija statističkih podataka o SDG (Dio VIII)

U Dijelu (VIII) Mape puta razmatraju se načela koja mogu da budu korisna za statistiku u izradi strategije za komunikaciju statistika u vezi sa SDG. Predlaže se korištenje novih sredstava za razmjenu podataka i alata za komunikaciju sa zainteresiranim stranama na transparentan i otvoren način.

Ovaj Dio naglašava značaj komunikacije sa kreatorima politike i njihovog angažiranja u cijelom procesu. Važno je shvatiti da je nacionalna statistička institucija neovisan i kredibilan proizvođač kvalitetne statistike za potrebe javnosti. Osim toga, važna je i komunikacija o tome kakva ograničenja postoje u pogledu korištenja pokazatelja za mjerenje SDG. Upravljačka skupina preporučuje da statističke institucije u pripremi strategije komunikacije definiraju ključne skupine zainteresiranih strana, uključujući proizvođače podataka (nacionalni statistički sustav, akademske ustanove itd.) i korisnike podataka (kreatori politike, civilno društvo, privatne kompanije itd.). Nacionalne statističke institucije nakon toga treba da definiraju sadržaj i formu komunikacije, i pri tome koriste prednosti postojećih i novih načina diseminacije. Potrebno je razmotriti uspostavljanje sustava za upravljanje klijentima koji će se efikasno baviti upitima korisnika. Neophodno je i da se izrade kriteriji i principi za komunikaciju sa kreatorima politike da bi se postiglo bolje razumijevanje njihovih različitih uloga u procesu SDG.

Upravljačka skupina Konferencije CES uspostaviti će veze sa Ekspertskom skupinom UNECE za komunikaciju kako bi razmotrila moguće zajedničke aktivnosti u ovoj oblasti, uključujući izradu instrukcija za nacionalne statističke institucije. U srednjoročnom i dugoročnom smislu, Upravljačka skupina i Ekspertska skupina za komunikacije UNECE prikupljat će i analizirat će najbolje prakse u komunikaciji i mapirati postojeće alate za razmjenu informacija o SDG.

Mapa puta je instrument komunikacije koji pojašnjava pitanja koja je neophodno razmotriti u vezi sa statistikom za SDG, kao i presudnu ulogu zvanične statistike i nacionalnih statističkih institucija. Upravljačka skupina priprema **'opću' prezentaciju Mape puta** za ovu svrhu.

II UVOD

A. Mandat

Dokument *Transformacija našeg svijeta: Program 2030 za održivi razvoj*³ (Agenda 2030), i sa njim povezani globalni ciljevi održivog razvoja (SDG) i 169 podciljeva usvojeni su u rujnu 2015. godine od strane šefova i visokih predstavnika država.

Ključnu ulogu u osiguravanju podataka za praćenje i pregled SDG-a i sa njima povezanih podciljeva ima zvanična statistika. Pored toga, dva podcilja su usmjerena na poboljšanje nacionalne statistike, odnosno:

- **Podcilj 17.18:** „Do 2020. godine, unaprijediti podršku za izgradnju kapaciteta u zemljama u razvoju, uključujući najnerazvijenije zemlje i male ostrvske zemlje u razvoju, kako bi se značajno povećala dostupnost visokokvalitetnih, blagovremenih i pouzdanih podataka razvrstanih prema dohotku, spolu, starosti, rasi, etničkoj pripadnosti, migracijskom statusu, invaliditetu, geografskoj lokaciji i drugim karakteristikama relevantnim u datim nacionalnim kontekstima.“
- **Podcilj 17.19:** „Do 2030, nadograditi postojeće inicijative kako bi se razvilo mjerenje napretka u održivom razvoju, komplementarno mjerenju bruto domaćeg proizvoda, i podržati izgradnju kapaciteta za statistiku u zemljama u razvoju.“

Odlučeno je da se „pokrene izrada Mape puta za razvoj zvanične statistike za praćenje SDG“⁴, na plenarnoj CES sjednici 2015. godine. Ovaj dokument ima za cilj da usmjerava rad CES u oblasti statistike za potrebe Ciljeva održivog razvoja.

U cilju izrade Mape puta i praćenja provođenja njenih ciljeva, CES Ured je u listopadu 2015. osnovao Upravljačku skupinu za statistiku za SDG. Sljedeće zemlje i organizacije su članice skupine: Švicarska (kopredsjedavatelj), Sjedinjene Američke Države (kopredsjedavatelj), Kanada, Danska, Francuska, Nemačka, Italija, Kirgistan, Meksiko, Nizozemska, Novi Zeland, Poljska, Moldavija, Ruska Federacija, Švedska, Turska, Ujedinjeno Kraljevstvo, EUROSTAT i OECD. UNECE ima ulogu Sekretarijata.

B. Ciljevi i pristup

Dokument *Transformacija našeg svijeta: Program 2030 za održivi razvoj*³ (Agenda 2030), i sa njim povezani globalni ciljevi održivog razvoja (SDG) i 169 podciljeva usvojeni su u rujnu 2015. godine od strane šefova i visokih predstavnika država.

Mapa puta usmjerava rad CES-a na statistici za SDG. Ona definiira aktivnosti koje su povezane sa proizvodnjom statistike za SDG:

- što treba da se uradi;
- tko što radi i kada;
- tko su ostale zainteresirane strane, i
- mogućnosti za suradnju.

Mapa puta podržava provođenje *Deklaracije o ulozi nacionalnih statističkih institucija u mjerenju i praćenju Ciljeva održivog razvoja*⁵ koje je CES usvojila u lipnju 2015. Deklaracija:

- (a) poziva nacionalne vlade da podrže nacionalne urede za statistiku u njihovoj ključnoj ulozi u mjerenju i praćenju SDG i prepoznaju značaj suradnje na lokalnoj, nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini u radu na statistici za SDG, i

3 <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20>

4 Izvješće sa plenarne sjednice CES 2015 ECE/CES/89, paragraf 23, http://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/documents/ece/ces/2015/Rep_1512361E.pdf.

5 ECE/CES/89/Add.1 at <http://www.unece.org/index.php?id=38920>.

(b) naglašava značaj efikasne koordinacije u praćenju SDG na regionalnoj razini između relevantnih međunarodnih organizacija i između međunarodnih organizacija i nacionalnih zavoda za statistiku.

Mapa puta daje preporuke za statistiku u njihovoj pripremi za pružanje podataka o globalnim SDG pokazateljima kao podršku za pregled i praćenje napretka u pravcu ostvarenja SDG. Osmišljavaju se mehanizmi za pregled i praćenje SDG na razini kreiranja politike i mjerenja i davanja podataka na razini statistike. Mapa puta objedinjuje ove tekuće radnje kako bi pomogla da zvanična statistika bude aktivno uključena u ove procedure, gdje je to relevantno. Mapa puta također identificira aktivnosti koje može da poduzme CES radi pružanja podrške zemljama u njihovom radu.

Mapa puta je komplementarna sa *Globalnim akcionim planom iz Cape Towna za podatke o održivom razvoju*,⁶ koji je izradila Visoka radna skupina za partnerstvo, koordinaciju i izgradnju kapaciteta za Program 2030 (HLG-PCCB), a koji je usvojilo Statističko povjerenstvo UN (UNSC) u ožujku 2017. Predložene su konkretne aktivnosti koje će podržati države u suočavanju sa izazovom razvoja statistike za SDG. Kroz identifikaciju potrebnih vrsta poslova i potrebnih finansijskih sredstava, Mapa puta daje informacije statistikama, međunarodnim organizacijama i zainteresiranim stranama (npr. Partnerstvo za statistiku za razvoj u 21. vijeku – PARIS21) u vezi sa izgradnjom kapaciteta statistike.

Namjera je da Mapa puta bude komplementarna sa radom Međuagencijske ekspertske skupine za pokazatelje SDG (IAEG-SDG) i HLG-PCCB, tako što će davati sugestije u vezi sa potrebama država članica CES.

Mapa puta je do sada nekoliko puta ažurirana. Od prvog predstavljanja Mape puta na plenarnoj sjednici CES u travnju 2016. (ECE/CES/2016/19), tekst je revidiran tako da prikazuje rezultate relevantnih sastanaka i sugestije zainteresiranih strana. Time su uzete u obzir odluke Statističkog povjerenstva UN (UNSC); rezultati dobijeni od IAEGSDG, HLG-PCCB i UNECE Ekspertske sastanka o statistici za SDG⁷ iz ožujka i travnja 2017. godine, te komentari iz elektroničkih konsultacija sa svim zemljama i međunarodnim organizacijama koje sudjeluju u radu CES. Dokument je usvojen u lipnju 2017, na 65. plenarnoj sjednici CES, kao prva verzija Mape puta, uz napomenu da će Upravljačka skupina ažurirati tekst u narednim godinama, kako relevantna UN tijela budu donosila odluke i kako se vremenom bude sakupljalo relevantno iskustvo.

U Dijelu III Mape puta navodi se značaj uspostavljanja mehanizama suradnje na nacionalnoj razini, u čemu nacionalne statističke institucije imaju ključnu ulogu. Dio IV opisuje procjenu spremnosti zemalja da pruže podatke za globalne SDG pokazatelje. U Dijelu V razmatraju se regionalni, nacionalni i podnacionalni pokazatelji. Dio VI opisuje razmjenu podataka za pokazatelje SDG. Dio VII se bavi izgradnjom kapaciteta. Dio VIII se odnosi na strategiju komunikacije za SDG statistiku.

Dijelovi Mape puta završavaju se: (1) preporukama za nacionalne statističke institucije država članica CES i (2) kratkoročnim, srednjoročnim i dugoročnim aktivnostima za Upravljačku skupinu radi pružanja podrške u praćenju SDG od strane država članica CES. Kratkoročne aktivnosti su one koje treba da budu obavljene prema plenarnoj sjednici CES 2017. godine (lipanj 2017). Srednjoročne aktivnosti je potrebno završiti do plenarne sjednice CES za 2018. godinu. Dugoročne aktivnosti se očekuju nakon plenarne sjednice CES 2018. godine.

⁶ http://unstats.un.org/sdgs/files/global-consultation-hlg-1/GAP_HLG-20161021.pdf.

⁷ <https://www.unece.org/index.php?id=45249>.

III USPOSTAVLJANJE NACIONALNIH MEHANIZAMA ZA SURADNJU

A. Uloga nacionalnih institucija za statistiku

Nacionalne institucije za statistiku imaju ključnu ulogu u mjerenju dostizanja ciljeva održivog razvoja. Prema Programu 2030, izvješće o godišnjem napretku u vezi sa SDG izrađuje generalni tajnik UN (UNSG) u suradnji sa međunarodnim statističkim sustavom, odnosno temelji se na globalnim pokazateljima i podacima koje proizvode nacionalni statistički sustavi. Proces praćenja na svim razinama biti će „rigorozan i temeljen na podacima, urađen na temelju procjena pojedinačnih zemalja i podataka koji su visokokvalitetni, dostupni, blagovremeni, pouzdani i razvrstani po dohotku, spolu, starosti, rasnoj i etničkoj pripadnosti, migracijskom statusu, invaliditetu i geografskoj lokaciji, kao i drugim karakteristikama relevantnim za nacionalni kontekst“⁸.

Važno je razlikovati termine „izvješćivanje“ o SDG i „davanje podataka i statistike za mjerenje napretka“ u dostizanju SDG-ova i podciljeva. 'Izvješćivanje' o SDG se odnosi na praćenje napretka u dostizanju SDG i podciljeva na **političkoj razini** i zahtjeva za evaluaciju odgovarajućeg napretka za dati prioritet mjera politike. Dva takva primjera su izvješćivanje na globalnoj razini od strane generalnog tajnika UN prema Visokom političkom forumu (HLPF) o održivom razvoju i dobrovoljnom izvješću pojedinih država na HLPF. U mnogim zemljama, tijela koji se bave politikama (npr. nacionalna kontakt točka za provođenje SDG, ministarstvo, kabinet premijera itd.) koordiniraju proces izvješćivanja o SDG. Također, mogu da postoje posebni državni uredi koje koordiniraju konkretne ciljeve. Često se izrada nacionalnih pokazatelja SDG provodi uz vodeću ulogu nacionalnih tijela koja se bave politikama.

Na drugoj strani, osiguravanje podataka za SDG kao podrške mjerenju i dostizanju SDG (ili monitoring) je zadatak za statistike. To se odnosi na identifikaciju odgovarajućih izvora podataka i metodologija za proizvodnju statistike koja odgovara pokazateljima SDG. Potrebno je da nacionalne statistike, kao kontakt točka za SDG, blisko surađuju sa nacionalnim kontakt točkama za SDG koje se bave politikama. Obavljanje ključne koordinacijske uloge koju imaju nacionalne statistike u praksi ovisi od toga kako su uspostavljeni statistički sustavi (centralizirani ili decentralizirani), od nacionalnog zakonodavstva za statistiku i postojećih okvira suradnje između statistike i kreatora politike.

Dobar temelj za identifikaciju davatelja podataka je procjena spremnosti zemlje pružiti podatke za SDG pokazatelje i identificira podatke koji nedostaju. Upravljačka skupina preporučuje da, u provođenju ovih procjena, nacionalne statističke institucije blisko surađuju sa relevantnim proizvođačima podataka i međunarodnim organizacijama. Jedan od ključnih rezultata ove procjene je identifikacija i podjela obveza između nacionalnih institucija.

B. Neophodan dijalog sa kreatorima politike

Praćenje nacionalnog i podnacionalnog napretka u dostizanju SDG i podciljeva treba da bude rezultat bliske suradnje između statističara i kreatora politike. U tom smislu, najvažnije je da statističari od samog početka budu uključeni u rad na pripremi nacionalnog akcionog plana i, ukoliko se u dotičnoj zemlji to radi, izboru nacionalnih pokazatelja. Ovakva suradnja treba da osigura da ciljevi budu mjerljivi (što olakšava posao statističarima) i da izabrani pokazatelji budu prihvaćeni i relevantni za kreatore politike. Osim toga, statističari mogu osigurati da praćenje SDG na nacionalnoj i podnacionalnoj razini bude sukladno relevantnim postojećim konceptualnim okvirima kao što je Okvir CES. Dobar primjer efikasne suradnje između statističara i kreatora politike predstavljen je u **Studiji slučaja 6 iz Švicarske**.

Bliska suradnja između statističara i kreatora politike korisna je jer su jasno definirane uloge i odgovornosti. Uloge i odgovornosti treba da budu i javno objavljene kako bi se osigurala transparentnost u procesima u

⁸ http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1 (stav 74(g) i 83).

vezi sa SDG. Npr. izbor nacionalnih i podnacionalnih ciljeva i mjera spada pod odgovornost kreatora politike, uz podršku statističara. S druge strane, izbor pokazatelja i utvrđivanje metodologija i izvora podataka je odgovornost statističara, uz konsultacije sa kreatorima politika.

Jasna podjela uloga i odgovornosti, uz istovremeno postojanje jasnih kriterija za izbor pokazatelja, osigurava i blisku suradnju između svih zainteresiranih strana i poštovanje zahtjeva koje predstavlja zvanična statistika.

C. Institucionalni aranžmani za dostavljanje podataka o SDG pokazateljima

Upravljačka skupina CES preporučuje da nacionalne vlade informiraju sva relevantna ministarstva i agencije o Programu 2030 i SDG pokazateljima i da ojačaju međuinstitucionalnu suradnju radi suočavanja sa postojećim izazovima.

Nacionalne vlade trebaju imenovati nacionalno tijelo koje će koordinirati sustav mjerenja SDG radi postizanja dosljednosti u radu svih zainteresiranih strana, razmjene informacija i mišljenja i provođenja međunarodno usuglašeni metodologija.

Nacionalno tijelo za koordinaciju:

- raspravlja o pitanjima koja se odnose na sakupljanje podataka i analizu SDG pokazatelja između tijela vlade i međunarodnih organizacija;
- obavještava zainteresirane strane o statističkim aktivnostima i novim saznanjima o sakupljanju i analizi podataka;
- organizira koordinaciju i zajednički stav u vezi sa sakupljanjem podataka sa posebnim akcentom na SDG;
- koordinira u razmjeni informacija o SDG pokazateljima, i
- razmatra suštinska pitanja za izgradnju kapaciteta u oblasti statistike.

Upravljačka skupina CES preporučuje da nacionalne statističke institucije imaju ključnu koordinacijsku ulogu u pružanju statistike za praćenje SDG u pojedinačnim zemljama i da rade u bliskoj suradnji sa nacionalnim tijelom za SDG koordinaciju. Nacionalne statističke institucije su dobro pozicionirane da koordiniraju i osiguraju podatke za SDG u svrhu monitoringa. Podrška vlade u ovom pogledu je veoma važna. To je vidljivo u Deklaraciji CES iz 2015, gdje se „pozivaju nacionalne vlade da podrže nacionalne zavode za statistiku u njihovoj ključnoj koordinacijskoj ulozi u mjerenju i praćenju SDG u pojedinačnim zemljama“⁹

Način i obujam provođenja ovakve raspodjele uloga ovise od načina na koji je definiran statistički sustav, kako zakonodavstvo uređuje ulogu nacionalnih statističkih institucija, i od postojanja ranijih institucionalnih aranžmana za praćenje provođenja mjera politike, a u vezi sa održivim razvojem ili MCR. Mnoge zemlje su već uspostavile okvir suradnje između kreatora politike i statističara koji se temelji na postojećim sustavima mjerenja procjene rezultata mjera politike.

Treba riješiti mnoga pitanja koja statističke institucije ne mogu same da riješe, npr: suradnja sa proizvođačima podataka izvan nacionalnog statističkog sustava sa različitim agencijama i organizacijama civilnog društva; osiguranje kvaliteta SDG pokazatelja i podataka koji dolaze iz drugih dijelova statističkog sustava i izvan sustava; rad sa „nestatističkim“ pokazateljima itd.

Važan zadatak tijela koje vrši koordinaciju statistike za SDG je priprema detaljne Mape puta ili akcionog plana za implementaciju SDG pokazatelja. To uključuje i identifikaciju pitanja koja treba riješiti u suradnji sa partnerima izvan zvanične statistike, kako je navedeno u prethodnom pasusu.

⁹ ECE/CES/89/Add.1 na <http://www.unece.org/index.php?id=38920>.

D. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Uspostavljanje suradnje

- (a) Potrebno je da obavijeste sva relevantna nacionalna ministarstva i agencije o SDG pokazateljima i da doprinesu jačanju međuinstitucionalne suradnje radi efikasnog odgovora na izazove u vezi sa SDG. Određivanje kontakt osobe u svakom ministarstvu i agenciji olakšava ovaj proces. Partnerski odnosi sa akademskim ustanovama su poželjni. Statistika treba da blisko surađuje sa nacionalnim tijelom za koordinaciju u vezi sa SDG.
- (b) Potrebno je da se razmotre načini koordinacije nacionalne komunikacije i planiranja u vezi sa davanjem podataka i pokazatelja za SDG kako bi se ostvarila dosljednost u radu svih nacionalnih zainteresiranih strana, razmjena informacija i diskusija, kao i primjena međunarodno priznate statističke metodologije.
- (c) Nacionalna statistička institucija je kontakt točka na nacionalnoj razini za koordinaciju davanja statističkih podataka za SDG, pruža stručnu podršku i pomoć onim tijelima vlade koja imaju zadatke u kreiranju mjera politike za SDG.
- (d) Nacionalna statistička institucija, kao nacionalno tijelo za koordinaciju treba da izradi detaljnu Mapu puta ili akcione planove za primjenu međunarodnih standarda u osiguravanju podataka za statističke pokazatelje SDG.
- (e) Potrebno je da organizira sastanke sa glavnim korisnicima podataka radi boljeg razumijevanja njihovih potreba. Takvi sastanci mogu da budu koristan forum za uključivanje privrede, civilnog društva, kao i akademskih institucija u SDG proces.
- (f) Potrebno je da države razmotre osnivanje stručnih tematskih skupina (o ljudskim pravima i rodnoj ravnopravnosti, socijalnoj inkluziji, ekonomskom rastu i zaštiti okoliša, ili posebno za svaki cilj) radi diskusije o mjerenju SDG u tim oblastima.

E. Aktivnosti za Upravljačku skupinu – Uspostavljanje suradnje

1. Srednjoročno (do plenarne sesije CES 2018)

- (a) Izraditi prošireni oblik nacionalne mape puta o statistici za SDG i prikupiti primjere iz raznih država preko Wikipedija portala.
- (b) Osigurati mjesto za preuzimanje i razmjenu nacionalnih mapa puta o SDG statistici između država koje sudjeluju u radu CES (za ovu svrhu može da se koristi UNECE Wikipedija o SDG statistici).
- (c) Razmjenjivati informacije na regionalnim i globalnim političkim forumima o SDG kako bi se osiguralo prisustvo nacionalnog zavoda za statistiku na relevantnim sastancima.
- (d) Identificirati dobre prakse u integriranju mjerenja SDG u postojeće okvire suradnje između statističara i kreatora politike.
- (e) Identificirati oblasti u kojima je potrebno usmjeravanje za statistike kako bi bile osposobljene da obavljaju svoju koordinacijsku ulogu u vezi sa statistikom za SDG, npr. uspostavljanjem i jačanjem suradnje izvan nacionalnih statističkih sustava, razvojem novih vidova suradnje, pojašnjavanjem uloge statistike u sveukupnom mehanizmu SDG koordinacije i sl.

IV PROCJENA SPREMNOSTI ZEMALJA DA DOSTAVLJAJU PODATKE O GLOBALNIM SDG POKAZATELJIMA

Sukladno Programom 2030, proces pregleda i praćenja treba da se izgradi na postojećim platformama i procesima, sukladno nacionalnim okolnostima i izbjegavanje dupliranja, potrebama za kapacitetima i prioritetima¹⁰. Tijekom vremena ovi procesi će se razvijati i razmatrati će se novi izazovi i razvoj novih metodologija kako bi se smanjilo opterećenje zbog izvješćivanja. U cilju realizacije mjera, neke zemlje su već provele ili provode procjenu spremnosti da osiguraju podatke za globalno, regionalno, podregionalno i nacionalno izvješćivanje o SDG. Neke zemlje su započele identifikaciju podataka koji nedostaju, gdje će se statistički podaci tek razviti kao temelj za SDG proces.

Ovo je proces koji vodi svaka država posebno, koji izvor koristiti za osiguranje statistike za SDG donosi svaka zemlja za sebe. Postoji mogućnost da je za određene podatke izvor izvan statističkog sustava zemlje. Postojati će slučajevi gdje će međunarodne organizacije vršiti procjene na bazi nekog modela kada podaci ne postoje u zemlji. Potrebno je osigurati mehanizme koji će omogućiti zemljama pregled takvih podataka i njihovu verifikaciju prije nego što oni postanu dostupni javnosti. Sva odstupanja u podacima između domaćih i međunarodnih izvora treba razjasniti. U nekim slučajevima neće biti moguće da države verifikuju procjene na bazi nekog modela koji izrade međunarodne organizacije, stoga takve vrste procjena treba jasno naznačiti.

A. Identifikacija proizvođača podataka i izvora podataka

Nacionalne statističke institucije mogu imati bitnu ulogu u koordinaciji nacionalne procjene spremnosti tako što će omogućiti komunikaciju sa drugim relevantnim institucijama koje proizvode podatke. Ova koordinacijska uloga je bila predmetom rasprave na seminaru koji je CES organizirala 2015. i navela u Deklaraciji CES o ulozi nacionalnih institucija za statistiku u mjerenju i praćenju Ciljeva održivog razvoja. Zadatak ove koordinirajuće uloge, posebno u pogledu davanja informacija za nestatističke SDG pokazatelje, varirati će ovisno od nacionalnih prilika, ali neki aspekti uloge koordinacije mogu da se generaliziraju.

Važno je napraviti razliku između nestatističkih i statističkih pokazatelja. Nestatistički pokazatelji su oni kod kojih je potrebno odgovoriti sa DA/NE na razini zemlje i/ili uključiti procjenu kvaliteta zakona ili strategije¹¹. Bilo bi korisno da odgovarajuće tijelo na globalnoj razini (npr. IAEG-SDG) identificira nestatističke pokazatelje, zato što ta razlika nije uvijek sasvim jasna. Međutim, u nekim zemljama statistička institucija koordinira osiguravanje podataka za sve SDG pokazatelje, uključujući i nestatističke pokazatelje.

Kako bi procjena spremnosti bila uspješna podrazumijeva postojanje jasnih definicija i metapodataka za globalne pokazatelje. Ovo nije slučaj za SDG pokazatelje označene kao Stub III u IAEGSDG (što zahtjeva dalju konceptualizaciju prije nego što je moguće obaviti kvalitetno mjerenje). U takvim slučajevima je potrebno razmotriti procjenu raspoloživosti ovakvih pokazatelja kada konačna definicija i metodologija budu raspoložive.¹²

Potrebno je da nacionalna statistika identificira potencijalne proizvođače podataka za statističke pokazatelje u okviru statističkog sustava, raspoloživost podataka i izvore podataka. Statistika može preuzeti podatke iz nezvaničnih izvora, ali mora voditi računa o pitanjima kvaliteta podataka, transparentnosti i pravovremenosti. Također, nestatistički pokazatelji mogu da identificiraju izvore podataka.

¹⁰ stav 74(f) na http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

¹¹ npr., 1.5.3: „Broj zemalja koje usvajaju i provode nacionalne strategije za smanjenje rizika od katastrofa sukladno Sendai okvirom za smanjenje rizika od katastrofa 2015-2030“; 5.1.1: „Postoje li ili ne zakonski okviri za promoviranje, provođenje i praćenje ravnopravnosti i zabrane diskriminacije po temelju spola“.

¹² za pokazatelje koji su klasificirani kao Stub I i Stub II, dostupnost je povezana sa izgradnjom kapaciteta; pokazatelji iz Stuba III zahtijevaju rad na metodologiji i razvoj zajednički dogovorene metodologije. Više detalja u Aneksu II.

Nacionalne statističke institucije mogu da razmotre postojeće prakse u izvješćivanju, uzimajući u obzir svoju ulogu koordinatora. Kako bi se izbjegla dupliranja, međunarodne organizacije mogu da izvještavaju o statistici u ime određene zemlje ukoliko se nacionalna statistička institucija slaže. Nacionalna statistička institucija redovito osigurava podatke za UN agencije. UN Agencije proizvode uporedne, globalne statistike u konkretnim regijama u okviru svog mandata. Kako je zainteresiranost za statistiku porasla i po obujmu i po vrsti, tako je porastao i obujam i složenost ovakvih tokova podataka. Upravljačka skupina je dala preporuku da se u procjeni spremnosti pojasne ovakvi tokovi podataka, kao i uloge i odgovornosti relevantnih tijela i, gdje je to potrebno, da se dodatno koordiniraju. U odluci Statističkog povjerenstva UN iz ožujka 2017. (48/101, OP [k]), naznačeno je da će informacije od međunarodnih organizacija o tokovima podataka za zemlje u vezi sa SDG pokazateljima biti od pomoći pri identifikaciji proizvođača podataka. Metapodaci koje daju međunarodne organizacije o pokazateljima SDG¹³ i upitnici koje UNSD dostavlja agencijama UN i drugim međunarodnim organizacijama (čiji su odgovori objedinjeni u svibnju 2016) i državama članicama IAEG-SDG mogu biti korisni.

U procjeni spremnosti mogu pomoći međunarodne organizacije kroz reviziju sopstvenih baza podataka¹⁴ i identifikacijom statistike koju one proizvode sa ulaznim podacima koje daju statističke institucije. Npr. Eurostat je izradio popis pokazatelja u okviru Evropskog statističkog sustava (ESS).^{15, 16} UNSD je takav popis uradio u srpnju 2016, za jedan podset pokazatelja koje osiguravaju agencije. OECD je proveo pilot projekat procjene mjerenja koliko su zemlje OECD-a daleko od dostizanja SDG ciljeva. Izabrani su pokazatelji koji su koliko je to moguće usuglašeni sa globalnim okvirom UN pokazatelja i dostupnosti podataka dobijenih od pojedinačnih država i smještenih u baze podataka OECD-a.¹⁷

Upravljačka skupina je napravila opći obrazac za procjenu spremnosti za zemlje iz okvira CES.¹⁸ Taj obrazac pomaže nacionalnim statističkim institucijama u identifikaciji pokazatelja koji su raspoloživi, pokazatelja koje je kratkoročno moguće izraditi i pokazatelja koji zahtijevaju dulje vremensko razdoblje za njihov razvoj. Procjene mogu da pomognu u analizi obujma postojećih tokova podataka od nacionalnih statističkih institucija prema UN agencijama.

B. Identifikacija nedostataka u podacima i metodologiji i konceptualna pitanja

Upravljačka skupina može da pomogne CES zemljama u procjeni nedostataka u podacima i metodologijama i rješavanju konceptualnih pitanja. UNECE Sekretarijat, zajedno sa drugim međunarodnim organizacijama u regiji, može objediniti nacionalne procjene spremnosti obavljene u pojedinim nacionalnim statističkim institucijama i utvrditi zajedničke oblasti u kojima je potrebno dodatno raditi, kao i oblasti gdje se rezultati nekih zemalja mogu iskoristiti za potrebe drugih.

Kako bi se osigurala uporedivost podataka i kako bi se pomoglo zemljama da razvijaju novu statistiku kada je to potrebno, neophodni su dobro upravljanje, tehničke smjernice i kontrola kvaliteta. Sastanci u okviru CES-a treba da budu glavno mjesto gdje se razmijenjuju iskustva i traže nova regionalna rješenja.

C. Rješavanje pitanja koja se odnose na razvrstavanje (dezagregaciju) podataka

Program 2030 naglašava razvrstavanje podataka sa ciljem da „nitko ne bude izostavljen“. Prilikom procjene raspoloživosti podataka treba uzeti u obzir i raspoloživost potrebnih razvrstavanja (dezagregacija).

13 <https://unstats.un.org/sdgs/metadata/>.

14 slučaj UNICEF-a u vezi sa pokazateljima vezanim za djecu: <https://data.unicef.org/wp-content/uploads/2016/09/SDGs-and-Data-publication.pdf>.

15 Članice ESS su sve članice EU i Evropske asocijacije za slobodnu trgovinu.

16 <http://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/overview>.

17 <http://www.oecd.org/std/measuring-distance-to-the-sdgs-targets.htm>.

18 Dostupno na UNECE Wiki na temu statistike za SDG, na adresi: <https://statswiki.unecce.org/display/SFSDG>.

Prema IAEG-SDG o pitanjima vezanim za rad na dezegregaciji,¹⁹ potrebno je pojasniti dezagregacije koje su potrebne za svaki SDG pokazatelj. U nekim slučajevima, tražene dezagregacije su navedene u samom opisu podcilja ili cilja. Negdje dezagregacije ovise od nacionalnih okolnosti, kao kod nekih pokazatelja gdje se navode „ugrožene skupine“. Statističari moraju da surađuju sa kreatorima politike u toj oblasti kako bi se identificirale ugrožene skupine. CES rad u ovoj oblasti biti će koherentan sa onim što radi IAEG-SDG u oblasti dezagregacije podataka. Zadaci na regionalnoj razini su sljedeći:

- identificirati razvrstane statistike za SDG koje su trenutno na raspolaganju na regionalnoj razini,
- istražiti kako se najbolje može postići razvrstavanje relevantnih pokazatelja, i
- analizirati i prenijeti nacionalna iskustva i najbolje prakse u oblasti razvrstavanja.

Statistički princip povjerljivosti je veoma važan i treba da bude razmotren posredstvom relevantnih nacionalnih zakona. Za svako razvrstavanje pokazatelja treba razmotriti rizik koji se odnosi na identifikaciju ispitanika u situacijama kada su podaci prikupljeni uz obvezu zaštite povjerljivosti.

Postoje i druga pitanja koja treba razmotriti kad se govori o razvrstavanju podataka, a to su: zakonske odredbe (npr. nacionalna statistička institucija nema zakonsko pravo da prikuplja podatke o određenoj temi); politička pitanja (razvrstavanje podataka može predstavljati rizik po zaštitu prava demografskih podskupina); relevantnost, raspoloživost podataka, pristup i pitanje troškova i kvaliteta (npr. uzorak za ankete može biti premali kako bi omogućio razvrstavanje u konkretne skupine).

Potrebno je da nacionalna statistička institucija surađuje sa proizvođačima podataka izvan nacionalnog statističkog sustava kako bi se osiguralo pružanje razvrstanih podataka o ugroženim skupinama.

To mogu biti međunarodne organizacije (pogledati primjer: **Studija slučaja 1**- primjer UNICEF-ovih podataka o djeci sa invaliditetom i romskoj djeci), privatne osobe, akademske institucije ili civilno društvo. Takva suradnja traži dogovor o načinu i vremenu kako se ti podaci mogu koristiti, uzimajući u obzir Fundamentalne principe zvanične statistike, zahtjeve za kvalitet statistike i standarde ljudskih prava koje su bitne za statistiku.²⁰

Upravljačka skupina CES u suradnji sa IAEG-SDG mogla bi da imenuje podskupinu koja bi:

- analizirala SDG, pripadajuće podciljeve kako bi se osiguralo da koncept „osigurati da nitko nije izostavljen“ bude u dovoljno uzet u obzir u okviru pokazatelja kroz prijedlog odgovarajućeg razvrstavanja;
- predlagala strategije za osiguranje podataka o demografskim podskupinama; procijenila primjerenost podataka za svrhe razvrstavanja; i
- osigurala primjere dobre prakse i iskustva zemalja o pitanjima razvrstavanja, posebno u pogledu zaštite povjerljivosti ispitanika i drugih zakonskih odredbi.

D. Preporuke za nacionalne institucije za statistiku – Procjena spremnosti

- (a) Nacionalne statističke institucije imaju važnu ulogu koordinacije u provođenju procjena spremnosti i izvješćivanju o globalnim SDG pokazateljima, iako ta uloga ovisi od nacionalnih okolnosti.
- (b) Od velike važnosti je mapiranje proizvođača statističkih (i nestatističkih) pokazatelja za procjenu raspoloživosti podataka. Potrebno je da se napravi razlika između nestatističkih i statističkih pokazatelja, zatim da nacionalne statističke institucije fokusiraju svoje napore na statističke pokazatelje, kao i da se identificiraju ostali nacionalni proizvođači podataka (u nekim slučajevima, izvan nacionalnog statističkog sustava), uzimajući u obzir zahtjeve za kvalitet podataka.

¹⁹ Prvi sastanak na temu toka rada održan je tijekom sastanka IAEG-SDG u Ženevi, Švicarska, u studenom 2016. U lipnju 2016, UNSD je organizirao sastanak ekspertske skupine na temu razvrstavanja podataka.

²⁰ Smjernice OHCHR o pristupu podacima sa stanovišta ljudskih prava: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/HRIndicators/GuidanceNoteonApproachtoData.pdf>

- (c) Potrebno je da se mapiraju postojeći tokovi podataka od nacionalnih proizvođača podataka do međunarodnih organizacija, koliko je to moguće. Za ovu svrhu pomogao bi spisak nacionalnih kontakata od agencija koje su zadužene za određene SDG pokazatelje.
- (d) Za osiguranje nacionalne statistike za globalne SDG pokazatelje potrebno je da nacionalne statističke institucije razmotre uvjete u kojima će koristiti podatke proizvođača izvan nacionalnog statističkog sustava, uključujući međunarodne organizacije. Ovim se izbjegava dupliranje, nacionalne statističke institucije treba da razmotre procjenu kvaliteta u slučajevima kada se koriste podaci izvan statističkog sustava.
- (e) Nacionalne statističke institucije treba da identificiraju izvodljivost razvrstavanja za svaki SDG pokazatelj na razini zemlje, i uz konsultacije sa kreatorima politike. Ta ocjena može uključivati procjenu vremenskog okvira u kome se može osigurati svako razvrstavanje podataka.

E. Aktivnosti za Upravljačku skupinu – Procjena spremnosti

1. Kratkoročno (završeno do plenarne sjednice CES 2017)

- (a) Upravljačka skupina je izradila obrazac za procjenu raspoloživosti SDG pokazatelja i tokova podataka između nacionalne statističke institucije i međunarodnih organizacija [dostupno na UNECE statistika za SDG Wiki²¹].
- (b) Razmjena inicijalnih rezultata nacionalnih procjena spremnosti (npr. na ekspertskom sastanku ili putem internet stranice). [Inicijalni rezultati nacionalnih procjena spremnosti su razmijenjeni na ekspertskom sastanku za statistiku za SDG (travanj 2017) i dostupni su na Wikipedija portalu.]

2. Srednjoročno (treba da bude završeno do plenarne sjednice CES 2018)

- (a) Sumiranje nacionalnih procjena spremnosti koje su provele CES članice, uzimajući u obzir procjene koje su provela druga regionalna UN povjerenstva.
- (b) Identificirati uspjehe i izazove na temelju regionalnih zaključaka procjena spremnosti CES članica.
- (c) Osigurati platformu za razmjenu nacionalnih iskustava i osigurati dijalog sa relevantnim nacionalnim zainteresiranim stranama, kao što su proizvođači i korisnici podataka, kreatori politike, civilno društvo i nevladine organizacije (npr. na nekom ekspertskom sastanku ili UNECE Wikipedija o statistici za SDG <https://statswiki.unece.org/display/SFSDG>).
- (d) Osigurati platformu za razmjenu nacionalnih iskustava u izvješćivanju o razvrstanim nacionalnim statističkim podacima za globalne SDG pokazatelje.
- (e) Identificirati zajedničke oblasti za zemlje članice CES gdje postoje pokazatelji u nacionalnoj statistici za Stub 1 i Stub 2, i potrebno ih je ojačati.
- (f) Uvećati proizvodnju harmoniziranih statističkih podataka za Stub 1 i Stub 2 među zemljama članicama CES.
- (g) Predložiti strategije za rješavanje zajedničkih problema oko podataka koji nedostaju za pokazatelje iz Stuba 1 i 2 među zemljama članicama CES, uključujući nedostatke u razvrstavanju statističkih podataka.
- (h) Predložiti planove koji će dati doprinos međunarodnim standardima za metapodatke za pokazatelje iz Stuba 3.

3. Dugoročno (treba da bude završeno nakon plenarne sjednice CES 2018)

- (a) Izvršiti periodična ažuriranja regionalnog pregleda nacionalnih procjena spremnosti koje su obavile zemlje članice CES, uzimajući u obzir rezultate drugih sličnih inicijativa.
- (b) Predložiti planove za nove metodologije korištenjem novih i/ili nerevidiranih izvora podataka među CES članicama uz koordinaciju i suradnju sa IAEG-SDG i HLG-PCCB.

²¹ <https://statswiki.unece.org/display/SFSDG>

V RAZVOJ REGIONALNIH, NACIONALNIH I PODNACIONALNIH POKAZATELJA

Dio V prikazuje uspostavljanje sustava mjerenja za SDG na nacionalnim i podnacionalnim razinama radi praćenja provođenja nacionalnih strategija održivog razvoja. U ovom dijelu se daje i pregled regionalne perspektive i regionalni pokazatelji, na temelju aktivnosti Statističkog odbora CIS, Eurostata i OECD-a u vezi sa pokazateljima SDG za zemlje članice.

Program 2030 naglašava da će praćenje i analiza provođenja Programa „biti dobrovoljna i da će je voditi države, uz uzimanje u obzir različitih nacionalnih okolnosti, kapaciteta i razine razvoja i uz poštovanje politike i prioriteta“²². Globalni SDG pokazatelji „biti će praćeni pokazateljima na regionalnim i nacionalnim razinama koje će izrađivati države članice“²³. UNSC je dodatno naglasio na 47. sjednici da je „nacionalno vlasništvo ključno za postizanje održivog razvoja i da će nacionalne analize [...] uzimati u obzir različite okolnosti na nacionalnoj razini“²⁴. UNSC je također naglasio da će se kompilacija globalnih pokazatelja oslanjati u najvećoj mogućoj mjeri, na uporedivim i standardiziranim nacionalnim zvaničnim statističkim podacima koje dostavljaju zemlje u internacionalne statističke sustave i da će, kada se koriste drugi izvori i metodologije, oni biti analizirani i dogovoreni sa nacionalnom statistikom i predstavljeni na transparentan način.²⁵

A. Odlučivanje o nacionalnim pokazateljima

Transformacija SDG i podciljeva u aktivnosti i mjere na nacionalnoj i podnacionalnoj razini i njihovo integriranje u nacionalne strategije i druge mjere politike predstavljat će presudan korak za uspješno provođenje SDG. Uz globalne pokazatelje mogu da se dodaju nacionalni pokazatelji radi podrške mjerenju nacionalnih strategija. Na svakoj zemlji je da odluči hoće li uvesti i nacionalne SDG pokazatelje. To ovisi od nacionalnih prioriteta u provođenju SDG i postojanja nacionalne strategije održivog razvoja.

Lista globalnih SDG pokazatelja je kreirana tako da mjeri napredak u dostizanju SDG na globalnoj razini. Nacionalni pokazatelji mogu da budu opravdani: (i) kada postoje specifični nacionalni prioriteti koji nisu obuhvaćeni globalnim pokazateljima; (ii) kada su za mjere politike potrebni dodatni pokazatelji za detaljnije mjerenje nekog dijela SDG specifičnog za datu zemlju; ili (iii) kada globalni podciljevi možda nisu dovoljno ambiciozni (ili su preambiciozni) kako bi bili relevantni za zemlju. Potreba za dodatnim pokazateljima očekuje se od strane kreatora politike, ali izbor i mjerenje treba razraditi uz konsultacije sa nacionalnim statističkim institucijama. Program 2030 naglašava potrebu da se koriste postojeći mehanizmi i procesi. Prilikom uvođenja novih nacionalnih SDG pokazatelja, preporučuje se da se iskoriste postojeće politike i pokazatelji u oblastima u vezi sa održivim razvojem. Dobar primjer je strategija Eurostata da razvije set pokazatelja za SDG za EU na temelju postojećih statistika i prioriteta politike EU, uz istovremeno odslikavanje svih 17 SDG.

Moguće je da postoje određeni statistički razlozi koji opravdavaju nacionalne pokazatelje. Npr. razina razvoja statistike u zemlji možda omogućava korištenje razvijenijih pokazatelja nego na globalnoj razini. Npr. alternativni (nacionalni) pokazatelj može da se koristi u slučaju kada ne postoji zvanični (globalni) pokazatelj. Nacionalni pokazatelji, također, mogu da budu opravdani kada bi globalni pokazatelji imali koristi od daljnjeg razvoja. Neki globalni pokazatelji (iz Stuba III) zahtijevaju dalju konceptualizaciju prije nego što se započne šire prikupljanje i objavljivanje statističkih podataka. Osim toga, neki globalni pokazatelji odnose se samo na jedan dio s njima povezanog podcilja, pa su potrebni dodatni pokazatelji radi postizanja punog

22 stav 74(a) na http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

23 stav 75 na http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

24 odluka 47/101 (j) sa 47. sjednice Statistike komisije UN (<http://unstats.un.org/unsd/statcom/47th-session/documents/Report-on-the-47th-session-of-the-statistical-commission-E.pdf>).

25 odluka 47/101 (l) iz izvješća sa 47. sjednice Statističkog povjerenstva UN (<http://unstats.un.org/unsd/statcom/47thsession/documents/Report-on-the-47th-session-of-the-statistical-commission-E.pdf>).

obuhvata. Isto tako, može se razmišljati i o uključivanju subjektivnih pokazatelja (kojih nema u setu globalnih pokazatelja). Pojedine zemlje mogu da odluče da, uz globalne pokazatelje, dodaju i jedan manji set nacionalnih pokazatelja kao bi se odgovorilo na ove slabosti.

Nacionalni pokazatelji mogu također da budu opravdani zbog potrebe komunikacije na nacionalnoj razini. Tako bi se moglo razmišljati o uvođenju ključnih pokazatelja za ciljeve. Takvi pokazatelji bi mogli da se izaberu među globalnim SDG pokazateljima ili među nacionalnim pokazateljima. Moguća prednost uvođenja jednog seta ključnih, vodećih pokazatelja je jasnija komunikacija sa kreatorima politike i javnošću. Nedostatak bi mogao biti taj što ključni pokazatelji mogu da stave prioritet na određene podciljeve i time pošalju poruku da su neki ciljevi ili pod ciljevi važniji od drugih, što je u suprotnosti sa globalnim okvirom. Važno je da se naglasi da ključni pokazatelji ne podrazumijevaju postojanje hijerarhije podciljeva ili pregled stanja za konkretni cilj. Uporaba konceptualnog okvira bi mogla da bude od pomoći prilikom izbora i obrazloženja Naslovnih pokazatelja.²⁶

Zemlje članice CES se razlikuju u pogledu stanja u vezi sa pokazateljima održivog razvoja. Neke zemlje godinama imaju strategije održivog razvoja i setove pokazatelja održivog razvoja (IOR), tako da mogu da razmišljaju kako da prilagode nacionalne setove IOR sa ciljem da uzmu u obzir SDG. Tematska struktura okvira CES za mjerenje održivog razvoja je korisna smjernica. Sukladno odlukom CES, može se preporučiti korištenje ovog okvira u mjerenju održivog razvoja. S obzirom na to da je proces proizvodnje nacionalnih IOR već uspostavljen, dobro je da se oni iskoriste na efikasan način.

Nacionalni setovi IOR mogu da idu i dalje od SDG (održiv razvoj je širi koncept nego SDG). Npr. blagostanje ljudi je možda važno u nekom nacionalnom kontekstu, ali se to ne odražava kroz SDG.

Neke zemlje, ili dijelovi zemlje, mogu da odluče da uvedu pokazatelje i sakupljaju informacije na podnacionalnoj razini. To je bitno posebno u zemljama sa velikim regionalnim razlikama ili zemljama sa federalnim uređenjem. Moguće je odlučiti da se uspostave pokazatelji i na lokalnom, općinskoj razini, posebno za praćenje cilja 11, „Učiniti gradove i ljudska naselja inkluzivnim, sigurnim, otpornim i održivim“.

Studije slučaja 2 (Poljska), 3 (Ruska Federacija), 4 (Švicarska) i 6 (Turska) predstavljaju primjere na koji način su ove zemlje pristupile nacionalnim pokazateljima SDG.

1. CES okvir za mjerenje održivog razvoja kao alat za usmjeravanje

CES okvir za mjerenje održivog razvoja²⁷ je koristan u razmišljanju o načinu kako razviti regionalne ili nacionalne pokazatelje koji bi bili komplementarni setu globalnih pokazatelja. Operativna skupina koju je osnovao Ured CES u 2015. izvršila je prilagođavanje CES okvira sa SDG i izvršila mapiranje SDG, podciljeva i pokazatelja prema temama iz okvira CES.²⁸ Mapiranje je grupiralo pokazatelje prema temama koje su u vezi sa tradicionalnim oblastima zvanične statistike, kao što su zdravlje, obrazovanje, rad, voda, energija itd., i sa temama koje se često koriste u setovima pokazatelja održivog razvoja koje zemlje koriste. Mapiranje je

26 „Preporuke za mjerenje održivog razvoja“ (2013) UNECE/Eurostat/OECD.

27 CES okvir za mjerenje održivog razvoja je predstavljen u publikaciji CES preporuke za mjerenje održivog razvoja (CES Recommendations for Measuring Sustainable Development), koju je izradila zajednička operativna skupina UNECE/Eurostat/OECD, koja je usvojena od strane država članica CES i međunarodnih organizacija u lipnju 2013. Preporuke CES daju univerzalan pristup mjerenju održivog razvoja na osnovu tri konceptualne dimenzije blagostanja. One također uzimaju u obzir vremensku dimenziju, promatrajući potrebe sadašnjeg vremena (‘ovdje i sada’) i budućih generacija (‘kasnije’), kao i onih koji žive u drugim zemljama (‘drugdje’). Te dimenzije su povezane sa temama mjera politike koje obuhvataju okoliš, socijalne i ekonomske aspekte održivog razvoja. Te teme, dimenzije i struktura koja ih objedinjava predstavljaju ono što se u ovom dokumentu označava kao ‘CES okvir’.

28 Pregled ovog rada dat je u periodičnom izvješću Operativne skupine (https://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/documents/ece/ces/2016/mtg/NewCES_18-Interim_report_on_SDGs_Revised.pdf). U prvoj fazi rada, Operativna skupina je uskladila teme u CES okviru i mapiranim SDG sa temama i dimenzijama CES. Planirano je da se rad nastavi sa fokusom na pokazatelje SDG.

na sustavan način identificiralo regionalne pokazatelje i oblasti u kojima podaci koji se redovito proizvode mogu da budu od pomoći u osiguravanju SDG statistike.

Nekoliko zemalja ima uspostavljene nacionalne setove pokazatelja održivog razvoja sa jasnim vezama sa CES okvirom. Prilagođeni okvir CES može se koristiti za analizu načina na koji bi se ovi setovi pokazatelja mogli revidirati kako bi se razmotrili SDG, a istovremeno da očuvaju kontinuitet sa sustavom koji se do sada koristio za mjerenje održivog razvoja.

Okvir CES sadrži i listu od 95 pokazatelja za mjerenje održivog razvoja. Jedan od kriterija za identifikaciju pokazatelja je raspoloživost podataka. Na taj način, okvir CES može pomoći u identifikaciji regionalnih ili nacionalnih pokazatelja za koje bi podaci bili raspoloživi u velikom broju zemalja.

2. Kriteriji za nacionalne i podnacionalne pokazatelje

U izradi nacionalnih pokazatelja potrebno je pažljivo razmotriti kako su pokazatelji usklađeni sa normama navedenim za globalne pokazatelje; odnosno: „Ovaj okvir [pokazatelja] biti će jednostavan ali istovremeno robustan, i odnositi će se na sve Ciljeve i podciljeve održivog razvoja, uključujući sredstva za provođenje i očuvanje političke ravnoteže, integriranja i ambicija koje su u njima sadržane”²⁹. Uravnotežen, integriran i holistički pristup izboru nacionalnih pokazatelja je neophodan kako bi se izbjeglo biranje samo određenih SDG. Prednost se daje pokazateljima rezultata, osim kada se podcilj konkretno odnosi na ulazne pokazatelje.

Pri izboru nacionalnih pokazatelja, neophodno je postići pravu ravnotežu između koristi od dodatnih pokazatelja relevantnih za nacionalni kontekst i dodatnog opterećenja izvješćivanja koji ti pokazatelji nameću i složenosti u komuniciranju. Nacionalni pokazatelji treba da uzmu u obzir i druge pokazatelje održivog razvoja koji se trenutno koriste u datoj regiji (kao što je Eurostatov set pokazatelja za SDG). Prioritet treba dati relevantnim, neduplikativnim pokazateljima za koje statističke podatke proizvode zvanični statistički sustavi sukladni uspostavljenim standardima i dogovorenim metodologijama.

Lista globalnih SDG pokazatelja najvećim dijelom sadrži objektivne pokazatelje. Na nacionalnoj razini, može se razmišljati i o subjektivnim pokazateljima. Subjektivni pokazatelji blagostanja, pokazali su se kao validni i moguće ih je pouzdano mjeriti. Postoji rastuća zainteresiranost za razumijevanje održivog razvoja korištenjem objektivnih i subjektivnih mjera³⁰.

Preporučuje se da se kod izbora nacionalnih pokazatelja uzmu u obzir sljedeći kriteriji:

- Postizanje ravnoteže između socijalnih, ekonomskih i ekoloških pokazatelja radi očuvanja svrhe i ambicija Programa 2030;
- Davanje prioriteta pokazateljima rezultata, osim u slučajevima kada se podciljevi konkretno odnose na inpute ili autpute, tj. ulazne ili izlazne elemente;
- Davanje prioriteta pokazateljima koje proizvode zvanični statistički sustavi po uspostavljenim standardima i dogovorenim metodologijama;
- Uzimanje u obzir postojeće liste pokazatelja održivog razvoja koje koriste relevantne organizacije u regionu (npr. Eurostat i CIS-Stat) i setovi nacionalnih pokazatelja u srodnim/sličnim oblastima politike (npr. pokazatelji blagostanja);
- Izbor višenamjenskih pokazatelja kad god je to moguće, radi svođenja broja pokazatelja na minimum;³¹

29 stav 75 na http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

30 Izvješće Povjerenstva za mjerenje ekonomskih rezultata i društvenog napretka (<http://www.stiglitz-sen-fitoussi.fr/en/>).

31 Korištenjem multinamjenskih pokazatelja smanjuje se broj pokazatelja; takvi pokazatelji su možda manje korisni za odlučivanje o mjerama politike, jer po svom dizajnu odražavaju višestruke dimenzije rezultata.

- Svođenje na najmanju mjeru opterećenost izvješćivanjem, uzimajući u obzir da određeni broj globalnih pokazatelja možda izrađuju međunarodne organizacije (posebno u slučaju kvalitativnih pokazatelja), kako se ne bi nepotrebno opterećivali nacionalni statistički sustavi.

B. Razmatranja regionalnih pokazatelja u regiji UNECE

U Programu 2030 se navodi: „Ciljevi i podciljevi će se pratiti i analizirati korištenjem seta globalnih pokazatelja. Na njih će se dodati prateći pokazatelji koje će izraditi države članice na regionalnim i nacionalnim razinama.“³²

Na sjednici 2016. godine, Statističko povjerenstvo UN je naglasilo da su „predloženi globalni pokazatelji namijenjeni praćenju i analizi Programa 2030 za održivi razvoj na globalnoj razini i ne moraju se nužno primjenjivati u nacionalnom kontekstu. Pokazatelji za regionalne, nacionalne i podnacionalne razine praćenja će biti razvijeni na regionalnim i nacionalnim razinama.“³³

Važno je pojasniti šta se misli pod regionalnim pokazateljima. Globalni pokazatelji koji su prilagođeni određenoj regiji za poređenje i objavljivanje predstavljaju **regionalne razine** globalnih pokazatelja. Za razliku od toga, cilj **regionalnih pokazatelja** je da jednoobrazno reflektuju regionalne prioritete kada je riječ o informacijama.

Izbor regionalnih pokazatelja ovisi od odluka kreatora politike o obujmu i fokusu koji se želi postići sa regionalnim praćenjem. Šta će se mjeriti ovisi od političkih razmatranja, a kako će se mjeriti ovisi od statističkih promatranja.

Regija UNECE je raznolika. Različite skupine zemalja i međunarodnih organizacija imaju sopstvene prioritete i liste pokazatelja. Npr. nakon Komunikacije Evropskog povjerenstva „Sljedeći koraci ka održivoj evropskoj budućnosti“³⁴, Eurostat je razvio set pokazatelja EU SDG³⁵ za redovito praćenje SDG u kontekstu EU, počevši od 2017. godine. OECD je proveo pilot istraživanje o mjerenju raskoraka do dostizanja podciljeva SDG na temelju podataka koji postoje u bazama podataka OECD-a (što ne mora nužno da bude sukladno globalnim pokazateljima SDG). CIS-Stat je uspostavio pokazatelje SDG za zemlje CIS na temelju istraživanja o relevantnosti i raspoloživosti globalnih pokazatelja SDG u tim zemljama.

Kao što je slučaj i sa nacionalnim pokazateljima, iskazivanje potrebe za regionalnim pokazateljima treba da dođe od kreatora politike. Ukoliko se pojavi takva potreba za UNECE regija, onda treba primijeniti pristup odozdo nagore, uzimajući u obzir pokazatelje koje su izabrali Statistički komiteti Eurostata, OECD-a i CIS-a, kao i odluke o spomenutim nacionalnim pokazateljima. Regionalni pokazatelji za UNECE treba da budu usklađeni sa setovima drugih međunarodnih i nads nacionalnih organizacija u regiji radi postizanja sinergijskih efekata i smanjenja opterećenja za zemlje. UNECE Regionalni forum za održiv razvoj, koji je održan 25. travnja 2017. godine, na posebnom okruglom stolu je razmatrao pitanje podataka i praćenja. Međutim, nije pokrenuto pitanje potrebe za regionalnim pokazateljima.

Zainteresiranost za regionalne pokazatelje mogu da pokrenu i međunarodne agencije koje imaju mandat od država članica da rade u posebnim oblastima (pogledati **Studija slučaja 7** koju je osigurao **UNFPA** o regionalnim pokazateljima).

32 stav 75 na: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

33 E/CN.3/2016/34, odluka 47/101 (i) E/CN.3/2016/34, odluka 47/101 (i) (<http://unstats.un.org/unsd/statcom/47thsession/documents/Report-on-the-47th-session-of-the-statistical-commission-E.pdf>).

34 http://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/communication-next-steps-sustainable-europe-20161122_en.pdf (COM(2016) 739, usvojeno 22. studenog 2016; dio 3.3).

35 Lista SDG je dostupna na: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/overview>.

C. Diseminacija i objavljivanje

Nacionalne i podnacionalne statističke pokazatelje za praćenje SDG (kao i globalne i regionalne pokazatelje) treba da osiguraju nacionalne statističke institucije na transparentan način. Isti sustav koji se koristi za davanje nacionalne statistike za globalne pokazatelje SDG treba da se koristi kao referentni temelj za izvješćivanje o nacionalnim i podnacionalnim pokazateljima SDG. Nacionalne statističke institucije također trebaju da objavljuju podatke o nestatističkim nacionalnim pokazateljima, ili da upućuju na njih.

U svrhu informiranja, poželjno je da nacionalne statističke institucije postavljaju pregled informacija o SDG na svojim internet stranicama na materinjem jeziku (jezicima) i/ili na engleskom jeziku.³⁶

D. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Nacionalni i podnacionalni pokazatelji

- (a) Ukoliko od kreatora politike postoji potražnja za nacionalnim pokazateljima SDG, onda nacionalne statističke institucije treba da pristupe proaktivno i identificiraju pokazatelje za mjerenje dostizanja SDG i podciljeva u njihovim zemljama, posebno o prioritetnim oblastima politike, a uz blisku suradnju sa kreatorima politike. Ukoliko ne postoji nacionalni set pokazatelja za održivi razvoj, može se koristiti globalni set kao polazna točka.
- (b) Nacionalne i podnacionalne statističke pokazatelje za praćenje SDG (kao i regionalne) treba da osiguraju nacionalne statističke institucije na transparentan način.

E. Aktivnosti za Upravljačku skupinu – Nacionalni i podnacionalni pokazatelji

1. Kratkoročno (završeno prije plenarne sjednice CES 2017)

- (a) Identifikacija zemalja članica CES koje namjeravaju da uspostave ili rade na uspostavljanju nacionalnih pokazatelja SDG [informacije dostupne na Wiki].
- (b) Razmjena iskustava o izboru nacionalnih pokazatelja SDG i/ili prilagođavanja postojećih setova IOR radi usklađivanja sa SDG na Ekspertskom sastanku za statistiku za SDG (travanj 2017).

2. Srednjoročno (treba da bude završeno prije plenarne sjednice CES 2018)

- (a) Identifikacija vodećih principa za izbor nacionalnih SDG pokazatelja i/ili prilagođavanja postojećih setova IOR radi usklađivanja sa SDG na Ekspertskom sastanku za statistiku za SDG.
- (b) Predstavljanje vodećih principa za izbor nacionalnih SDG pokazatelja i/ili prilagođavanja postojećih setova IOR prema SDG.

3. Dugoročno (treba da bude završeno poslije plenarne sjednice CES 2018)

- (a) Uz konsultacije sa UNECE Visokom skupinom za modernizaciju statistike, razmotriti proširenje izvora podataka, veći broj istraživanja i uporabe administrativnih izvora podataka kako bi se olakšalo izvješćivanje o nacionalnim SDG pokazateljima.

³⁶ pristup Saveznog zavoda za statistiku Njemačke (<https://www.destatis.de/EN/FactsFigures/Indicators/SDG/SDG.html>).

VI PRUŽANJE PODATAKA O GLOBALNIM POKAZATELJIMA SDG

U ovom dijelu se razmatra kako su organizirani tokovi podataka (ili kako bi mogli da budu organizirani) na optimalan način između nacionalnih, regionalnih i globalnih razina i kako bi mogli da pruže globalno usklađene statističke podatke za SDG. Sustavno davanje podataka za globalne pokazatelje SDG je neophodno za efikasno praćenje i analizu Programa 2030. Kako bi se osigurala dosljednost i izbjeglo dupliranje, važno je da se provodi koordiniran pristup između različitih razina, imajući na umu postojeće mehanizme izvješćivanja.

U ovom dijelu se razmatra organizacija tokova podataka sa gledišta države. Naglasak je na svođenje na najmanju mjeru opterećenje u vezi sa osiguravanjem podataka u zemlji (uključujući smanjenje dupliranja), osiguranje da zemlja ima vlasništvo nad podacima i izbjegavanje nedosljednosti između podataka koje proizvode zemlje i koje proizvode međunarodne organizacije. Daje se i opis situacije sa stanjem u proljeće 2017, sa ciljem da se zemlje upoznaju sa različitim mogućnostima i da se identificiraju pitanja koja zahtijevaju dodatno pojašnjenje ili raspravu. Ovaj dio će biti dodatno razrađen u sljedećoj verziji Mape puta.

Tijekom proteklih nekoliko mjeseci pojavile su se rasprave o razmjeni podataka na različitim forumima na globalnoj i regionalnoj razini (na razini UNSC [odluka 48/101] i na Forumu na visokoj razini u ožujku 2017; na IAEG-SDG u ožujku 2017, na Koordinacionom komitetu za poslove statistike [CCSA] u ožujku 2017³⁷ i na UNECE Ekspertskom sastanku o pitanjima statistike za SDG 10.–12. travanj 2017). Postoji suglasnost o općim principima, ali još nisu dovoljno istražene procedure i mehanizmi provođenja, kao ni osnovne pretpostavke i potrebe aktera.

Cilj okvira globalnih pokazatelja SDG je da osigura temelj za izvješće generalnog tajnika UN za godišnji politički forum na visokoj razini (HLPF). Izvješće generalnog tajnika koristi globalne i regionalne agregirane podatke i, u principu, ne predstavlja nacionalne podatke. Međutim, globalno usklađeni nacionalni podaci (koje osiguravaju agencije UN) i regionalni i globalni agregirani podaci su dostupni u bazi podataka globalnih pokazatelja SDG koju vodi UNSD. Osim izvješća generalnog tajnika, HLPF razmatra i dobrovoljne nacionalne preglede zemalja. Ti pregledi također treba da koriste nacionalne podatke (preporučeni format dobrovoljnih nacionalnih izvešća sadrži statistički aneks). Još nije jasno kako će se dobijati nacionalni podaci (koje priprema nacionalne statističke institucije) i kako će se usklađivati sa agencijama UN koje imaju podatke radi izrade regionalnih i globalnih agregatnih podataka. Ipak, u praksi, proces prikupljanja podataka za SDG pokazatelje i priprema izvešća za HLPF je u tijeku.³⁸

To, međutim, ne znači da su procesi davanja podataka koji omogućavaju praćenje i analizu već uspostavljeni i da se ne mogu dalje unaprijediti. Međunarodne organizacije koje su nadležne za različite dijelove izvješća potrudile su se da započnu svoje zadatke uz vremenska ograničenja, postojeću raspoloživost podataka, kao i obujam i složenost Programa 2030. Mnogi aspekti davanja statističkih podataka za globalne pokazatelje SDG i dalje su predmet analiza, uporedo sa uspostavljanjem dobre prakse i sazrijevanja cijelog procesa.

Npr. paralelno, statistička zajednica angažirana je na sustavnoj doradi i reviziji globalnih pokazatelja, metodologija i tokova podataka. Ima mnogo mogućnosti za unaprijeđenje raspoloživosti i kvaliteta podataka, ali i uspostavljanja efikasnih mehanizama davanja podataka i metapodataka, i osiguravanja koherentnosti između podataka koje daju zemlje i međunarodne organizacije.

37 CCSA „Nacrt principa i prakse globalnog izvješćivanja i razmjene podataka za Program 2030 za održivi razvoj“ na http://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/documents/ece/ces/ge.32/2017/mtg1/Annex_2_-_CCSA_reporting_principles_for_SDGs_28_03_2017.pdf.

38 Prvo izvješće generalnog tajnika o napretku ostvarenom na putu dostizanja SDG je objavljen u lipnju 2016. a drugi u srpnju 2017, uz korištenje podataka koji su sada na raspolaganju. 44 zemlje su dobrovoljno dostavile svoje nacionalne preglede za 2017.

Veoma je važno da se pojasne međunarodni procesi za nacionalne statističke sustave, kako bi mogli da planiraju svoje aktivnosti i resurse, kao i za međunarodne organizacije, kako bi efikasno obavile svoje zadatke. Možda je podjednako važno da se pojasne uloge koje će pomoći da se uspostave vrlo dobri odnosi suradnje između nacionalnih statističkih institucija i međunarodnih organizacija. Prema tome, sigurno je da će biti dostupno još smjernica zemljama kako se pokazatelji SDG koriste za izvješće generalnog tajnika i za dobrovoljne nacionalne preglede.

Pojedinačne zemlje mogu da izaberu različite opcije za davanje podataka o SDG pokazateljima, ovisno od statističkih kapaciteta i nacionalnog konteksta (pogledati **Studije slučaja 8 za Ujedinjeno Kraljevstvo i 9 za Meksiko**). Kako bi se omogućio ovaj proces, potrebne su opće smjernice o okviru davanja podataka.

A. Nacionalni mehanizmi za dostavljanje podataka o SDG

Nekoliko zemalja radi na razvoju „Nacionalne platforme za izvješćivanje“ (NRP) za SDG pokazatelje (pogledati **Studije slučaja 10 za SAD, 11 za Poljsku i 12 za Ujedinjeno Kraljevstvo**). Osim toga, vjerovatno je da će takve platforme razviti na regionalnoj i globalnoj razini i međunarodne organizacije kao što su UNSD (već postoji globalna baza podataka za pokazatelje SDG³⁹), kao i druge agencije u okviru UN. Prema tome, biti će neophodna njihova koordinacija.

Platforma za pokazatelje SDG može imati tri komponente: (i) portal za prikupljanje ili podnošenje podataka koji omogućava različitim proizvođačima podataka da objavljuju/postavljaju podatke; (ii) proizvodna baza podataka, i (iii) portal gdje korisnici mogu da nađu tablice, tekstualne dokumente i publikacije. Platforma je šira od proste baze podataka, jer može da sadrži i mehanizme za podnošenje podataka za proizvođače koji su izvan sustava nacionalne statistike i produktivne baze podataka. Korištenje portala za prikaz podataka može da bude i dio strategije komunikacije (pogledati Dio VIII).

Upravljačka skupina CES predlaže da sve baze podataka za pokazatelje SDG i platforme sa podacima koje pojedine zemlje koriste treba da zadovolje i sljedeće specifikacije, koje su sukladne Fundamentalnim principima zvanične statistike⁴⁰ i Programom 2030:

- Uparedivost: Platforme NRP treba da predstavljaju podatke koji se proizvode sukladno međunarodno dogovorenim metodama tako da mogu da se koriste za kompilaciju regionalnih i globalnih pokazatelja (na temelju FPOS 8, 9, 10);
- Transparentnost: Platforme NRP treba da omogućе postavljanje relevantnih metapodataka i druge prateće dokumentacije u vezi sa ograničenjima osnovnih statističkih podataka. Ovo treba da uključi i opise svake revizije podataka (zašto su urađene i ko ih je uradio) (na temelju FPOS 3);
- Pravovremenost: Platforme NRP treba da osiguraju izvješćivanje o statistici kako ona postaje dostupna zemljama članicama (odnosno kontinuirano). U slučajevima kada statistički podaci koje daje neka zemlja još nisu standardizirani za svrhe međunarodnog poređenja, to treba jasno da bude navedeno u platformi (na temelju FPOS 5); i
- Javno dostupne: Platforme NRP treba da omogućе javni pristup prikupljenim pokazateljima (na temelju FPOS 1, 7).

NRP bi bio autoritativni izvor podataka za pokazatelje SDG. Platforme NRP treba da omogućе postavljanje podataka potrebnih za izračun globalnih trendova i pokazatelja, a u koordinaciji sa nacionalnim statističkim institucijama, i podataka koje proizvode druge organizacije u ime zemlje. Nacionalne statističke institucije mogu da ograniče davanje podataka o zemlji isključivo na globalne i regionalne pokazatelje.

39 <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/>.

40 <http://unstats.un.org/unsd/dnss/gp/fundprinciples.aspx>.

Pristupi platformama NRP mogu da se razlikuju po državama. Ipak, da bi se osiguralo njihovo korištenje za potrebe osiguravanja SDG podataka, Upravljačka skupina CES preporučuje sljedeće minimalne zahtjeve:

- Podaci za kompilaciju pokazatelja treba, kad god je to moguće, da se uzimaju iz zvaničnih statističkih podataka;
- Idealne vremenske serije su od 2000. nadalje; i
- Uključenost osnovnih metapodataka (npr. definicije pokazatelja i izvora podataka).

Kako bi se omogućilo međunarodno poređenje i jednostavan pristup, platforme NRP treba da budu osmišljene da promoviraju interoperabilnost statističkih podataka i metapodataka. To će značajno olakšati rad međunarodnih agencija koje imaju potrebu da prikupljaju, objedinjuju i analiziraju podatke za izvješćivanje o SDG na globalnoj i regionalnoj razini. Također će olakšati razmjenu statističkih podataka, metapodataka i doprinos znanosti o podacima u općem smislu.

U slučaju da zemlje još nemaju platforme NRP ili SDG, minimalni zahtjevi mogu se postići uključivanjem pokazatelja SDG u postojeće baze podataka ili objavljivanjem tablice sa pokazateljima SDG (npr. u Excel formatu).

Zemlje treba da pokušaju da na svojoj platformi NRP prezentiraju sve pokazatelje SDG koji su raspoloživi na nacionalnoj razini, bez obzira na izvor podataka (treba uključiti zvanične statističke podatke, kao i podatke drugih proizvođača). Paralelno sa podacima, treba prezentirati i metapodatke o izvorima podataka. Ukoliko neka zemlja koristi zamjenske pokazatelje (proxy– pogledati pod D u ovom dijelu), to treba da bude tako i označeno na platformama NRP, kako bi se omogućilo jednostavno razlikovanje u odnosu na zvanične globalne pokazatelje.

Od suštinskog značaja je da se osiguraju odgovarajući mehanizmi za validaciju i kontrolu kvaliteta podataka. Nacionalne statističke institucije su odgovorne za koordinaciju podataka iz zvanične statistike i njihov kvalitet. Za podatke iz drugih izvora, nisu ovlaštene da izravno provode mehanizme osiguranja kvaliteta (kao što je slučaj tijekom sakupljanja podataka).

U takvim slučajevima, od presudnog je značaja da nacionalne statističke institucije traže od proizvođača podataka da dokumentiraju kvalitet podataka i metode koje su korištene za proizvodnju podataka.

B. Modeli protoka podataka

Osiguravanje podataka za SDG pokazatelje i s tim povezani modeli protoka podataka treba da budu predmet razmatranja na više različitih razina: globalnoj, regionalnoj, nacionalnoj, podnacionalnoj i tematskim razinama.

1. Protok podataka na nacionalnoj razini

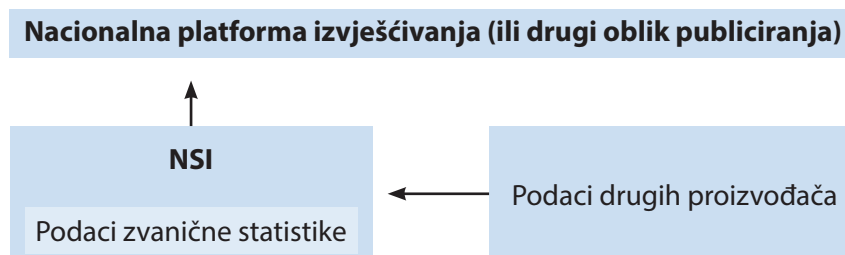
Na nacionalnoj razini mogući su različiti scenariji za protok podataka. To će ovisiti od strukture i razine razvoja statističkog sustava u zemlji: centraliziran, decentraliziran ili neka kombinacija. Protok podataka za pokazatelje SDG će vjerovatno biti temeljen na već postojećim mehanizmima.

a. Protok podataka Model 1: Nacionalna statistička institucija je koordinator za sve pokazatelje SDG

Preporučeni model je model u kome Nacionalna statistička institucija koordinira osiguravanje svih podataka za SDG u zemlji, (tj. prikuplja i razmjenjuje sve statističke i nestatističke pokazatelje od svih proizvođača podataka u zemlji). Ukoliko postoji NRP, agencija koja održava platformu može po prirodi stvari da postane koordinator osiguravanja podataka za SDG. Koordinacijska uloga nacionalne statističke institucije je također povezana sa procjenom raspoloživosti podataka u zemlji (pogledati Dio IV). Ukoliko nacionalna statistička institucija predvodi izradu takve procjene, biti će potrebno da se pojasne izvori podataka u zemlji i uspostave veze sa svim agencijama koje osiguravaju podatke. Osim toga, nacionalna statistička institucija može da prisustvuje raspravama u vezi sa prioritetima i osjetljivim pitanjima u vezi sa izvješćivanjem.

Prema ovom modelu protoka podataka (slika 1), nacionalna statistička institucija objavljuje sve nacionalne podatke o SDG putem platforme NRP ili u nekom drugom obliku (tablica ili baza podataka). Svaka agencija koja je zainteresirana može da 'preuzima' podatke od nacionalne statističke institucije. U tom slučaju, nema 'prebacivanja' protoka podataka od nacionalnog ka regionalnoj ili globalnoj razini. Takvo rješenje smanjuje opterećenje izvješćivanja u zemlji.

Slika 1. Protok podataka – Model 1

b. Protok podataka – Model 2: NSI i ostale agencije u zemlji osiguravaju statistiku za SDG

U praksi, ostale agencije koje proizvode podatke u zemlji često ih šalju izravno međunarodnim organizacijama koje su nadležne za konkretne pokazatelje, možda i zaobilazeći NSI. Npr. Ministarstvo zdravlja može slati podatke izravno Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji, a Ministarstvo rada izravno Međunarodnoj organizaciji rada (ILO).

Moguće je i da NSI preuzme odgovornost samo za one pokazatelje koje NSI i proizvodi, a ostale pokazatelje ostavi drugim agencijama. Još jedna mogućnost je da NSI koordinira sve statističke pokazatelje, a da nestatističke osigurava neka druga agencija (npr. ministarstvo vanjskih poslova/jedinica uspostavljena za te poslove) ili da to rade međunarodne organizacije (slika 2).

Slika 2. Protok podataka – Model 2

Države se mogu osloniti na već postojeće mehanizme za podnošenje podataka međunarodnim organizacijama umjesto da uspostavljaju ekstenzivne nacionalne sustave za pokazatelje SDG. U tom slučaju, mora se naći rješenje za izvješćivanje onih podataka koji nisu obuhvaćeni takvim, postojećim mehanizmom. Također, neophodna je koordinacija da bi se osigurali svi raspoloživi podaci.

Bitan aspekt modela tokova podataka je proces osiguranja kvaliteta. Institucije koje su nadležne za tokove podataka na nacionalnoj razini mogu imati različite uloge u osiguranju kvaliteta: (i) mogu da imaju ulogu „poštanskog sandučeta“ i da stavljaju podatke na raspolaganje na platforme NRP (ili da ih šalju na međunarodnu razinu); ili (ii) preuzimaju različite stupnje kontrole kvaliteta, od osnovne verifikacije do kompletne kontrole kvaliteta. Upravljačka skupina CES preporučuje da NSI razmotre svoju ulogu u ovom procesu i pojasne je sa drugim proizvođačima koji podnose podatke preko NSI.

U slučaju drugog modela tokova podataka, NSI treba da bude informiran o drugim tokovima podataka kako bi se postigla koherentnost između tih podataka i zvanične statistike. Mogu da postoje legitimni razlozi zašto se podaci razlikuju, međutim te razlike trebaju biti utvrđene i objašnjene. Uz podatke, potrebno je osigurati odgovarajuće metapodatke koji će objašnjavati takve razlike. Kako je navedeno u dijelu IV, NSI su stava da je važno verifikirati podatke koje druge nacionalne ili međunarodne agencije podnose u ime zemlje. To zahtijeva suradnju sa ostalim nacionalnim proizvođačima podataka. Međunarodne agencije mogu slati podatke na verifikaciju svojim partnerima u državi (to znači da ne šalje NSI nego, možda, Ministarstvu inozemnih poslova), a NSI možda i ne zna za postojanje zahtjeva. Ili, možda postoje različita mišljenja između NSI i nekog drugog nacionalnog proizvođača podataka u pogledu toga koji su statistički podaci najprikladniji za dostavljanje u ime zemlje. Takve razlike moraju se razriješiti na nacionalnoj razini.

Na temelju Deklaracije koju je usvojio CES 2015, Upravljačka skupina preporučuje da NSI treba da imaju ključnu ulogu u koordinaciji na nacionalnoj razini za globalne pokazatelje SDG. To se može postići primjenom nekoliko modela protoka podataka, tako da izabrani model treba da bude onaj koji će najbolje prikazati nacionalnu situaciju. Npr. primjena prvog modela podržava transparentnost u izvješćivanju i omogućava međunarodnu uporedivost podataka, naglašava središnju ulogu NSI i doprinosi postizanju koherentnosti podataka. Sa druge strane, ovakvo rješenje zahtijeva značajne resurse na razini NSI. Za neke pokazatelje, NSI možda ne posjeduje znanje, a nestatistički pokazatelji mogu da zahtijevaju inpute od kreatora politike na nacionalnoj razini, umjesto statističkih podataka.

2. Protok podataka od nacionalnoj prema regionalnoj i/ili globalnoj razini

O tokovima podataka na regionalnoj i globalnoj razini, raspravljalo se na više foruma sa relevantnim akterima, uključujući IAEG-SDG, UNSC i UNECE ekspertske sastanak o statistici za SDG (travanj 2017). Formulirani su neki opći principi / preporuke u pogledu uloga različitih aktera u ovom procesu.

Sukladno Programom 2030⁴¹, NSI prikupljaju i osiguravaju podatke i metapodatke za globalni pregled praćenja napretka prema ostvarenju SDG. Međunarodni statistički sustavi objedinjuju ove podatke i osiguravaju međunarodno uporedive podatke u svojim domenima. Agencije nadležne za konkretne pokazatelje SDG su tzv. „skrbničke agencije“ (njihova uloga je objašnjena u tekstu ispod). Regionalne organizacije ponekad posreduju u prijenosu podataka i metapodataka sa nacionalne na globalnu razinu. IAEG-SDG⁴² daje sljedeće preporuke:

- (a) međunarodna i regionalna tijela usklađuju svoje prikupljanje podataka sa ciljem smanjenja opterećenja izvješćivanja za zemlju;
- (b) podatke koji se odnose na neki konkretan pokazatelj treba da sakuplja samo jedna međunarodna agencija;
- (c) kompilacija globalnih pokazatelja se u najvećoj mogućoj mjeri temelji se na uporedivim i standardiziranim nacionalnim zvaničnim statističkim podacima koje dostavljaju zemlje međunarodnim statističkim sustavima;
- (d) kada se koriste drugi izvori i metode, oni će biti pregledani i dogovoreni od strane NSI i prezentirani na transparentan način;

41 http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E, para 83.

42 IAEG-SDG izvješće sa 48. sjednice UNSC E/CN.3/2017/2, dostupno na: <http://undocs.org/E/CN.3/2017/2>.

- (e) potrebno je uspostaviti proces koji će osigurati zemljama da provjere podatke koje osiguravaju međunarodne agencije, kako bi se riješila odstupanja između nacionalnih i međunarodnih podataka, kao i ostala pitanja koja mogu da stvaraju zabrinutost;
- (f) primjenjivati će se procedure osiguranja kvaliteta na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

IAEG-SDG je identificirao potencijalne „agencije kao vlasnike podataka“ (custodian agencies) i druge partnerske agencije za izvješćivanje na globalnoj razini i daljnji razvoj za svaki SDG pokazatelj. Glavne obveze ovih agencija su da prikupljaju podatke od zemalja prema svojim mandatima i putem mehanizama izvješćivanja, da sakupljaju međunarodno uporedive podatke, da podrže veći stupanj usvajanja i poštovanja međunarodno dogovorenih standarda, kao i da jačaju nacionalne kapacitete u oblasti statistike. „Agencije vlasnici podataka“ također trebaju da vrše komunikaciju i koordinaciju sa NSI na transparentan način (uključujući validacije procjena i potrebnih prilagođavanja podataka); sakuplja međunarodne serije podataka, izračunavaju globalne i regionalne agregirane podatke i dostavljaju ih UNSD-u, zajedno sa metapodacima; pripremaju prigodni tekst za godišnja izvješća o ostvarenom napretku na globalnoj razini; vrše koordinaciju i metodološki razvoj pokazatelja.⁴³

IAEG-SDG je uspostavila skupinu za izradu nacrtu smjernica kako zemlje i „agencije vlasnici podataka“ mogu da surađuju da bi dali doprinos ostvarenju protoka podataka potrebnog za postizanje harmoniziranih statističkih podataka za globalno izvješćivanje (skupinu zajednički predvode Njemačka i Kamerun)⁴⁴. Planirano je da smjernice budu podnijete na 49. sjednici UNSC u ožujku 2018.

Kako bi se olakšao ovaj proces, pozivaju se međunarodne agencije da dostave kalendare za razmjenu podataka i da daju informacije o već uspostavljenim razmjenama podataka među zemljama, kao i listu nacionalnih institucija koje daju podatke međunarodnom sustavu. Ovakav zahtjev je već naveden u odluci sa 48. sjednice Statističkog povjerenstva UN.

Za protok podataka između nacionalne, regionalne i globalne razine moguće je nekoliko scenarija. Od presudnog je značaja da se jasno definiraju obveze NSI i agencija vlasnika podataka, a da se istovremeno očuva fleksibilnost zbog nacionalnih okolnosti i netradicionalnih izvora podataka. Bitan princip treba da bude izbjegavanje dupliranja ili paralelnih tokova izvješćivanja, ukoliko već postoje uspostavljeni tokovi. Vjerovatno je da neće postojati jedan jedinstven „standardni“ model podataka za sve pokazatelje, već će se koristiti različiti modeli za različite pokazatelje, a možda i za različite zemlje ili skupine zemalja, ovisno od dostupnosti i pogodnosti Platforme NRP. Generička shema za tokove podataka data je na slici 3. Prikaz tokova podataka je jedan primjer koji može da se iskoristi za davanje podataka za SDG:

- (a) Zemlje mogu slati podatke međunarodnim organizacijama (skrbničkim agencijama) putem uspostavljenih kanala za podnošenje ili putem novih kanala koji su osigurani za pokazatelje SDG. Ponekad regionalne organizacije omogućavaju prijenos podataka i metapodataka sa nacionalne na globalnu razinu (ovakav model se uspješno primjenjuje, npr. u slučaju podnošenja podataka o nacionalnim računima⁴⁵).
- (b) Zemlje mogu svoje podatke za SDG pokazatelje da stave na raspolaganje na Nacionalnim platformama za izvješćivanje. Međunarodne organizacije/agencije vlasnici podataka (kao i bilo koji drugi korisnici) mogu da povlače podatke sa Platforme NRP.
- (c) Agencije, vlasnici podataka vrše kompilaciju podataka i dostavljaju ih na globalnu razinu (UNSD). Trebalo bi da zemlje imaju mogućnost da verificiraju podatke prije nego što agencija vlasnik podataka proslijedi njihove (harmonizirane) podatke (npr. kada se podaci modeliraju ili prilagođavaju kako bi se osigurala međunarodna uporedivost).

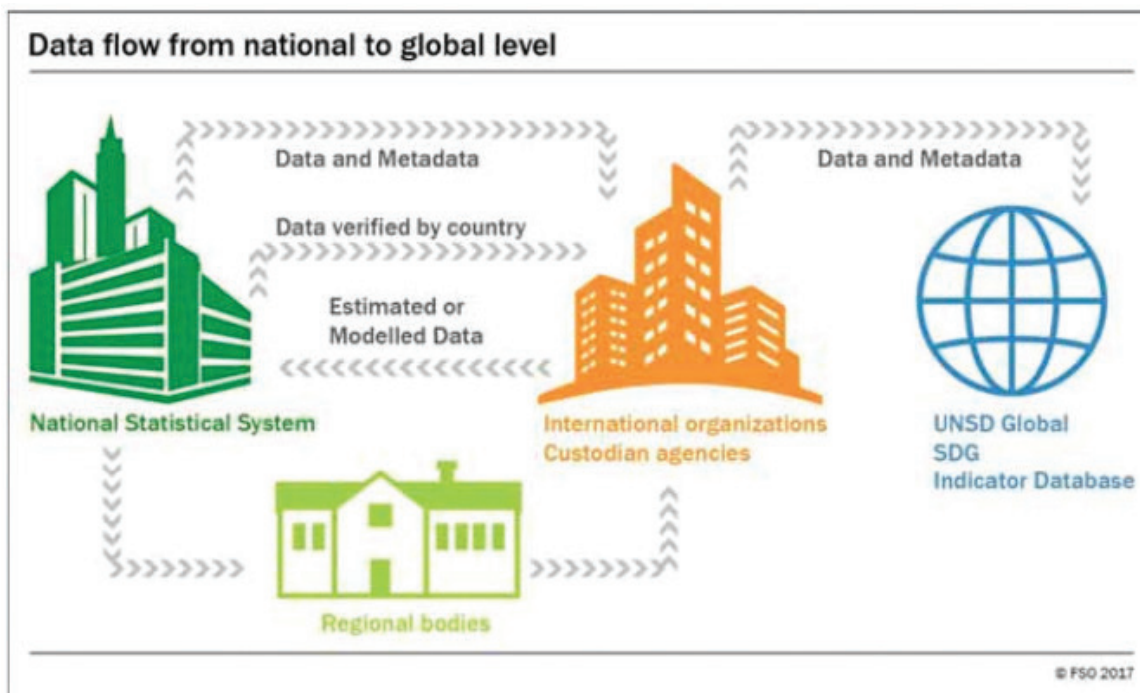
43 Izvješće IAEG-COR sa 48. sjednice UNSC, E/CN.3/2017/2.

44 Izvješće UNSC sa 48. sjednice, Odluka 48/101 (I).

45 Putem zajedničkog upitnika, Eurostat prikuplja podatke od država članica EU, OECD od članica OECD-a, UNECE od preostalih država u regiji i UNSD od ostalih zemalja.

- (d) Centralizirana baza podataka za SDG (koju vodi UNSD) kompilira se uz korištenje podataka povučenih od međunarodne organizacije nadležne za različite tematske oblasti (baza podataka je puštena u rad 2016. godine, a novi podaci se dodaju kako postaju raspoloživi⁴⁶).

Slika 3. Protok podataka sa nacionalnog na globalnu razinu

Važno je izvući iskustva iz rada na MCR, gdje su međunarodne organizacije bile odgovorne za osiguravanje svih podataka. Ponekad su organizacije (ili njihovi uredi u različitim zemljama) provodile sopstvene ankete u zemljama, a NSI nisu bile upoznate sa tim. Bilo je i slučajeva da su nacionalne agencije (npr. ministarstvo zdravlja ili obrazovanja) dostavljale podatke izravno međunarodnim organizacijama, bez kontakta sa NSI. To je dovelo do toga da se podaci u međunarodnim bazama podataka razlikuju od nacionalnih podataka čak i za 30-40%. Taj model nije vodio izgradnji statističkih kapaciteta NSI, niti je u potpunosti iskoristio statističke podatke koje je zemlja mogla da proizvede. Statistički podaci dobijeni na taj način nisu u dovoljnoj mjeri podržali odgovornost zemalja za napredak u dostizanju MCR. Čak i da se nastavi ovakva praksa, ovakav sustav ne bi bilo moguće proširiti i koristiti za SDG, jer podaci za SDG obuhvataju širi obujam oblasti i sve zemlje. To bi podrazumijevalo da zemlje šalju podatke za 40 različitih organizacija (postoji preko 40 agencija vlasnika podataka), koje možda koriste različite upitnike i primjenjuju različite mehanizme za prikupljanje podataka. Neophodna je standardizacija i harmonizacija sadržaja i formata podataka i metapodataka da bi sve to funkcioniralo u praksi (npr. forma za metapodatke, standardizirani upitnici, jednoobrazni obrasci za podatke itd.).

Kako bi se osigurao kvalitet na međunarodnoj razini, potreban je proces usklađivanja podataka koje dostavljaju različite zemlje. Bilo koja promjena podataka kako bi se unaprijedila uporedivost treba da bude prijavljena NSI date zemlje i da bude zabilježena u metapodacima. Metapodaci za većinu pokazatelja SDG koje su dostavile međunarodne organizacije su dostupni na internet stranici posvećenoj SDG⁴⁷, ali poneki opisi su nepotpuni i neophodno je poboljšanje.

⁴⁶ <http://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/>.

⁴⁷ <http://unstats.un.org/sdgs/iaeg-sdgs/metadata-compilation>.

Zemlje, u dogovoru sa svojim NSI,⁴⁸ mogu izabrati da druga tijela vrše izvješćivanje. Potrebno je da se koriste postojeći tokovi podataka prema međunarodnim organizacijama / agencijama vlasnicima podataka kako bi se izbjeglo dvostruko izvješćivanje. Ponovno postavljanje nacionalnih podataka na posebnu platformu NRP ne bi bilo potrebno (ali je to ostavljeno zemljama da odluče).

Rezolucija usvojena od strane UNSC u 2017. (koja je predložena ECOSOC-u i, kasnije, Generalnoj skupštini na usvajanje) apeluje na međunarodne organizacije da globalnu analizu temelje na podacima koje proizvedu nacionalni statistički sustavi. Ukoliko neki konkretni podaci iz neke zemlje nisu na raspolaganju, međunarodne organizacije treba da obave konsultacije sa tim zemljama radi izrade i modeliranja verificiranih procjena prije objavljivanja. Potrebno je da međunarodne organizacije uspostave međusobnu komunikaciju i suradnju kako bi se izbjeglo dupliranje izvješća, osigurala dosljednost podataka i smanjilo opterećenje izvješćivanja. Kako bi se ostvarila transparentnost, potrebno je da sve međunarodne organizacije osiguraju metodologije koje se koriste za usklađivanje nacionalnih podataka radi postizanja međunarodne uporedivosti.⁴⁹

Agencije vlasnice podataka mogu da koriste online baze podataka drugih organizacija kao što su UNECE, Eurostat ili OECD za povlačenje podataka koji su tamo postavljeni. Istovremeno, Eurostat i OECD ne planiraju da se postave kao središta podataka za globalne SDG pokazatelje za države europskog statističkog sustava (ESS) ili druge zemlje. Eurostat ne planira da uvede nova prikupljanja podataka u vezi sa globalnim pokazateljima. Međutim, online baza podataka Eurostata može da se koristi kao izvor za globalne pokazatelje, iz koje ove agencije mogu da „povlače“ postojeće podatke za zemlje iz ESS.⁵⁰ U takvim slučajevima, potrebna je verifikacija podataka prije njihovog objavljivanja.

Sa stanovišta zemalja, važno je da regionalni i globalni protok podataka zadovoljava sljedeće kriterije:

- Postoji jasan način izvješćivanja i izbjegava se dupliranje;
- NSI imaju priliku da izvrše validaciju podataka koji se objavljuju o njihovoj zemlji od strane međunarodnih organizacija, posebno ukoliko postoje odstupanja. Idealno bi bilo da su ti podaci isti, ili da su razlike objašnjene;
- postoje procedure za kontrolu kvaliteta za objavljene podatke;
- podaci se proizvode i razmjenjuju sukladno FPOS; i
- metapodaci su dostupni radi dokumentiranja metoda i klasifikacija.

U svibnju 2017. UNSC je izjavio da će podržati projekat nacionalne laboratorije za podatke koji trenutno provodi UNSD, gdje se nacionalni i međunarodni podaci prezentiraju uporedo, kako bi se omogućio dijalog između zemalja i agencija zaduženih za podatke, radi objašnjenja razlika i postizanja bolje koordinacije.

CES Upravljačka skupina za statistiku za SDG provela je pilot studiju o protoku podataka o izabranim pokazateljima SDG. Cilj je bio analiza praktičnih posljedica, koraka i potreba zemalja, agencije koje imaju podatke i UNSD u proizvodnji globalnih statističkih podataka za SDG kroz praćenje i reviziju preko HLPF. Pilot studija opisuje iskustva, potrebe i resurse glavnih aktera, provedena je sa ciljem da osigura informacije za smjernice o protoku podataka koji se proizvode pod okriljem IAEG-SDG.

Upravljačka skupina CES preporučuje da NSI izaberu model tokova podataka koji bi osigurao najefikasniji transfer podataka sa nacionalne na globalnu razinu, uzimajući u obzir nacionalne okolnosti.

48 CES Deklaracije o ulozi NSI u praćenju SDG (ECE/CES/89/Add.1). (http://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/documents/ece/ces/2015/CES_89_Add.1-E.pdf).

49 https://unstats.un.org/unsd/statcom/48th-session/documents/Resolution_on_Indicators_Clean_Version-E.pdf.

50 http://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/documents/ece/ces/ge.32/2017/mtg1/PDF/EN_EM_4A2-Eurostat-IOs.pdf; https://circabc.europa.eu/sd/a/d41cc0f3-db10-482c-87a1-bad14a13042a/SDI_WG_17_04_Setting%20the%20scene.pdf.

C. Suradnja sa međunarodnim organizacijama

Prema Programu 2030, regionalne organizacije treba da doprinesu regionalnom praćenju i analizi SDG, ali i da podrže proces praćenja i analize na globalnoj razini⁵¹. Kako bi se to postiglo, potrebna je horizontalna suradnja među akterima na regionalnoj razini, kao i vertikalna suradnja između aktera na nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini.

1. Osiguranje uporedivosti statistike i metapodataka

Kako bi se osiguralo poređenje podataka i izbjegla odstupanja između podataka koje proizvode NSI i razne međunarodne, regionalne i nadnacionalne organizacije, potrebno je jasno definirati odgovornosti. Protok podataka prema svjetskim organizacijama treba da se odnosi samo na globalne pokazatelje. Isto tako, protok podataka za regionalne pokazatelje treba da bude organiziran na regionalnoj razini.

U cilju postizanja efikasnosti, dosljednosti i manjeg opterećenja izvješćivanja za NSI, važno je imati na umu činjenicu da su mnogi podaci i metapodaci koji su relevantni za pokazatelje SDG već prikupljeni i pohranjeni u Eurostatovim bazama podataka za zemlje europskog statističkog sustava. Isto važi i za podatke koji se prikupljaju i pohranjuju u bazama podataka OECD-a.

2. Standardizacija prijenosa podataka

Razmjena statističkih podataka i metapodataka (SDMX) može biti koristan resurs za osiguravanje standardizacije za davanje podataka i metapodataka za regionalne i globalne baze podataka koje se odnose na SDG. SDMX predstavlja set tehničkih standarda i smjernica orijentiranih na sadržaj, zajedno sa IT arhitekturom i alatima, a koji se primjenjuju radi postizanja efikasne razmjene i dijeljenja statističkih podataka i metapodataka.

Formirana je radna skupina za SDMX za pokazatelje SDG pod pokroviteljstvom IAEG-SDG. Skupina ima zadatak da razvije SDMX rješenje za SDG. Ova skupina je osnovana 2016. i imenovan je predsjedatelji (Kolumbija). Prvi sastanak je održan u mjestu Aguascalientes u Meksiku u listopadu 2016. Radna skupina planira da iskoristi postojeća iskustva stečena kroz razvoj SDMX za pokazatelje Milenijumskih ciljeva razvoja (MDG) i fokusirat će se na procjenu postojeće i buduće dostupnosti pokazatelja i izradu inicijalnih definicija strukture podataka do četvrtog tromjesečja 2017.

Kako bi se podržalo izvješćivanje o MDG, SDMX je proširen tako da obuhvati Definiciju strukture podataka (DSD), što je olakšalo razmjenu podataka između UNSD, UNESCO-a i Svjetske banke. Razvijena je još jedna inicijativa „domaći podaci“, odnosno „CountryData“ kao podrška za razmjenu podataka.⁵² Pokazatelji i metapodaci od NSI se predaju na platformu „CountryData“, gdje se upoređuju sa međunarodnim statističkim podacima, a metapodaci se koriste za identifikaciju i objašnjenje odstupanja. Ovi alati mogu da se koriste i prilagode za SDG.

3. Suradnja u oblasti proizvoda regionalne statistike

Kako bi se uspostavio efikasan sustav izvješćivanja za SDG u okviru regije UNECE, neophodna je suradnja u više oblasti kako bi se osigurali prioriteti države članice i izbjeglo dupliranje u izvješćivanju.

UNECE vodi manju bazu podataka koja daje makroekonomske podatke, podatke o rodnim pitanjima, transportu, šumskoj građi i podatke o MCR. Ta baza podataka može da se proširi tako da uključuje i pokazatelje SDG. OECD u svojim različitim statističkim bazama podataka održava čitavo jedno bogatstvo podataka relevantnih za SDG. OECD je dostavljao podatke i metapodatke za okvir globalnih pokazatelja UN, kako izravno, tako i kroz suradnju sa drugim agencijama. OECD je objavio pilot studiju „Mjerenje jaza za dostizanje ciljeva

51 stavovi 80 i 83; http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

52 <https://data.un.org/>.

SDG⁵³, uz korištenje 86 pokazatelja uključenih u njegove baze podataka (mada to ne moraju biti globalni pokazatelji), radi procjene jaza u zemljama OECD-a u smislu koliki su nedostaci koje treba premostiti da bi se dostigli ciljevi SDG. Daljnji rad na SDG može da se razmatra u kontekstu odluka o budućim programima rada i proračunu OECD-a.

Europsko povjerenstvo (Eurostat) provodit će redoviti monitoring Ciljeva održivog razvoja u kontekstu EU. To je aktivnost koja je odvojena od globalnog i regionalnog monitoringa koji provodi UN. Eurostat je izradio referentni okvir pokazatelja za praćenje SDG na razini EU,⁵⁴ kako je i navedeno u točki 3.3 priopćenja Europskog povjerenstva „Naredni koraci ka održivoj europskoj budućnosti“.⁵⁵

Okvir pokazatelja EU za SDG temeljen je na europskoj statistici u mjeri u kojoj je to moguće, ali također uključuje pokazatelje iz drugih izvora pod uvjetom da ispunjavaju minimalne dogovorene uvjete (da ih proizvođač redovito objavljuje, da postoji dokumentirana metodologija, da se koriste metode koje zadovoljavaju statističke zahtjeve kvaliteta itd.). Okvir pokazatelja EU za SDG ne stvara dodatno opterećenje za države članice EU. On se fokusira na pokazatelje koji su već dostupni, ili koji se izrađuju za druge svrhe, a koji će vjerovatno biti dostupni kada bude potrebno da se uključe u monitoring SDG za EU za 2017. Prema tome, nema potrebe da države članice uspostavljaju nove protoke podataka ka Eurostatu, niti da uspostavljaju Nacionalne platforme za izvješćivanje za svrhe ovog monitoringa.

Kako bi se izbjegle nedosljednosti u analizi i agregaciji podataka za izvješće međunarodnih i nadnacionalnih organizacija u regiji UNECE, važno je da se održava dobra suradnja između Eurostata, OECD-a i UNECE. Regionalne ureda tematskih agencija UN (UNESCO, ILO, WHO i dr.) treba da budu uključene u prikupljanje podataka (pogledati Studiju slučaja 12 UNICEF i 13 UNFPA). Akademske institucije i analitičari podataka generalno mogu da pružaju metodološku podršku.

D. Specijalne situacije kod pružanja podataka

1. Proizvođači podataka izvan sustava zvanične statistike

U nekim slučajevima, NSI rutinski dopunjuje proračune iz statističkih istraživanja ili registara i podacima koje prikupljaju treće osobe, kao, npr. druge razine uprave, privredni subjekti, istraživačke organizacije, mediji, NVO itd. Ovakvi pristupi mogu da se koriste i prilikom izvješćivanja nacionalnih statističkih podataka za pokazatelje SDG ukoliko se time ne narušava kvalitet statističkih podataka.

2. Osiguravanje nestatističkih pokazatelja

Neki podciljevi SDG se prate korištenjem nestatističkih pokazatelja (npr. pokazatelji na koje se odgovara sa DA/NE). Takav pristup davanju podataka o ovim pokazateljima razlikovat će se od zemlje do zemlje, ovisno od izabranog modela tokova podataka. U situacijama kada NSI koordinira sve pokazatelje SDG u zemlji, nestatističke pokazatelje treba uključiti i prezentirati zajedno sa statističkim.

3. Korištenje zamjenskih pokazatelja (proxy)

U nekim slučajevima, proizvođači podataka za neku konkretnu zemlju mogu imati statističke podatke koji su slični, ali ne i isti, kao neki globalni pokazatelji SDG. Nazivaju se zamjenski (proxy) pokazatelji i zemlja može odlučiti koristiti ih kada izvješćivanje o traženim globalnim pokazateljima nije moguće. Zamjenski pokazatelji treba da budu jasno naznačeni prilikom izvješćivanja. Ukoliko je moguće izvješćivanje i o globalnim i o zamjenskim pokazateljima, onda se odluka donosi ovisno od vremenskih i finansijskih aspekata.

53 <http://www.oecd.org/std/measuring-distance-to-the-sdgs-targets.htm>.

54 Dio V.B.

55 http://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/communication-next-steps-sustainable-europe-20161122_en.pdf. (COM(2016) 739 usvojeno 22. studenog 2016).

Drugi razlozi koji se uključuje je učestalost uporabe zamjenskih (proxy) pokazatelja u kreiranju politike i prekidima u vremenskim serijama. Bilo bi korisno razmijeniti iskustva u korištenju zamjenskih pokazatelja i usuglasiti definiciju zamjenskog pokazatelja koji se koristi u različitim zemljama.

E. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Osigurati podatke o globalnim pokazateljima SDG

- (a) Potrebno je da zemlje utvrde pristup i modele tokova podataka na nacionalnoj razini kako bi osigurali podatke o SDG pokazateljima (da li je centralizirano u jednoj točki ili decentralizirano);
- (b) Potrebno je da NSI razmotri razvoj Nacionalne platforme za izvješćivanje (NRP) za pokazatelje SDG;
- (c) Potrebno je da NSI ispuni sljedeće minimalne zahtjeve u osiguravanju podataka za SDG pokazatelje:
 - Izvor podataka koji se koriste za izradu pokazatelja treba, kad god je to moguće, da bude iz zvanične statistike; vremenske serije treba da budu, u idealnom slučaju, od 2000. godine nadalje; i
 - metapodaci treba da budu uključeni (npr. navođenje izvora podataka i pokazatelja);
- (d) NSI treba da usmjeri korisnike na svoju internet stranicu kako bi pronašli nacionalne statističke podatke i nacionalne metapodatke pripremljene za globalne pokazatelje SDG. NSI također treba da usmjeri korisnike na UNSD internet stranicu radi pronalaženja nacionalnih statističkih podataka i metapodataka koji su prilagođeni za međunarodno poređenje;
- (e) NZS treba da održava mreže tako da razvoj sustava SDG pokazatelja od svih proizvođača u zemlji bude razumljiv i da ulaganja budu od koristi za zemlju u cjelini;
- (f) Potrebno je obratiti posebnu pažnju da se osigura dosljednost podataka koji se dostavljaju na svim razinama i da se osiguraju potrebni metapodaci.

F. Aktivnosti za Upravljačku skupinu – Pružanje podataka za globalne pokazatelje SDG

1. Kratkoročno (treba se završiti do sjednice CES 2017)

- (a) Upravljačka skupina je uspostavila operativnu skupinu za izvješćivanje o pokazateljima SDG uz korištenje NRP;
- (b) Preko operativne skupine za Platforme NRP, osigurati zemljama informacije o najboljim praksama u vezi sa platformama NRP; omogućiti razmjenu iskustava u vezi sa platformama NRP; izraditi smjernice za zemlje kako bi se olakšalo donošenje odluka o pristupu izvješćivanje i razvoju platformi NRP .

2. Srednjoročno (treba se završiti do sjednice CES 2018)

- (a) Kontaktirati sa IAEG-SDG i UNSD u vezi sa izraženim zabrinutostima na ekspertskom sastanku o statističkim podacima za SDG (travanj 2017) o kontaktima i rasporedima za dostavljanje podataka za pokazatelje SDG;
- (b) Implementirati pilot studiju za mapiranje konkretnih procesa u vezi sa protokom podataka za izabrane pokazatelje SDG, nakon čega će se bolje razumjeti praktične potrebe NSI, agencija vlasnika podataka i UNSD-a;
- (c) Dostaviti rezultate pilot studije Međuagencijskoj ekspertskoj skupini IAEG-SDG na razmatranje;
- (d) Razmotriti pitanje potrebe za regionalnim platformama za izvješćivanje;
- (e) Pozvati agencije vlasnike podataka na razgovor o njihovim planovima i namjerama za korištenje nacionalnih platformi za izvješćivanje i razvoju procesa kojima se omogućava „povlačenje podataka“ sa platformi NRP;
- (f) Raditi na jačanju međunarodne koordinacije i transparentnosti kako bi se osiguralo da države imaju vlasništvo nad podacima za pokazatelje SDG i jačanje koordinacije sa NSI; i
- (g) Raditi na pojašnjavanju tokova podataka da bi se izbjeglo dvostruko izvješćivanje.

3. Dugoročno (treba se završiti poslije sjednice CES 2018)

Koordinirati okvir za izvješćivanje CES kako bi se osigurala dosljednost podataka i metapodataka na regionalnoj razini.

VII IZGRADNJA KAPACITETA ZA STATISTIKU ZA SDG

Ovaj dio treba da osigura da CES zemlje imaju zajednički pristup kako bi se omogućila pojačana i bolje koordinirana izgradnja kapaciteta za proizvodnju statističkih podataka za SDG. Trebaju se uzeti u obzir zajedničke potrebe zemalja CES za izgradnjom kapaciteta i njihove procjene izvodljivosti pokazatelja. Cilj je da se unaprijede koordinacija, razmjena iskustava i osigura stručno usmjeravanje zemalja CES uz utvrđivanje prioriteta zajedničkih potreba.

Svim zemljama je potrebno unaprijeđenje statističkih kapaciteta kako bi se osposobile za proizvodnju potrebnih SDG pokazatelja sa globalne liste. Međutim, kada se govori o izgradnji kapaciteta, terminologija koja se koristi i razmatranje ove teme obično se fokusiraju na pružanje obuke u oblasti statistike i pružanje tehničke pomoći razvijenijih statističkih sustava koji su manje razvijeni. Takav pristup nije prikladan za procjenu i analizu načina kako unaprijediti statističke kapacitete u svim zemljama. Bilo bi korisno da postoji zajednički stav oko toga koje kapacitete treba izgraditi. Ti kapaciteti idu preko izrade izabranih proizvoda ili pokazatelja i odnose se na institucionalne, pravne, financijske i ljudske resurse i tehnička pitanja. Na ekspertskom sastanku za statistiku za SDG (10.–12. travnja 2017) došlo se do zaključka da postoji potreba da se pojasne konceptualna pitanja i terminologija u vezi sa izgradnjom kapaciteta. Predloženo je da se osnuje jedan manji operativni tim koji će izraditi „polazne osnove“ o tome šta znači izgradnja kapaciteta za statistiku u kontekstu SDG.

Na temelju rezultata rada ovog operativnog tima, Upravljačka skupina će održati raspravu o tome na svom sljedećem sastanku i podnijeti izvješće Uredu CES i CES. Taj operativni tim će održavati bliske veze sa Operativnim timom koji radi na pitanjima „Novih pristupa izgradnji kapaciteta u okviru PARIS21 – CD 4.0“. Ovaj dio će se naknadno doraditi u sljedećem izdanju Mape puta, kako bi se dao uravnotežen pristup izgradnji kapaciteta koji će odgovoriti na potrebe svih zemalja neovisno od stupnja razvijenosti njihovog statističkog sustava.

Termin „izgradnja kapaciteta“ može da se odnosi na aktivnosti na različitim razinama. Kao prvo, tu su aktivnosti unutar zemlje. One uključuju način na koji NSI definira svoje strategije za izgradnju kapaciteta unutar nacionalnog statističkog sustava i kako NSI stvara partnerske odnose sa relevantnim zainteresiranim stranama. Taj aspekt je važan za sve zemlje, razvijene i manje razvijene. Kao drugo, tu su aktivnosti neke zemlje ili neke međunarodne organizacije za podršku drugim zemljama u izradi novih statističkih podataka, uključujući organiziranje radionica i obuka. Te aktivnosti mogu da se promatraju kako iz donatorske perspektive, tako i sa stanovišta zemlje koja je primatelj podrške u izgradnji kapaciteta; to može da se podvede pod bilateralne aktivnosti. Treće, tu su regionalne aktivnosti, uključujući razmjenu informacija generalno i razmatranje novih pristupa (kao, npr. korištenje novih izvora podataka); to može da se podvede pod multilateralne aktivnosti.

Razvoj Programa 2030 obnovio je potrebu za kvalitetnim statističkim podacima za upravljanje, dizajniranje programa i praćenje rezultata. Najveći dio potrebnih statističkih podataka proizvodi se u okviru nacionalnih statističkih sustava. Ti podaci su važni za dobro upravljanje, unapređenje statistike zahtjeva ulaganja u nacionalne statističke kapacitete, razmjenu iskustava i raspravu o novim pristupima.

Program 2030 poziva na „snažniju podršku jačanju prikupljanja podataka i izgradnji kapaciteta u zemljama članicama, na razvoj nacionalnih i globalnih polaznih vrijednosti u oblastima u kojima one još ne postoje“. Osim toga, države članice su se obvezale da rade na rješavanju „pitanja jaza u prikupljanju podataka kako bi se pružila bolja informacijska osnova za mjerenje napretka, posebno za one podciljeve u čijoj osnovi nema jasnih numeričkih podciljeva.“⁵⁶

⁵⁶ stavak 57 na: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

SDG 17 se odnosi na jačanje sredstava za implementaciju i revitalizaciju globalnih partnerstava za održivi razvoj. To važi i za statistiku i obveze svih NSI bez obzira na njihovu razinu razvoja. SDG podciljevi 17.18⁵⁷ i 17.19⁵⁸ odnose se izravno na potrebu za izgradnjom statističkih kapaciteta. Prvi podcilj iskazuje potrebu da se unaprijedi izgradnja kapaciteta radi povećanja dostupnosti visokokvalitetnih podataka do 2020. Drugi podcilj poziva na izgradnju kapaciteta kao podršku za razvoj sustava mjerenja napretka koji je komplementaran mjerenju BDP-a.

Biti će potrebno da sve zemlje unaprijede svoje statističke kapacitete kako bi mogle osigurati podatke za praćenje provođenja i analizu SDG. Rezultati inicijalnih procjena pokazuju da čak i najrazvijenije zemlje mogu da proizvedu tek oko jedne polovine svih globalnih pokazatelja SDG. SDG obuhvataju oblasti koje su nove za zvaničnu statistiku (npr. dobra uprava iz cilja 16) i u kojima je potrebno da se razviju novi kapaciteti. Također, potrebni su novi podaci u tradicionalnim oblicima statistike, integriranje podataka iz ekonomskog, socijalnog i ekološkog domena, istraživanje potencijala geoprostornih informacija i razvoj novih vrsta razvrstavanja (dezagregacija). To podrazumijeva potrebu za novom obukom, uključujući obuku korisnika radi podizanja njihove statističke pismenosti. Prema tome, unapređenje kapaciteta treba da se razmatra u širem smislu nego što je redovita obuka i pružanje tehničke pomoći zemljama u razvoju.

Sredstva za izgradnju potrebnih kapaciteta uključuju:

- (a) uporabu internih resursa: npr. kroz povećanje efikasnosti putem modernizacije zvanične statistike (pogledati Dio C.1);
- (b) uspostavljanje partnerstava radi nadoknađivanja nedostajućih kapaciteta u NSI (pogledati Dio D); i
- (c) uporabu vanjskih resursa i donacija.

A. Iskustva iz Milenijumskih ciljeva razvoja

Zemlje u razvoju su se saglasile da će izvještavati o napretku ostvarenom u dostizanju MCR tijekom razdoblja od petnaest godina, koji je završio 2015. Uloženi su veliki naponi u izgradnju kapaciteta kao podrška praćenju MCR. Ipak, na kraju 2015. samo 26% podataka o kojima se izvještavalo za MCR se proizvodilo u samim zemljama preko različitih agencija UN. Dodatnih 2% podataka o kojima su zemlje izvještavale zahtijevalo je određena podešavanja od strane agencija UN, 23% je bilo predmet podešavanja od strane agencija UN i 3% su bile procjene od strane drugih entiteta. Preostalih 46% podataka potrebnih za izvješćivanje o MCR nije bilo dostupno za izvješćivanje na kraju 2015.⁵⁹

Godine 2013. Operativni tim za utvrđivanje pouka izvedenih iz monitoringa MCR objavio je izvješće o iskustvu sa MCR. To izvješće ukazuje da je „Okvir MCR podržavao jačanje statističkih sustava i kompilacije, kao i uporabu kvalitetnih podataka radi boljeg kreiranja politika i praćenja od strane nacionalnih vlada i međunarodnih organizacija.”⁶⁰ Međutim, zemlje su često promatrale MCR kao inicijativu „odozgo na dolje”, koju forsiraju međunarodne agencije.

Postojala su određena odstupanja između nacionalnih i međunarodnih podataka uslijed različitih metodologija, izvora podataka i vremenskih intervala između objavljivanja. Iako je tijekom razdoblja MCR po-

57 Do 2020, unaprijediti podršku za izgradnju kapaciteta zemalja u razvoju, uključujući najnerazvijenije zemlje i male ostrvske zemlje u razvoju, kako bi se značajno povećala dostupnost visokokvalitetnih, blagovremenih i pouzdanih podataka razvrstanih po dohotku, spolu, starosti, rasi, etničkoj pripadnosti, migracijskom statusu, invalidnosti, geografskoj lokaciji i ostalim karakteristikama koje su relevantne u nacionalnim kontekstima.

58 Do 2030, nadograditi postojeće inicijative kako bi se razvila mjerila napretka u održivom razvoju, komplementarno mjerenju bruto domaćeg proizvoda, te podržati stvaranje kapaciteta koji se tiču statističkih podataka u zemljama u razvoju.

59 Pogledati Svijet koji se broji (A World that Counts), str. 12 (<http://www.undatarevolution.org/wp-content/uploads/2014/12/A-World-That-Counts2.pdf>).

60 Pogledati Pouke naučene iz praćenja MCR iz statističke perspektive, str. 3. ([http://unstats.un.org/unsd/broaderprogress/pdf/Lesson%20Learned%20from%20MDG%20Monitoring_2013-03-22%20\(IAEG\).pdf](http://unstats.un.org/unsd/broaderprogress/pdf/Lesson%20Learned%20from%20MDG%20Monitoring_2013-03-22%20(IAEG).pdf)).

stignuto poboljšanje, ovo izvješće konstatira da su „statistički kapaciteti u mnogim zemljama još uvijek ograničeni“.⁶¹ Izvješće preporučuje da se u okviru Programa 2030 posebno razmotri pitanje statističkih kapaciteta, kvaliteta i dostupnosti podataka.

B. Strategija izgradnje kapaciteta na nacionalnoj razini

Praćenje SDG zahtijeva različite vrste podataka, sukladno tzv. „revolucijom podataka“, na koju se pozvao prethodni generalni tajnik.⁶² Zvanična statistika će imati presudnu ulogu, ali, uz nju, morati će da se uključe i podaci iz drugih izvora, uključujući privatni sektor, akademske institucije i civilno društvo.

Upravljačka skupina je svjesna da je od presudne važnosti za Program 2030 strategija izgradnje kapaciteta, zbog obujma pokazatelja koji se zahtijevaju (od kojih se za neke pokazatelje očekuje značajan razvoj). Prvi korak za strategiju je procjena polaznog stanja u zemljama ne samo u pogledu dostupnosti podataka za pokazatelje SDG nego i u pogledu kapaciteta da se proizvedu podaci u svim domenima statistike. Kao drugo, potrebno je da NSI izrade svoje procjene razine kapaciteta u različitim oblastima. Kao treće, potrebno je da zemlje izrade, po potrebi uz konsultacije sa zemljama donatorima i međunarodnim organizacijama, konkretne akcijske planove za statističku obuku i izgradnju kapaciteta uzimajući u obzir postojeće strukture i mehanizme. Takva izgradnja kapaciteta treba da ima dugoročnu viziju. Kao četvrto, potrebno je da se definiraju partnerstva.

Ova četiri koraka mogu da se obuhvate dugoročnim statističkim programima ili strategijama ili, u slučaju zemalja u razvoju, nacionalnim strategijama za razvoj statistike (NSDS).⁶³ Ukoliko je takva strategija već izrađena, ova četiri koraka mogu da se integiraju u postojeću strategiju. Pomenuta četiri koraka su detaljnije opisana u nastavku teksta.

Pošto je izgradnja kapaciteta srednjoročni, odnosno dugoročni proces, potrebno je da zemlje izrade svoje procjene potreba i utvrde sopstvene prioritete. Dio IV daje okvir za procjenu spremnosti, koji može da se koristi za procjene koje provodi zemlja, uključujući procjenu potreba za statističkom obukom i izgradnjom kapaciteta. Procjena spremnosti je dobra prilika da se kreatori politike informiraju o dostupnoj statistici. Procjena je korisno sredstvo komunikacije u oblastima u kojima nedostaju resursi. Osim toga, procjenom se identificiraju postojeći nedostaci, analiza organizacijskih prepreka, ostali proizvođači podataka, potrebe u oblasti politike, potrebe za resursima i troškovne potrebe itd. Kapaciteti mogu da se povećaju bilo izgradnjom internih kapaciteta, ili vanjskim angažiranjem drugih aktera ili sklapanjem partnerstava.

Nakon što je obavljena procjena potreba, od presudnog značaja je da se utvrde prioritete, jer se može očekivati da raspoloživi resursi neće biti dovoljni za pokriće svih potreba. Izrada nacionalne mape puta (pominje se u dijelu III.C) ili plana provođenja ovih prioriteta biti će od pomoći da izgradnja kapaciteta bude fokusirana i da se uzmu u obzir nacionalne specifičnosti.

Osiguranje finansijskih sredstava i izgradnja partnerskih odnosa važne su komponente uspješnih projekata izgradnje kapaciteta. Od značaja je da NSI i šira statistička zajednica uspostave dijalog sa kreatorima politike kako bi se osiguralo da budu informirani o postojećim ograničenjima u izvješćivanju i da bi shvatili koordinacijsku ulogu koju NSI treba da ima u ovom procesu.

Izgradnja kapaciteta treba da bude fokusirana na kapacitete za proizvodnju statističkih podataka, a ne samo pokazatelja SDG. Generalno govoreći, zemlje imaju više statističkih podataka o ekonomiji i demogra-

61 Ibid., str. 4.

62 <http://www.undatarevolution.org/>.

63 Termin nacionalna strategija razvoja statistike se koristi specifično u slučaju zemalja u razvoju. U ostalim zemljama ekvivalent tome može da bude strateški program za razvoj statistike sa dugoročnijom perspektivom (može da se nazove i master plan, program rada ili bilo koji drugi dugoročni razvojni program).

fiji nego o okolišu. Program 2030 predstavlja integriran pristup u kom se ekonomska, socijalna i ekološka pitanja promatraju zajedno. Prema tome, potrebno je da zemlje imaju kapacitete u svim ovim domenima. Izgradnja kapaciteta treba da bude sveobuhvatna i da rješava različite vrste kapaciteta objedinjeno. To je više od obuke za proizvodnju pojedinačnih statističkih podataka. Kapaciteti koje treba izgraditi razmatraju pitanja dobre uprave (zakon o statistici i drugi relevantni zakoni, ustavno uređenje, uloga NSI itd.), strategijama i rukovođenjem NSI (planiranje i praćenje, diseminacija, odnosi sa korisnicima, institucionalno učenje), statističkim metodologijama i IT strukturom, osiguranjem kvaliteta, metapodacima itd.

Moguća lista kapaciteta mogla bi da bude predmet rasprave na seminaru „Institucionalna suradnja za izgradnju kapaciteta, Nordijski model“ tijekom 48. sjednice Statističkog povjerenstva UN⁶⁴: (a) stručni ljudski resursi (praktične vještine potrebne za proizvodnju, analizu i distribuciju statističkih podataka); (b) tehnička infrastruktura (oprema potrebna za rad: objekti, računari, mreže itd.); (c) organizacijski ljudski resursi (vještine potrebne za efikasan rad institucija i uspješno vršenje nadležnosti); (d) organizacijska infrastruktura (sustavi potrebni za rad [financijski tokovi, zakonski okvir, ugovori o radu, instrumenti za upravljanje projektima, okvir kvaliteta, itd.]); (e) financije (javna i druga sredstva za troškova rada organizacije i proizvodnje statistike); (f) strateški izbori (utvrđivanje prioriteta o tome koji statistički podaci se proizvode, orijentiranost na korisnike, strategije distribucije podataka, strategije razvoja nacionalne statistike); i (g) mreže: funkcionalna suradnja između partnera u nacionalnim statističkim sustavima, vlade i drugih skupina korisnika, međunarodnih organizacija, ostalih proizvođača statističkih podataka, akademskim ustanovama itd.

Nacionalne strategije ili dugoročni programi razvoja statistike treba da uzmu u obzir nekoliko pitanja koja su relevantna za unapređenje kapaciteta u vezi sa SDG:

- (a) očekuje se u prvoj fazi akcenat na unapređenju kapaciteta za pokazatelje iz Stuba 2, jer će za pokazatelje iz Stuba 3 biti potrebno da se razrade međunarodno dogovorene metodologije;
- (b) razvoj koherentne statistike zasnovane na standardnim konceptima i metodama, što omogućava izradu pokazatelja SDG;
- (c) uključivanje velikog broja zainteresiranih strana i izgradnja partnerstava; i
- (d) jasna podjela rada i mehanizmi suradnje kako bi se izbjegla dupliranja.

Za zemlje sa manje razvijenim statističkim sustavima, kada je riječ o izgradnji kapaciteta treba uzeti u obzir i sljedeće:

- (a) široko učešće zainteresiranih strana u izgradnji kapaciteta: zemlje donatori, zemlje primatelji, međunarodne organizacije i fondovi, privatni fondovi itd.;
- (b) potreba da se imenuje nacionalna kontakt točka za koordinaciju izgradnje kapaciteta;
- (c) kapaciteti primatelja i sposobnost da apsorbuju nove kapacitete i sposobnost donatora da upravljaju fondovima i projektima, i
- (d) održivost kapaciteta nakon završetka projekata izgradnje kapaciteta. Važne su aktivnosti podržavanja kako bi se vladama objasnila potreba za odgovarajućim resursima, kako bi statistika odgovorila na povećane potrebe za podacima za SDG.

Bilo bi korisno da postoji mjesto pod zaštitom CES gdje bi zemlje i međunarodne organizacije mogle da koordiniraju svoje aktivnosti i razmijenjuju svoja očekivanja o pitanjima koja se tiču izgradnje kapaciteta.

C. Postojeće strukture i mehanizmi

Program 2030 je velika šansa za statističku zajednicu da se modernizira i unaprijedi kapacitete nacionalnih statističkih sustava. Posljednjih godina u ovoj oblasti obavljeno je mnogo posla.

Nove aktivnosti treba da budu bazirane na postojećim strukturama i mehanizmima. Potrebno je da se izbjegne konkurencija između međunarodnih organizacija. Ako bi globalne, regionalne i nacionalne aktiv-

⁶⁴ <https://unstats.un.org/unsd/statcom/48th-session/side-events/20170307-1M-institutional-cooperation-for-capacity-development/>.

nosti u oblasti statistike koristile iste mehanizme i uvjete, to bi smanjilo opterećenost nacionalnih statističkih sustava. Posebnu ulogu u izgradnji kapaciteta za proizvodnju pokazatelja SDG imaju „agencije vlasnici podataka“ koje su odgovorne za konkretne pokazatelje SDG i njihovu usklađenost sa međunarodno dogovorenim standardima. Ove organizacije imaju dugoročno iskustvo u oblasti koja se odnosi na pokazatelje SDG jer su „vlasnici/čuvari“ ili su sudjelovale u izradi metodologija za date pokazatelje.

1. Modernizacija zvanične statistike i SDG

U pružanju podataka za SDG treba uzeti u obzir iskustva iz Milenijumskih ciljeva razvoja. Na globalnoj razini, mnoge zemlje će morati da se oslanjaju na podatke, statistiku i druga podešavanja koja u njihovo ime obavljaju drugi entiteti. Kako bi se osigurala međunarodna uporedivost, možda će biti potrebna određena prilagođavanja statističkih podataka i s tim povezanih dostavljenih informacija. Neće biti moguće dobiti sve statističke podatke od zvanične statistike.

Između MCR i SDG postoje značajne razlike koje mogu da utječu na kapacitet izvješćivanja pojedinih zemalja. Od 2000. godine, kada su MCR institucionalizirani, došlo je do značajnog proširenja informacijskih tehnologija i osposobljenosti za prikupljanje i proizvodnju statistike. I u zemljama u razvoju i u razvijenim zemljama NSI su modernizirali svoje procese radi postizanja pravovremenosti, preciznosti, dostupnosti i transparentnosti statistike. Globalna statistička zajednica je prepoznala neophodnost modernizacije zvanične statistike. SDG dodatno jačaju argumente za ovakav pristup. Nijedna zemlja nije u stanju da proizvede statistiku potrebnu za sve pokazatelje SDG i, iako u nekim slučajevima možda postoje finansijska sredstva, sve je veći tlak da se potrebe za pokazateljima SDG dostignu kroz unaprijeđenje efikasnosti. Sve statističke organizacije, od najrazvijenijih do najnerazvijenijih zemalja, suočavaju se sa istim izazovima, tako da zajednički rad „statističke organizacije u modernizaciji“ i izbjegavanje preklapanja imaju prednosti.

Najveći potencijal za uštede po temelju unaprijeđenja efikasnosti odnose se na standardizaciju procesa proizvodnje u svim različitim domenima statistike. Skupina na visokoj razini UNECE za modernizaciju zvanične statistike (HLG-MOS)⁶⁵ razradila je različite standarde i modele koji omogućavaju ovaj proces, uključujući Model statističkog poslovnog procesa (GSBPM) i Generički statističko-informacijski model (GSIM). Primjena ovih modela povećava potencijalne koristi od uporabe zajedničkog softvera, kako unutar statističkih organizacija, tako i između njih, pa je HLG-MOS izradila plan razvoja softvera koji je namijenjen međusobnoj razmjeni, pod nazivom Zajednička arhitektura za proizvodnju statistike.

Bilo je i ukazivanja za veće korištenje podataka koji se inicijalno prikupljaju za nestatističke svrhe (npr. „big data“ i podaci iz administrativnih izvora) kao načina da se unaprijedi efikasnost proizvodnje statistike. Pozivi na korištenje podataka od privatnog sektora za izračun zvanične statistike također dobijaju značajnu podršku.

Različite skupine i inicijative su angažirane na modernizaciji zvanične statistike. Osim HLG-MOS, tu su Eurostat (Vizija 2020 i „transformativna agenda“), kao i UNSD. Akcioni plan iz Kejpa Tauna za podatke za održivi razvoj (CTGAP) ukazuju na jačanje nacionalnih statističkih sustava.⁶⁶ Svi budući koraci treba da se temelje na iskustvima ovih inicijativa i skupina.

2. Aktivnosti IAEG-SDG i HLG-PCCB na definiranju prioriteta

IAEG-SDG i HLG-PCCB će surađivati u procjeni nezadovoljenih potreba u izgradnji statističkih kapaciteta neophodnih za izvješćivanje o pokazateljima SDG. Biti će potrebno da različite regije surađuju kako bi zadovoljili potrebu za novim i raznolikim statističkim podacima.

65 <http://www1.unece.org/stat/platform/display/hlgbas/High-Level+Group+for+the+Modernisation+of+Official+Statistics>

66 <https://unstats.un.org/sdgs/hlg/Cape-Town-Global-Action-Plan/>.

IAEG-SDG će redovito analizirati i komunicirati o razvoju metodologija relevantnih za SDG. Cilj HLG-PCCB je da se osigura strateško liderstvo za proces provođenja SDG u kontekstu statističkog praćenja i izvješćivanja.

Bitna komponenta bilo koje strategije za podršku u izgradnji kapaciteta je da se utvrde prioritetne potrebe. HLG-PCCB može da razmotri međusobne veze između predloženih pokazatelja kao jedan način utvrđivanja prioriteta. Npr. pokazatelji za koje nisu zadovoljene potrebe mogu da se grupišu prema ciljevima, što može da ohrabri veću podršku entiteta čija je misija najbliže povezana sa konkretnim ciljem. Ili, neke nezadovoljene potrebe mogu da ukažu na potrebe u infrastrukturi koje, ako se zadovolje, mogu da poboljšaju izvještajne kapacitete u svim zemljama.

HLG-PCCB je izradio Globalni akcijski plan za podatke za održivi razvoj, koji je pokrenut na Svjetskom forumu podataka UN u siječnju 2017. Plan obuhvata šest strateških oblasti⁶⁷, uključujući dulju listu ciljeva i aktivnosti. UNSC je usvojila Globalni akcijski plan iz Kejp Tauna u ožujku 2017. i naglasila važnost njegovog provođenja, između ostalog, i kroz regionalne i nacionalne planove⁶⁸. To su temelji na kojima će HLG-PCCB utvrđivati prioritete za aktivnosti u narednim godinama.

Osnovana je Zajednička podskupina IAEG-SDG i HLG za izgradnju kapaciteta. Ta skupina je odlučila da provede mapiranje potreba za izgradnju kapaciteta u svakoj zemlji ili regiji. Latinska Amerika je već provela jednu sličnu aktivnost. Skupina je predložila da se koristi njihov primjer kao mogući šablon, i izradit će kriterije za sve regije. U regiji UNECE je važno da se ova aktivnost obavi uz koordinaciju između UNECE, Eurostata, OECD-a i CIS-Stat.

Kada se govori o programu izgradnje kapaciteta za statistiku, treba razmotriti planove i programe dogovorene na globalnoj razini, kao i specifične potrebe članica CES.

Izgradnja kapaciteta za razvoj statistike zahtijeva kontinuiran napor i postoje određene institucije koje mogu da pomognu u utvrđivanju planova i identifikaciji izvora dugoročnog financiranja. Potrebno je analizirati financijske potrebe i potrebne resurse za procjenu spremnosti i pripremljenosti zemalja da unaprijede svoje nacionalne statističke sustave sukladno potrebama SDG. Generalno, potrebe prevazilaze raspoloživa financijska sredstva i tehnički kompetentne ljudske resurse. Treba uzeti u obzir ovo ograničenje.

Izgradnja kapaciteta je jasnija za oblasti u kojima postoje uspostavljene statističke prakse. Za pokazatelje koji su u konceptualnoj fazi i gdje prikupljanje podataka nije testirano, taj proces će dulje trajati.

Važno je identificirati sredstva za modernizaciju proizvodnje, analize i komunikacije podataka, uzimajući u obzir pojavu novih tehnologija. U slučajevima gdje su međunarodne i nadnacionalne organizacije već uspostavile definicije i prikupljanje podataka za pokazatelje koji još nisu potpuno razvijeni na globalnoj ili regionalnoj razini, ovu činjenicu treba uzeti u obzir kako bi se izbjeglo dodatno opterećenje za zemlje.

D. Identifikacija partnerstava

Program 2030 zahtijeva godišnje izvješćivanje putem visokokvalitetnih podataka iz svih zemalja. To zahtijeva veća ulaganja u izgradnju neovisnih, nepristrasnih nacionalnih statističkih kapaciteta i jačanje kvaliteta i standarda podataka. NSI moraju da budu aktivno uključeni u razvoj globalnih i nacionalnih okvira pokazatelja preko IAEG-SDG. Za pokazatelje SDG za koje zvanični statistički podaci nisu na raspolaganju treba razmotriti ulazne informacije od privrednih društava, znanstvenika, akademskih ustanova i civilnog društva

67 1) Koordinacija i strateško liderstvo za podatke za održivi razvoj; 2) Inovacije i modernizacija nacionalnih statističkih sustava; 3) Jačanje osnovnih statističkih aktivnosti i programa, sa posebnim naglaskom na rješavanje potreba u praćenju Programa 2030; 4) Distribucija i korištenje podataka o održivom razvoju; 5) Partnerstva između više zainteresiranih strana za podatke o održivom razvoju; i 6) Mobiliranje resursa i koordinacija napora za izgradnju statističkih kapaciteta.

68 UNSC Odluka 48/102.

u razvoju arhitekture za izvješćivanje. Svjetski forum podataka UN je dobra prilika za razmjenu iskustava i pristupa na globalnoj razini.

O koristima koje se ostvaruju putem strateških partnerstava govoreno je na plenarnoj sjednici CES 2016. godine. CES prepoznaje čitav niz pitanja koja se odnose na partnerstva sa informacijskim aktivnostima i smatra da je korisno i dalje raditi na razvoju strateških partnerstava u oblasti zvanične statistike.

Moguće je praviti različite vrste partnerstava koja se odnose na izgradnju kapaciteta: a) sa akterima iz zajednice zvanične statistike; b) sa proizvođačima podataka izvan zvanične statistike; c) sa ministarstvima koja definiraju politike; i d) sa organizacijama koje osiguravaju financiranje (pogledati tablicu 1 za više informacija).

Partnerstva u okviru sustava zvanične statistike je lakše ostvariti jer postoje zajednička tijela (npr. UNSC, CES) koja mogu da pomognu u raspravi i formuliranju partnerstava. Partnerstva sa akterima izvan sustava zvanične statistike su također neophodna (SDG podciljevi 17.16⁶⁹ i 17.17⁷⁰ definiraju tu potrebu). Partnerstva mogu da podrže izgradnju kapaciteta u vezi sa vještinama, obukom, novim metodologijama i drugim potrebama. Partnerstva sa drugim ministarstvima i organizacijama koje mogu da financiraju su veoma značajna, jer bez dodatnog financiranja neće biti moguće da se osigura izvješćivanje i sustav praćenja za SDG.

Pitanje vezano za financiranje biti će fokus svake rasprave o izgradnji kapaciteta. Osiguravanje dodatnih finansijskih sredstava zahtjeva aktivnu i djelotvornu komunikaciju o vrijednosti statistike.⁷¹ Statistički podaci su temelj za demokratske procese. Mjerenjem SDG i podciljeva rasprave o razvoju mogu dovesti do boljih politika. Suštinski je bitno osigurati da eksterno financiranje ne kompromitira neovisnost zvanične statistike i da bude sukladno fundamentalnim principima.

Financijska podrška za izgradnju statističkih kapaciteta širom svijeta 2013. godine je iznosila 325 milijuna američkih dolara, u poređenju sa 379 milijuna tijekom 2010. Međutim, pomoć najmanje razvijenim zemljama se utrostručila tijekom navedenog razdoblja i iznosi 265 milijuna. Iako je povećana razina svijesti o značaju statistike za kreiranje politika na temelju podataka, udio zvanične razvojne pomoći za razvoj statistike kretao se oko 0,25% od 2010. do 2013.⁷²

Neophodno je da se definiira strategija za financiranje napora za izgradnju kapaciteta u zemljama sa najmanje razvijenim statističkim sustavima.

Na temelju procjene potreba za izgradnju statističkih kapaciteta, ukupni troškovi za međunarodne donatore za prevazilaženje svih nedostataka su manji od 300 milijuna dolara godišnje. Kako bi se unaprijedili registri i administrativni podaci, biti će potrebno osigurati dodatna finansijska sredstva ili utvrditi nove prioritete za financiranje.⁷³ Kako bi se odluke o financiranju dokumentirale informacijama, neophodno je da se utvrde prioritetne oblasti i da se izrade procjene očekivanih troškova i koristi.

69 Unaprijediti globalno partnerstvo za postizanje održivog razvoja, upotpunjeno višestranim partnerstvima koja mobiliraju i razmjenjuju znanje, stručnost, tehnologiju i finansijska sredstva, kako bi se pružila podrška za postizanje ciljeva održivog razvoja u svim zemljama, a posebno u zemljama u razvoju.

70 Podržati i promovirati efikasna javna i javno-privatna partnerstva, odnosno partnerstva sa civilnim društvom, gradeći ih na iskustvima i strategijama pronalazjenja resursa za partnerstva.

71 Izvješće operativne skupine CES o vrijednosti zvanične statistike koji je usvojen na plenarnoj sjednici CES 2017. u lipnju je od pomoći za ovu svrhu.

72 Partnersko izvješće o statistici, PARIS21 (<https://www.paris21.org/node/2371>) i Napredak ka Ciljevima održivog razvoja, United Nations Economic and Social Council, E/2016/75 (<https://unstats.un.org/sdgs/files/report/2016/secretary-general-sdg-report-2016--EN.pdf>).

73 Podaci za razvoj – Procjena potreba za razvoj kapaciteta za praćenje i statistiku za SDG, Mreža rješenja za održivi razvoj <http://unsdsn.org/resources/publications/a-needs-assessment-for-sdg-monitoringand-statistical-capacity-development/>.

Bio bi od pomoći bolje strukturiran skup partnerstava u utvrđivanju zajedničkog pristupa davanju statističkih podataka za analizu napretka u dostizanju SDG. Postojeća tijela i forume treba iskoristiti za daljnje jačanje partnerstava i, uspostavljanje novih partnerstava koja uključuju proizvođače podataka i akademske ustanove.

Pitanje od značaja je tko usmjerava osnivanje partnerstava. Za zvaničnu statistiku od presudnog je značaja da budu uključena sva relevantna tijela i konferencije (npr. Svjetski forum za podatke UN, HLPF itd.) i da oni preuzmu vodeću ulogu. Zajednica zvanične statistike mora pokazati da je otvorena za rad sa svim zainteresiranim akterima. U suprotnom, postoji rizik da se financijska sredstva neće usmjeriti na statistiku.

Tablica 1. Pregled vrsta partnerstava za jačanje kapaciteta statistike

Vrsta	Akteri	Cilj	Prednost	Nedostatak
Partnerstva sa akterima zvanične statistike	NSI zajedno sa međunarodnim organizacijama (tijela UN, OECD, Eurostat itd.) i ostali proizvođači podataka iz redova zvaničnih organa	Definirati sljedeće korake, prioritete, podjelu rada, zajedničke strategije komunikacija i konkretne aktivnosti za izgradnju kapaciteta	Postoje zakonska zajednička tijela. Podtijela, kao, na primjer, HLG-PCCB i Upravljačka skupina CES, imaju mandat da budu aktivna	Moguća konkurencija između NSI i drugih agencije oko dobijanja financijskih sredstava
Partnerstva sa proizvođačima podataka izvan zvanične statistike	NSI zajedno sa privatnim kompanijama, firmama za istraživanje javnog mišljenja, akademskim institucijama	Pronaći nove načine za mjerenje napretka, proizvesti podatke iz monitoringa SDG do osiguravanja standarda kvaliteta	Već postoje različiti forumi: Svjetski forum za podatke UN, Svjetski statistički kongres	Nejasno je u kojoj mjeri neslužbeni proizvođači podataka mogu biti dio službenog SDG izvješćivanja i sustava praćenja
Partnerstva sa resornim ministarstvima i drugim državnim organizacijama koje osiguravaju financiranje (na primjer: nacionalne razvojne agencije)	NSI zajedno s razvojnim agencijama, odjelima za vanjske poslove, ekonomskim odjelima	Naglasiti značaj zvanične statistike; garantirati tokove zvanične razvojne pomoći	Svi akteri su dio vlade	Razvojne agencije nisu posebno zainteresirane za oblast statistike; smanjenje proračuna otežava započinjanje novih projekata
Partnerstva sa privatnim organizacijama koje osiguravaju financiranje	NSI zajedno sa organizacijama koje osiguravaju financiranje (npr. filantropski osnivači)	Naglasiti značaj zvanične statistike; garantirati financijska sredstva za projekte i jačanje NSI	Potencijalna financijska sredstva su ograničena	Ne postoji odgovarajuća informiranost o vrijednosti zvanične statistike; financijeri možda ne razlikuju zvaničnu i nezvaničnu statistiku

E. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Izgradnja kapaciteta

- (a) Prva skupina aktivnosti (nacionalna perspektiva: potrebno je da zemlje izrade, provedu i održavaju dugoročne programe razvoja statistike, sa sljedećim koracima: procjena trenutne raspoloživosti podataka;
- i. procjena razine kapaciteta u različitim oblastima;

- ii. razvoj, po potrebi uz konsultacije sa potencijalnim donatorima i resursnim organizacijama (uključujući agencije za konsolidaciju SDG pokazatelja), konkretnih aktivnosti za obuku i izgradnju kapaciteta u oblasti statistike, uzimajući u obzir postojeće strukture i mehanizme;
 - iii. uspostavljanje partnerstava.
- (b) Druga skupina aktivnosti (bilateralno): potrebno je da donatori budu upoznati sa strategijom zemlje korisnice da bi mogli da osiguraju koordiniranu podršku;
- (c) Treća skupina aktivnosti (multilateralno): zemlje mogu da razmijenjuju svoja iskustva i nove pristupe na regionalnoj razini (preko obuka, radionica i konferencija, npr. na razini CES);
- (d) U svim aktivnostima: iskoristiti i razmjenjivati postojeće alate i mehanizme. Pokušati da se uspostavi dugoročna suradnja (npr. kroz twinning projekte, institucionalnu suradnju), što je djelotvornije od kratkoročnih sastanaka i obuka.

F. Aktivnosti za Upravljačku skupinu – Izgradnja kapaciteta

1. Srednjoročno (treba se realizirati do plenarne sjednice CES 2018)

Osnovati operativni tim za izradu polaznog temelja o izgradnji kapaciteta statistike u kontekstu SDG. Operativni tim treba blisko da surađuje sa operativnim timom PARIS21 koji radi na pitanju „Novi pristupi izgradnji kapaciteta – CD 4.0“

Razmotriti kako olakšati razmjenu iskustava i već postojećih alata u izgradnji kapaciteta: identificirati dobre prakse, kako graditi partnerstva sa donatorima, kako pomoći zemljama da identificiraju svoje potrebe (npr. kroz globalnu procjenu statističkih sustava) itd.

Iskoristiti drugi sastanak Upravljačke skupine CES (u jesen 2017) za nastavak rada na sljedećim aktivnostima:

- (a) razvoj alata za podršku zemljama u izradi, provođenju i održavanju strategije statistike. Neke međunarodne organizacije (npr. PARIS21) već rade na ovom pitanju i to može biti od koristi u bliskoj suradnji sa drugim organizacijama;
- (b) Procjena potreba za izgradnjom kapaciteta u regiji CES koja može da posluži kao referentna točka za procjenu unaprijeđenja (npr. kroz provođenje istraživanja);
- (c) U regiji, procjena koje zemlje imaju slične potrebe i kako mogu da surađuju na planovima i zahtjevima za financiranje;
- (d) Izrada strategije za organizaciju i podršku partnerstava kakva su opisana u ovom dokumentu kao nastavak aktivnosti nakon CES seminara o strateškim partnerstvima održanog u travnju 2016;
- (e) Definiranje partnerstava treba da se fokusira na jačanje ključnih partnerstava;
- (f) U okviru procjene spremnosti (pogledati Dio IV), NSI treba da obave procjenu dostupnosti podataka i statistike za pokazatelje SDG i vremenskog okvira u kojem podaci mogu biti dostupni. Također je potrebno da zemlje izrade zajednički pristup utvrđivanju pokazatelja, koje je moguće izrađivati kratkoročno, srednjoročno i dugoročno. Ova aktivnost će predstavljati temelj za izgradnju kapaciteta za:
 - utvrđivanje zajedničke liste pokazatelja koje je moguće izrađivati kratkoročno, uz minimalnu mobilizaciju resursa za zemlje CES,
 - omogućavanje zemljama da se fokusiraju na potrebe i zahtjeve za pokazatelje koji mogu biti dostupni srednjoročno i dugoročno i pružiti pomoć državama u utvrđivanju prioriteta potreba,
 - identifikaciju zajedničkih potreba u izgradnji kapaciteta, gdje se može ostvariti korist putem suradnje i komunikacije i pripremu plana rada za pokazatelje koje je moguće izrađivati kratkoročno, srednjoročno i dugoročno; i
- (g) Razrada zajedničkog pristupa informiranju korisnika i traženje opcija za financiranje. Naglasak treba da bude na prioritetima.

2. Dugoročno (treba završiti do nakon plenarne sjednice CES 2018)

Aktivnosti koje treba da se utvrde tijekom rada.

VIII KOMUNIKACIJE ZA STATISTIKU ZA SDG

Ovaj dio ukazuje na principe i smjernice za komuniciranje statistike za SDG i naglašava pitanja koja institucije za statistiku treba da razmotre prilikom izrade strategije komunikacije za SDG.

Komunikacija o statistici za SDG odvijat će se na različitim razinama (globalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i podnacionalnoj). U idealnom slučaju, koordinacija na podnacionalnoj, nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini treba da bude koordinirana između različitih razina izvješćivanja, a razlike između razina izvješćivanja treba da budu jasno dostavljene korisnicima. Međutim, to nije lako uraditi sa tako mnogo aktera i zainteresiranih strana.

Komunikacija je usmjerena na različite primatelje: korisnike podataka (kreatore politike, civilno društvo, opću javnost, medije, akademske ustanove, privatne kompanije, međunarodne organizacije, specijalizirane agencije itd.) i proizvođače podataka (u okviru NSI, u okviru statističkog sustava, izvan statističkog sustava). Potrebno je identificirati odgovarajuća sredstva komunikacije sa različitim primateljima.

Komunikacija obuhvata i same podatke i pitanja u vezi sa podacima, kao što su kvalitet, potrebni resursi, dostupnost zvanične statistike. Poseban naglasak treba staviti na komunikaciju između statističara i kreatora politike (pogledati Dio C). Komunikacije za statistiku za SDG bi u idealnom slučaju trebalo da budu dijelom opće nacionalne strategije komunikacije za SDG. To zahtijeva ozbiljno planiranje, koordinaciju i suradnju između statističara i kreatora politike.

Potrebno je da zvanična statistička zajednica komunicira oko najvažnijih elemenata svog rada u vezi sa statistikom za SDG. U tom kontekstu, Mapa puta je sama po sebi sredstvo komunikacije koje sumira pitanja koja treba koordinirati i korake koje treba poduzeti u razvoju statistike za SDG.

Treba unaprijed definirati informacije potrebne zainteresiranim stranama kako bi one stekle opću sliku statističkih aktivnosti u oblasti SDG. Statističari treba da identifiraju koje informacije su neophodne i prikladne, jer korisnici možda ne znaju koje informacije da traže. Statističari treba da anticipiraju potrebe za informacijama i da aktivno nude da objasne SDG i statističke podatke u vezi sa SDG. Razmjena dobre prakse i iskustava drugih zemalja i međunarodnih organizacija koje već objavljuju pokazatelje održivog razvoja mogu da posluže kao koristan primjer.

Komunikacija sa drugim proizvođačima podataka, uključujući onu u okviru statističkog sustava, predstavlja važan dio komunikacije. Potrebna je komunikacija u okviru sustava zvanične statistike, kako bi se osigurala razmjena iskustava i prijenos znanja o statističkim podacima potrebnim za pokazatelje SDG. Ohrabruju se sve zemlje da provode pokazatelje za SDG i da imaju sveobuhvatnu sliku kako i zašto se biraju određeni pokazatelji, jer na taj način ostvaruju korist iz iskustava eksperata koji su aktivno sudjelovali u razradi pokazatelja.

A. Izrada strategije komunikacija

Svrha komunikacije je da se postigne koordinacija aktivnosti usmjerenih na zajedničke ciljeve, podizanje svijesti i razmjenu informacija, čime se unaprijeđuje učenje i znanje.

Komunikacija koja se odnosi na SDG treba da se temelji na određenim principima: (a) otvorenost, objektivnost i transparentnost; (b) koordinacija radi izbjegavanja dupliranja; (c) standardizacija i dosljednost; (d) uspostavljanje kulture razmjene informacija, razmjene iskustava i dobre prakse; i (e) integriranje komunikacije na nacionalnoj razini u globalnu komunikaciju o pitanjima SDG.

Osnova za strategiju komunikacija je utvrđivanje onoga što treba prenijeti, predmeta komunikacije, kome i

kako prenijeti. Strategija treba da razmotri komunikaciju u odnosu na pokazatelje i u odnosu na statističke podatke, kao i pitanja u vezi sa podacima; npr. uloga institucija za statistiku, kvalitet statističkih podataka i metapodataka itd.

Komunikacija o podacima i pokazateljima bavi se pitanjima kao što su tehničke platforme i sredstva komunikacije (pogledati Dio VI Mape puta), osiguravanje metapodataka, procjena na bazi pokazatelja itd. Postoje materijali izrađeni na međunarodnoj razini o distribuciji statistike i komunikaciji⁷⁴ koji mogu da pruže korisne smjernice.

Moguće je očekivati obiman protok novih informacija u vezi sa SDG, uključujući širok spektar izvješća iz različitih izvora. Zainteresiranim stranama neće biti lako da utvrde šta su relevantne i pouzdane informacije. Strategija komunikacija treba da pronađe načine da usmjeri korisnike kroz raznolikost informacija i kako da postojeće informacije učini transparentnijim. Osiguravanje smjernica treba da ima veći prioritet od razvoja novih informativnih alata.

Na različitim razinama ponuditi će se mnogo informacija o SDG (na nacionalnoj, regionalnoj, globalnoj razini). Do sada nije napravljena odgovarajuća diferencijacija ovih informacija. U najboljem slučaju, instrumenti informiranja na različitim razinama izvješćivanja treba da budu usklađeni tako da se izbjegne davanje različitih odgovora na isto pitanje (ili davanje različitih podataka za istu stvar). Korisniku treba pojasniti različite razine.

Pokazatelje za praćenje SDG-ova treba da publicira NSI na transparentan način. Analize na bazi podataka su obveza NSI, a političke analize na bazi tih podataka vrše kreatori politike. Kako bi se olakšala komunikacija i kako bi se pratili trendovi u zemlji, preporučuje se primjena metode procjene na bazi pokazatelja⁷⁵. Poželjno je da NSI za potrebe informiranja objavljuje pregled informacija o SDG na svojoj internet stranici na materinjem jeziku (jezicima) i/ili na engleskom jeziku.⁷⁶

Podaci za zemlju su na raspolaganju na nacionalnim platformama i u bazama podataka međunarodnih organizacija i specijaliziranih agencija i ti podaci bi trebali biti međusobno konzistentni. Međutim, u praksi mogu da se pojave razlike uslijed primjene različitih metodologija i uslijed prilagođavanja koja vrše međunarodne organizacije kako bi podaci bili međunarodno uporedivi, ili uslijed različitog vremena ažuriranja itd. Metapodaci su ti koji treba da objasne te razlike (npr., ukazivanjem na izvore i metode, odstupanja od međunarodnih standarda, primjena modeliranih procjena od strane međunarodnih organizacija itd.). Strategija komunikacija treba da objasni mogućnosti statistike. Različiti akteri će vjerovatno biti zainteresirani pružiti podršku u praćenju procesa. Bilo bi korisno navesti one pokazatelje za koje je već uspostavljen djelotvorno praćenje i one za koje djelotvorno praćenje nije uspostavljeno.

Komunikacija o pitanjima vezanim za podatke odnosi se na pitanja kao što su uloga i vrijednost zvanične statistike u poređenju sa drugim izvorima podataka; FPOS; važnost kvaliteta statistike; potrebni resursi i potrebe u izgradnji kapaciteta. U ovom kontekstu, materijali o FPOS, Kodeks prakse europske statistike i različiti okviri za kvalitet statistike⁷⁷ osnovni su referentni materijali. Rezultati Operativne skupine Konferencije europskih statističara o značaju zvanične statistike daju smjernice za mjerenje i komunikaciju o važnosti zvanične statistike⁷⁸ (izvješće je usvojeno na plenarnoj sjednici CES u lipnju 2017).

74 UNECE radionice, Wiki platforma i publikacije (npr. serija publikacija Making Data Meaningful) o distribuciji statistike i komunikaciji (<http://www.unec.org/stats/mos/diss.html>); Eurostatova publikacija Getting Messages Across Using Indicators - A Handbook Based on Experiences from Assessing Sustainable Development Indicators (2014)

75 (<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5936409/KS-GQ-12-001-EN.PDF/c47039bd-c0264d99-a819-135b5e4c1da4?version=1.0>).

76 Eurostat, Getting Messages Across Using Indicators - A Handbook Based on Experiences from Assessing Sustainable Development Indicators, 2014

77 (<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5936409/KS-GQ-12-001-EN.PDF/c47039bdc026-4d99-a819-135b5e4c1da4?version=1.0>)

78 Pristup Saveznog zavoda za statistiku Njemačke (<https://www.destatis.de/EN/FactsFigures/Indicators/SDG/2030Agenda.html>).

Osim uobičajenih pitanja u vezi sa distribucijom zvanične statistike, neka pitanja su specifična u komunikaciji statistike za SDG:

- velika zainteresiranost i visoka očekivanja kreatora politike;
- oblasti koje su metodološki nove i/ili koje su ranije promatrane kao oblasti koje ne spadaju u zvaničnu statistiku;
- nestatistički pokazatelji i podaci koji nisu dostupni u statističkom sustavu;
- konkurencija i takmičenje sa proizvođačima podataka izvan statističkog sustava;
- širok obuhvat i integrirana priroda statistike za SDG.

Bilo bi korisno razmijeniti iskustva i identificirati dobre prakse u komuniciranju o statistici za SDG. To može da se obavi u suradnji sa Ekspertskom skupinom UNECE za diseminaciju i komunikaciju statistike.

B. Identifikacija raspoloživih i potrebnih resursa

U sklopu razvoja strategije komunikacija, potrebno je analizirati ljudske, finansijske i tehničke resurse za komunikaciju, uzimajući u obzir već raspoložive resurse, potrebu za razvojem i dodatnim resursima. Sveobuhvatna komunikacija o pokazateljima održivog razvoja zahtijevati će značajno planiranje i koordinaciju. U zemljama gdje statističke institucije do sada nisu bili uključeni u komunikaciju o održivom razvoju, biti će potrebni dodatni resursi za izgradnju potrebnih kapaciteta statističkih institucija.

Kad se govori o distribuciji podataka, analiza može započeti procjenom postojećih platformi za distribuciju na nacionalnoj i međunarodnoj razini. U Dijelu VI opisan je razvoj Nacionalne platforme za izvješćivanje o statistici za SDG. Očekuje se da će biti uspostavljene online platforme, i to na podregionalnoj i regionalnoj razini. Npr. Statistički odbor CIS je uspostavio listu pokazatelja za regiju CIS i internet stranicu za podatke o SDG.⁷⁹ Također se planira uključivanje podataka za izabrane pokazatelje SDG u UNECE Statističkoj bazi podataka. Osnovni izvori informacija za zainteresirane strane mogu biti izvješća o praćenju SDG koji se proizvode na regionalnoj, podregionalnoj i nadnacionalnoj razini. Od presudnog značaja je osiguravanje pristupa ovim izvješćima.

Nakon obavljene procjene, potrebno je utvrditi obujam aktivnosti komunikacije i identificirati korisne kanale za komunikaciju.

Potrebno je da se koriste moderna sredstva komunikacije sa zainteresiranim stranama na transparentan i otvoren način. Jedan od odgovarajućih načina upravljanja u vezi sa SDG može biti sustav upravljanja klijentima. Takav sustav bi ponudio odgovore po zahtjevima, objasnio tražene informacije korisnicima i usmjeravao korisnike na raspoložive informacije. Prvi korak bi bio da se pokrene posebna internet stranica povezana sa relevantnim bazama podataka. Informativni paket koji uključuje baze podataka, publikacije u obliku izvješća, potrebne internet stranice i vizuelna sredstva mogli bi da budu od koristi. Treba osigurati najbolje prakse u izvješćivanju o statistici.

C. Komunikacija sa kreatorima politike

Tijekom cijelog procesa uspostavljanja SDG, kreatori politike su podacima, statistici i mjerenju poklanjali veću pažnju nego do sada. To je značajno približilo statistiku i politiku i, posebno, dalo veći značaj statistici. Za pojedine zemlje i međunarodne organizacije to je nova situacija. Iako statistika omogućava kreatorima politike da donose odluke na temelju podataka, često se dešavalo da ne postoji suradnja između statističara i kreatora politike. Prema tome, potrebno je podići stupanj uzajamnog razumijevanja:

- UN FPOS i zakoni zahtijevaju neovisnost NSI od političkog i drugog vanjskog utjecaja u izradu, proizvod-

⁷⁹ <http://www.cisstat.com/sdgs/>.

- nju i distribuciju statistike. Neovisnost je bitan usmjeravajući princip za statističke institucije. Kao rezultat neovisnosti, nacionalne statističke institucije najčešće nisu izravno uključene u procese kreiranja politike;
- statističari još nisu u poziciji da osiguraju sve statističke podatke potrebne za SDG. Važno je da se upravlja očekivanjima i osigura da kreatori politike budu svjesni ovih ograničenja, jer brza i pragmatična rješenja nisu uvijek moguća. Istovremeno, proizvođači podataka treba da budu otvoreni za diskusiju, pitanja i mišljenja kreatora politike.

Kad je riječ o politikama temeljenim na podacima, biti će presudno osigurati odgovarajuću komunikaciju o razlikama između podataka iz zvanične statistike i iz drugih izvora. Važno je da kreatori politike shvataju da podaci koje proizvodi zvanična statistika prolaze kroz rigoroznu kontrolu kvaliteta i ispunjavaju specifične standarde kvaliteta. Generalno, podaci od NSI su neovisni i objektivni i imaju za cilj da budu vremenski uporedivi i uporedivi između zemalja. Potrebno je promovirati ove prednosti, jer drugi izvori podataka možda neće ispunjavati iste standarde kvaliteta. Važno je promovirati zvaničnu statistiku kao standard. Iako i drugi izvori podataka imaju svoju ulogu za SDG, važno je da se na transparentan način navede podrijetlo podataka i primijenjena metodologija, kao i da se prati kvalitet podataka. Treba uzeti u obzir da kreatori politike zahtijevaju i pokazatelje koji se često ne proizvode u okviru zvaničnog statističkog sustava.

Novi zahtjevi koje politika postavlja statistici, predstavljaju izazov za profesionalnu neovisnost NSI. Važno je da se kreatori politika informiraju o principima statistike, posebno o značaju profesionalne neovisnosti. Podaci koji se koriste za SDG treba da budu sukladni devet osnovnih principa za „revoluciju podataka“ za održivi razvoj: kvalitet i integritet; razvrstavanje statističkih podataka; pravovremenost; transparentnost i otvorenost; upotrebljivost i revidiranje; zaštita i privatnost; dobro upravljanje i neovisnost; i, na kraju, resursi i kapaciteti⁸⁰. Svi statistički podaci koji se koriste za kreiranje politike na temelju podataka treba da budu statistički utemeljeni, metodološki primjereni i otvoreni.

Potrebno je da statističari pokušaju da bolje shvate proces kreiranja politike, kao i mreže i partnerstva na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Također, potrebno je da statističari daju veći doprinos svojom stručnošću pri definiranju mehanizama za praćenje i analizu SDG nego što je bio slučaj sa ranijim okvirima politike.

Implementacija SDG uključivati će mnogo različitih zainteresiranih strana. Kako statističari nisu navikli da komuniciraju izvan tradicionalnih statističkih domena, ni kreatori politike možda nisu dovoljno svjesni specifičnosti statistike, tako da obje strane treba da razrade i dogovore načine komunikacije i međusobne suradnje. Mogući načini mogu biti razmjene mišljenja putem diskusije o prioritetima, idejama i interesima; uzajamno potvrđivanje interesa; i osiguranje strategije komunikacije koja poštuje kako političke interese tako i interese FPOS (pogledati **Studiju slučaja 5** o izboru nacionalnih pokazatelja za **SDG u Švicarskoj** i **Studiju slučaja 14 za Njemačku**, odnosno njihova iskustva sa strategijama komunikacije za statistiku).

D. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Komunikacija

- (a) NSI treba da razviju strategije komunikacije za statistiku za SDG kao dio ili dodatak na opću strategiju komunikacije i da definiraju skupine na koje će komunikacija biti usmjerena, uključujući proizvođače podataka (NSI, akademske ustanove itd.) i korisnike podataka (kreatori politike, civilno društvo, privatne kompanije i dr.). Komunikacija za statistiku za SDG u idealnom slučaju treba da bude povezana sa općom strategijom komunikacije za SDG u zemlji.
- (b) Potrebno je da NSI definiraju predmet komunikacije, da izrade informativne pakete za različite aktere i daju naputke korisnicima;
- (c) Potrebno je da NSI definiraju kako će se informacije razmjenjivati i da procijene raspoložive resurse (financijske, ljudske, tehničke);

⁸⁰ Svijet koji se broji (A World that Counts) (<http://www.undatarevolution.org/wp-content/uploads/2014/12/A-World-That-Counts2.pdf>).

- (d) NSI treba da procijene postojeće platforme za distribuciju/prikaz statističkih podataka;
- (e) NSI treba da uspostave sustave upravljanja klijentima za upite i da uspostave posebne internet stranice za posebne baze podataka.

E. Aktivnosti za Upravljačku skupinu – Komunikacija

1. Kratkoročne aktivnosti (treba završiti prije plenarne sjednice CES 2017)

- (a) Upravljačka skupina je organizirala sastanak za razmjenu iskustava unutar statističke zajednice o razvoju statistike za SDG od 10. do 12. travnja 2017. u Ženevi. Sljedeći sastanak je planiran za travanj 2018;
- (b) Uspostaviti kontakt sa Ekspertskom skupinom UNECE za komunikaciju kako bi se definirale zajedničke aktivnosti u vezi sa komunikacijom statistike za SDG. Virtualni Hackathon o pričanju priča sa podacima o SDG održao se od 05. do 07. rujna 2017;
- (c) Izrađena je generička prezentacija za promoviranje CES Mape puta o statistici za SDG koja može da se prilagodi različitoj vrsti publike.

2. Srednjoročne aktivnosti (završiti do plenarne sjednice CES 2018)

Aktivnosti koje treba uraditi, od kojih neke možda u suradnji sa Ekspertskom skupinom UNECE za komunikaciju:

- (a) razmotriti način kako olakšati izradu strategije komunikacije o statistici za SDG (npr. izrada smjernica i prikupljanje najbolje prakse);
- (b) razraditi tekst sa glavnim porukama i preporukama kao način usmjeravanja NSI u oblasti komunikacije o SDG;
- (c) razviti definiciju otvorenih podataka koja će biti uključena u pomenuti tekst;
- (d) diskutirati o iskustvima i razraditi kriterije i principe za komunikaciju o statistici za SDG sa kreatorima politike;
- (e) razmijeniti iskustva o implementaciji statistike za SDG u okviru statističke zajednice – doprinos usklađivanju rezultata na nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini;
- (f) razmisliti o organiziranju zajedničke radionice sa Ekspertskom skupinom UNECE o komunikaciji u oblasti statistike;
- (g) analizirati dobre prakse i alate iz Argumenata za digitalnu komunikaciju, korisničke analitike i inovativnih proizvoda (tj. DIGICOM).

3. Dugoročne aktivnosti (završiti nakon plenarne sjednice CES 2018)

U suradnji sa Ekspertskom skupinom UNECE za komunikaciju, mapirati postojeće alate za komunikaciju sa porukama o SDG.

ANEKS I Studije slučaja

Studija slučaja 1: UNICEF: Rješavanje potreba za razvrstavanjem podataka – primjeri djece sa invaliditetom i djece Roma

Neka od najsnažnije marginalizirane djece u Istočnoj Europi i Centralnoj Aziji su djeca sa invaliditetom, djeca iz manjinskih skupina i djeca bez roditeljskog staranja koja žive u institucijama. To je skupina koju je najteže identificirati i prikupiti za njih pouzdane podatke. Osiguravanjem statistike razvrstane po ovim skupinama zahtjeva nove standarde, alate za mjerenje i pristupe, promjene u nacionalnim zakonima.

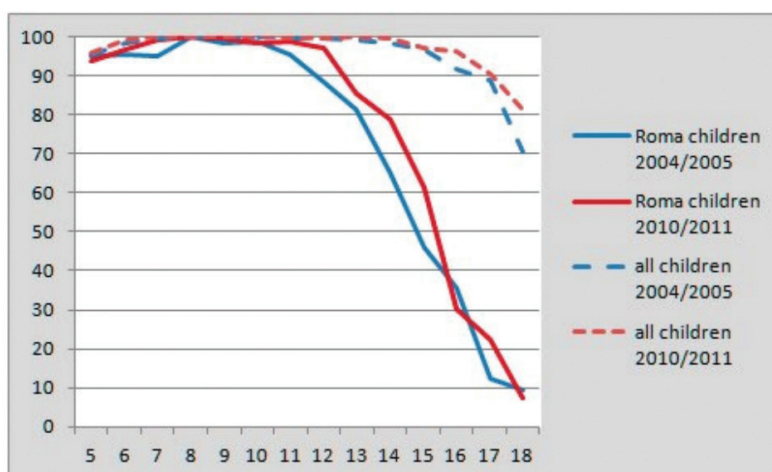
Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom (UNCRPD) predstavlja jednu moćnu promjenu paradigme u pravcu funkcionalnije definicije invaliditeta. Vašingtonska skupina za statistiku o invaliditetu, u suradnji sa UNICEF-om, izradila je jedan modul ankete koji se bavi funkcioniranjem djece sa invaliditetom.

Razvijeni su novi alati i metode za identifikaciju djece i odraslih sa funkcionalnim invaliditetom.⁸¹ NSI Srbije je uključen u pilot projekat o invaliditetu. Nova pitanja su testirana u sklopu modula Istraživanja višestrukih pokazatelja (MICS), kao i opcionih modula u demografskoj i zdravstvenoj anketi (DHS). Nekoliko zemalja je izrazilo zainteresiranost da dodaju module o invaliditetu u predstojećim nacionalnim anketama.

Romi su najveća etnička manjina u Europi (10-12 milijuna ljudi). Okvir EU iz 2011. za nacionalne strategije za unaprijeđenje položaja Roma⁸² fokusiran je na četiri oblasti: obrazovanje, zapošljavanje, zdravstvena zaštita i stanovanje, i sve četiri oblasti su izravno relevantne za dobrobit djece. Praćenje napretka u provođenju Okvira EU izravno doprinosi praćenju nedostataka u jednakosti po etničkoj pripadnosti, a u okviru SDG.

UNICEF blisko surađuje sa NSI i drugim nacionalnim zainteresiranim stranama u zemljama Zapadnog Balkana (Bosna i Hercegovina, Kosovo⁸³, Crna Gora, Srbija i BJR Makedonija) na tome da se osiguraju podaci razvrstani po etničkoj pripadnosti. U tom kontekstu, ovih pet zemalja je provelo svoja zasebna istraživanja MICS u romskim naseljima kao dodatak uz nacionalne ankete. Srbija sada ima tri serije podataka koji daju važne informacije i omogućavaju analizu trendova za praćenje zaštite prava romske djece. Nalazi na temelju ovih podataka se koriste da se osigura osnova za izradu programa i kreiranje politike za Rome u Srbiji, uključujući nedavno usvojenu Strategiju za unaprijeđenje položaja Roma.⁸⁴

Slika 4. Stopa pohađanja obrazovanja po starosti, Srbija

Izvor: podaci iz istraživanja višestrukih pokazatelja MICS.

81 <http://www.transmonee.org/meetings.php>.

82 http://ec.europa.eu/justice/discrimination/roma/eu-framework/index_en.htm.

83 Sve reference na Kosovo u ovoj publikaciji bi se trebale shvatiti u kontekstu Rezolucije Vijeća sigurnosti UN 1244 (1999).

84 http://www.unicef.org/serbia/Realizing_the_rights_of_Roma_Children_and_women.pdf.

Studija slučaja 2 – Poljska: Nacionalni pokazatelji održivog razvoja

U Poljskoj se održivi razvoj prati po setovima pokazatelja koje je predložio nacionalni ured za statistiku. Pošto Poljska nema zasebnu strategiju održivog razvoja, pokazatelji su predloženi na temelju prioriteta koji se odnose na održivi razvoj u zvaničnim strateškim dokumentima zemlje. Pošto kreatori politike djeluju na različitim razinama i zbog heterogenosti u pogledu dostupnosti podataka, razrađena su tri odvojena modula pokazatelja održivog razvoja:

- nacionalni (oko 100 pokazatelja),
- podnacionalni, za regije u okviru zemlje (preko 70 pokazatelja), i
- lokalni (preko 50 pokazatelja).

U svakom modulu, pokazatelji su grupirani u četiri domena: društveni, ekonomski, ekološki i institucionalno-politički.

Svi setovi pokazatelja su javno dostupni na internet stranici NSI, na platformi za praćenje održivog razvoja (dostupno na: <http://wskaznikizrp.stat.gov.pl/>).

Nakon usvajanja Programa 2030, NSI je odlučio da prilagodi nacionalne pokazatelje i da ih uskladi sa SDG. U prvom koraku se poduzimaju aktivnosti na jačanju platforme. Cilj je da se u platformu uključe globalni pokazatelji SDG i da se izrade odvojeni moduli za Program 2030. Kao sljedeći korak, planira se mapiranje nacionalnih i podnacionalnih pokazatelja za SDG.

NSI koordinira pokazatelje održivog razvoja i praćenje SDG. Na razini politike, koordinator održivog razvoja je Ministarstvo ekonomskog razvoja. Ministarstvo je izradilo Strategiju odgovornog razvoja (SOR), koja se poziva na Program 2030. Strategija je usvojena 14. veljače 2017. Ostala ministarstva su također uključena u ovaj proces. Ona su nadležna za provođenje tematskih prioriteta i proizvode određene pokazatelje za praćenje održivog razvoja. Ministarstva su provela mapiranje ciljeva iz Strategije odgovornog razvoja u odnosu na SDG. Pokazatelji iz ove strategije će biti osnova za nacionalni set pokazatelja za SDG u Poljskoj.

Studija slučaja 3 – Ruska Federacija: Proces implementacije SDG

U Ruskoj Federaciji pitanje održivog razvoja je pokrenuto još od 1990. Od tog vremena, izrađen je veliki broj nacionalnih strategija, koncepata i državnih programa kako za cijelu zemlju, tako i za regije Ruske Federacije, kao i za određene sektore privrede.

Godine 2016. Savezna statistička služba (Rosstat) i Ministarstvo vanjskih poslova Ruske Federacije izradili su procjenu među federalnim izvršnim tijelima o dostupnosti zakonskog okvira i statističkih podataka u vezi sa globalnim pokazateljima SDG. Te procjene su pokazale da postoje podaci za najmanje 100 pokazatelja, uključujući tzv. zamjenske (proxy) pokazatelje. Istovremeno se pojavio prvi izazov u praćenju SDG. Kako su pokazatelji za SDG distribuirani među 25 federalnih izvršnih tijela vlasti, proces praćenja SDG treba da se koordinira na političkoj razini.

Na temelju preporuke tijela upravljanja UN nacionalnim statističkim službama da preuzmu vodeću ulogu u koordinaciji protoka podataka za izvješćivanje o SDG na nacionalnoj razini, Vlada Ruske Federacije je ovlastila Rosstat da koordinira aktivnosti tijela vlade na prikupljanju i podnošenju zvaničnih statističkih podataka o pokazateljima SDG za Rusku Federaciju prema međunarodnim organizacijama sukladno međunarodnim standardima.

Statistika za SDG će se objedinjavati sukladno Federalnim planom za statistiku koji je usvojila Vlada RF. Federalni plan za statistiku je pobrojao sve teme statističkih aktivnosti u objedinjavanju zvanične statistike, uz navođenje intervala za svaku aktivnost, razine agregacije zvanične statistike za Rusku Federaciju (u cjelini,

po konstitutivnim jedinicama, po općinama), grupišući ove podatke prema parametrima za klasifikaciju i rokovima za distribuciju.

Pitanje provođenja pokazatelja SDG je bilo predmet rasprave od strane Međuresorne radne skupine o klimatskim promjenama i održivom razvoju (IWG), gdje je predsjedatelj bila Ruska Federacija. Rasprave su organizirane na ekspertskoj razini, uz učešće predstavnika znanosti. Rosstat je članica IWG. Pod pokroviteljstvom IWG, tijekom 2017. izrađena je Mapa puta za unaprijeđenje zvanične ruske statistike, sa ciljem da se daju smjernice za statističke podatke za održiv razvoj.

Podaci za pokazatelje SDG za Rusku Federaciju će se prenositi preko sustava SDMX. Tijekom 2016. godine uspješno je testirana SDMX pilot verzija prijenosa podataka OECD-u. Rusija će sudjelovati u pilot projektu UNECE za protok podataka o pokazateljima SDG prema agencijama vlasnicima podataka. Osim toga, Nacionalna platforma za izvješćivanje za preuzimanje statističkih informacija sa ciljem monitoringa provođenja održivog razvoja biti će uvedena u listopadu 2017. Za ovu svrhu, mogao bi da bude od koristi nacionalni Jedinstveni statistički informacijski sustav (UniSIS) kao osnovna platforma koja se trenutno koristi za prikupljanje statističkih podataka u okviru provođenja Federalnog plana za statistiku, jer sadrži više od 5.230 statističkih pokazatelja koje izrađuju 63 vladina tijela u Rusiji.

Studija slučaja 4 – Švicarska: Izbor nacionalnih pokazatelja

U Švicarskoj se održivi razvoj prati više od 15 godina od strane Saveznog zavoda za statistiku (FSO) i u suradnji sa Saveznom upravom za prostorno planiranje, Švicarskom agencijom za razvoj i suradnju i Saveznim uredom za zaštitu okoliša. Sustav pokazatelja, pod nazivom MONET, obuhvata 73 pokazatelja koji se redovito ažuriraju. Sustav je temeljen na konceptualnom okviru koji je kompatibilan sa okvirom CES za mjerenje održivog razvoja. Sustav pokazuje napredak Švicarske na putu održivog razvoja u tri dimenzije: „ovdje i sada“, „kasnije“ i „drugdje“.

Tijekom tranzicijske faze 2016–2017. godine, Švicarska je prevela SDG i s njima povezane podciljeve u nacionalni kontekst i proširila je sustav za praćenje održivog razvoja MONET da bi osigurala odgovarajuće praćenje i izvješćivanje na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Taj posao će se obavljati uz blisku suradnju između statističara i kreatora politike. Temeljit će se na kulturi dijaloga između ove dvije zajednice, koji postoji već više od 15 godina, kroz praćenje održivog razvoja u Švicarskoj. Iskustvo pokazuje da je ovakva suradnja od presudnog značaja kako bi se osigurao kvalitet rezultata i ostvarile koristi od znanja i vještina od svih uključenih aktera. Međutim, za uspjeh ovog procesa potrebna su unaprijed definirana pravila o ulogama i nadležnostima svih uključenih aktera, koja treba da osiguraju neovisnost zvanične statistike.

Savezni statistički zavod (FSO) uključen je od samog početka u rad na Programu 2030, sa obvezom da sistematizira, dokumentira i osigura stručnu statističku pomoć za podciljeve u švicarski kontekst. Osim toga, FSO će biti nadležan, uz pomoć drugih administrativnih jedinica, za izbor pokazatelja. Primjenom unaprijed definiranih kriterija za izbor osigurati će se kvalitet i transparentnost rezultata. Pokazatelji će se birati iz postojećih globalnih (SDG, CES okvir), nacionalnih (MONET) i podnacionalnih setova (pokazatelji za održivi razvoj gradova i kantona u Švicarskoj).

Rezultati ovog zajedničkog procesa će biti transparentni, dobro dokumentirani i sadržavati će objektivne konstatacije o doprinosu Švicarske ostvarenju SDG i analize postojećih praznina između sustava politike i sustava statistike. Sustav pokazatelja će se koristiti za nacionalno i međunarodno izvješćivanje o SDG.

Studija slučaja 5 – Švicarska: Podnacionalni pokazatelji

Švicarski Federalni statistički zavod (FSO) vodi dva sustava pokazatelja koji se odnose na održivi razvoj na podnacionalnoj razini. Prvi sustav, pokazatelj Cercle, obuhvata održivi razvoj u širem smislu. Drugi sustav, statistika o gradovima, fokusiran je na specifične aspekte održivog razvoja, odnosno kvalitet života.

Pokazatelje Cercle su razradili 2005. švicarski kantoni i gradovi na prijedlog Federalne uprave za prostorni razvoj. U projektu sudjeluju Federalna uprava za okoliš, FSO, 17 kantona i 19 gradova, a FSO ima nadležnost od 2008. da vodi i razvija sustav pokazatelja.

Pokazatelji se ažuriraju dvogodišnje za kantone i svake četiri godine za gradove. Pokazatelji Cercle su strukturirani prema tri „klasične“ dimenzije održivog razvoja; okoliš, ekonomija i društvo. Svaka dimenzija sadrži između 11 i 12 tema, od ukupno 35 tema. Svaka tema je opisana i jasno su navedene njene veze sa održivim razvojem. Izbor tema i njihove definicije odražavaju kako je tumačena Agenda 21 u kontekstu pokazatelja Cercle.

Preliminarna analiza SDG i pokazatelje Cercle izvršena je tijekom 2016. Zaključeno je da je moguće povezati podciljeve iz okvira SDG sa temama pokazatelja Cercle. Daljnji rad se planira tijekom 2018, to će možda dovesti do sustavnih opisa veza između podciljeva Programa 2030 i tema Cercle pokazatelja, kao i do mogućeg uvođenja novih tema.

Eurostat je pokrenuo Gradsku statistiku (ranije Urbani pregled) sa ciljem da se prikupe informacije o uvjetima života u urbanim područjima. Prikupljeni podaci se koriste kao podrška novousvojenoj agendi za gradove u Europi radi identifikacije i razrade aktivnosti za kontinuirano poboljšanje kvaliteta života za sadašnje i buduće generacije kao dio strategije održivog razvoja u EU. U Švicarskoj, ovaj projekat se implementira pod pokroviteljstvom FSO, Federalne uprave za prostorno planiranje, Državnog sekretarijata za ekonomiju, i osam gradova.⁸⁵

Koncept kvaliteta života u Švicarskoj se temelji na izvješću OECD-a „How’s Life“ (Kako se živi) i ovaj koncept je primijenjen na urbanoj razini za mjerenje blagostanja stanovništva u različitim i međusobno povezanim dimenzijama. Ključni pokazatelji su izabrani na temelju postojećih podataka, u okviru suradnje između kreatora politike i statističara.

Prva analiza iz 2016. je pokazala da je u sklopu projekta moguće izraditi pokazatelje za mjerenje SDG 11 – Učiniti gradove i ljudska naselja inkluzivnim, sigurnim, otpornim i održivim.

Proces odlučivanja u okviru Cercle pokazatelja i Gradske statistike je suradnički, a izbor pokazatelja i izrada sustava rezultat su rasprave i postizanja dogovora. Kao i u slučaju nacionalnih IOR sustava, MONET, iskustvo pokazuje da je za postizanje dobrih rezultata presudna bliska suradnja između statističara i kreatora politike. Suradnja se temelji na kulturi dijaloga i omogućava da se kroz projekat ostvare uzajamne koristi od znanja i vještina druge strane. Međutim, potrebna su unaprijed definirana pravila za razjašnjavanje uloga i nadležnosti svake zainteresirane strane i osiguranje neovisnosti zvanične statistike.

Osim dva projekta koja su ovdje predstavljena, a koja se koordiniraju na nacionalnoj razini, nekoliko kantona i gradova je razradilo sopstvene sustave pokazatelje održivog razvoja.⁸⁶

85 Bazel, Bern, Ženeva, Lozana, Lucerno, Lugano, St. Galen i Cirihi

86 Npr. kantoni Vaud, St. Galen i Bazel-Štat objavili su izvješća sa pokazateljima održivog razvoja ili kvaliteta života.

Studija slučaja 6 – Turska: Planovi za praćenje pokazatelja SDG

Praćenje i revizija SDG u Turskoj se temelji na dva osnovna stuba: nacionalna koordinacija okvira pokazatelja za SDG, koja je u nadležnosti statističkog zavoda TurkStat, i uspostavljanje okvira politike za održivi razvoj, što je nadležnost Ministarstva za razvoj, koje usmjerava TurkStat posebno u pogledu nacionalnog seta pokazatelja za SDG.

Okvir politike će biti uspostavljen do predstojećeg, 11. Nacionalnog plana razvoja. Ministarstvo za razvoj je ovaj proces započelo do 2017. godine, sa posebnim projektom za konsolidaciju politike održivog razvoja, uz učešće svih institucija. Nakon ovog procesa, sve zainteresirane strane će dati doprinos izradi plana razvoja. Ovaj proces će pojasniti nacionalne prilagođene pokazatelje, biti će okončan do sredine 2018.

Sukladno ovim rokovima, TurkStat je započeo izradu programa rada, koji uključuje detaljne analize unutar i između institucija, radionice i druge oblike komunikacije sa glavnim akterima. TurkStat je integrirao pravni dokument koji predstavlja zakonski temelj za sve ove korake za SDG sa nadležnim institucijama za svaki relevantan globalni pokazatelj i ugradio ga u svoj program rada koji je stupio na snagu ove godine: Program zvanične statistike 2017–2021. Osim toga, sve pripreme za praćenje SDG, uključujući izbor nacionalnih pokazatelja na svim razinama, provoditi će se sukladno Europskim kodeksom i drugim kriterijima koji se odnose na setove pokazatelja za određene politike.

TurkStat planira da pokrene i internet stranicu za pokazatelje SDG na globalnoj, nacionalnoj i regionalnoj razini i očekuje da će ova platforma iskoristiti rezultate iz provođenja drugih multitematskih i prostornih NRP. Ta struktura će biti dovoljno fleksibilna da omogući daljnji razvoj sukladno nacionalnim okvirima politike. Preko ove internet stranice, okvir pokazatelja za SDG će obavljati sljedeće funkcije:

- prijenos turskih podataka za globalne pokazatelje prema UN;
- uspostavljanje platforme za informiranje javnosti o pokazateljima SDG na svim razinama;
- koordinacija različitih napora za izgradnju kapaciteta statistike, i to u odnosu na nacionalnu listu pokazatelja i u odnosu na nove izvore podataka i razvrstavanje.

Studija slučaja 7 – UNFPA: Međunarodna konferencija o demografiji i razvoju (ICPD) poslije 2014. i regionalnim pokazateljima

Regionalna međunarodna konferencija o stanovništvu i razvoju (ICPD) „Poslije 2014“ je proces revizije⁸⁷ kojim su utvrđeni zajednički trendovi i prioriteti politike za UNECE regija u vezi sa ključnim pitanjima ICPD, koje se reflektiraju i u SDG. Zaključeno je da se UNECE regije i dalje suočava sa mnogim preprekama i izazovima u dostizanju punog potencijala građana i održivog razvoja. Između ostaloga to obuhvata: velike razlike između stope smrtnosti i oboljevanja između zemalja i unutar zemalja; prepreke neovisnom, aktivnom i zdravom starenju; nedovoljne napore da se osigura rodna ravnopravnost i osnaživanje žena; velike nejednakosti u pristupu informacijama i uslugama SRH; diskriminacija i društvena isključenost migranata, manjina i drugih ugroženih skupina, kao i sve veće nejednakosti u pristupu zapošljavanju i zarađivanju, posebno za mlade.

Kriteriji za izbor i razvrstavanje regionalnih pokazatelja iz perspektive ICPD/SDG

Sa stanovišta UNFPA, prioriteti politike koji su identificirani na regionalnoj konferenciji ICPD „Poslije 2014“ su korisna referentna točka za razradu regionalnih pokazatelja SDG. Sa gledišta UNFPA, regionalni statistički pokazatelji SDG treba da budu takvi da omoguće:

- (a) sposobnost da se ilustrira utjecaj nacionalnih i regionalnih ulaganja u politike za dostizanje definiranih prioriternih ciljeva;

⁸⁷ <http://www.unfpa.org/events/icpd-beyond-2014-review-process>.

- (b) da budu politički prihvatljivi i mogući, uključujući predložene razine razvrstavanja;
- (c) da su proizvedeni i dostupni, koliko god je to moguće, putem zvaničnih nacionalnih statističkih sustava.
- (d) CES regija nije homogen, stoga UNFPA sugerira da se identificira podregije sa ciljem da se bolje reflektiraju specifični prioriteti i statistička osposobljenost. To može da podrazumijeva: a) domen EU/EEA; b) Istočnu Europu i Centralnu Aziju (u mjeri u kojoj to nije obuhvaćeno domenom EU/EEA) i druge zemlje.

Vodeći princip za regionalne pokazatelje SDG treba da bude uporaba postojećih pokazatelja i harmonizacija različitih zahtjeva za izvješćivanje radi postizanja efekata sinergije.

Glavni cilj SDG je da se prate i rješavaju nejednakosti kako bi se osiguralo da „nitko ne bude izostavljen“. Regionalna revizija ICPD poslije 2014. naglašava nejednakosti i diskriminaciju po temelju roda, starosti, mjesta i socijalne ugroženosti kao glavne prepreke održivom razvoju u zemljama regije. Kako bi se reflektirale nejednakosti i razlike između podskupina stanovništva, razvrstavanje podataka u mjeri u kojoj je to moguće, treba da obuhvati sljedeća razvrstavanja:

- po starosti (šire dobne skupine: djeca, mladi, radno aktivni, stariji i dr.);
- po spolu;
- urbano/ruralno (po mogućnosti i detaljnije razvrstavanje);
- po stepnju obrazovanja;
- prema zaposlenosti;
- po bračnom statusu;
- stranci/migranti, podrijetlo;
- vrsta kućanstava ili obitelji;
- kvintilima prihoda.

Za pokazatelje Stuba I, akcenat treba da bude na unaprijeđenju kvaliteta podataka, uporedivosti i razvrstanosti (posebno za zemlje Istočne Europe, Kavkaza i Centralne Azije). Potrebna su veća ulaganja u veću pokrivenost i redovitu proizvodnju pokazatelja za Stub II i razvoj određenih novih pokazatelja za Stub III, gdje je to relevantno i sukladno prioritetima politike.

Studija slučaja 8 – Ujedinjeno Kraljevstvo: Uloge Nacionalne statističke institucije

U Ujedinjenom Kraljevstvu, Nacionalna statistička institucija će preuzeti odgovornost za izvješćivanje o napretku koji ostvaruje Ujedinjeno Kraljevstvo prema dostizanju SDG. To uključuje:

- podnošenje podataka Ujedinjenog Kraljevstva za pokazatelje SDG prema UN-u kao baza za globalni okvir izvješćivanja (kako je definirano od strane UNSC) i objavljivanja podataka dostupnih javnosti;
- suradnja sa vladinim i nevladinim akterima radi identifikacije nacionalno relevantnih podciljeva SDG i davanja prijedloga o setu dodatnih pokazatelja koji su važni za Ujedinjeno Kraljevstvo;
- utvrđivanje i razvoj novih izvora podataka i metoda koje će omogućiti statistici da podnosi podatke na različitim razinama razvrstanosti (po spolu, rasi, vjeri, geografskom položaju, invaliditetu, etničkom podrijetlu, migrantskom statusu, starosti i prihodima); i
- razvoj online platforme za izvješćivanje o podacima.

Kako bi se utvrdilo koji su globalni podciljevi relevantni za UK, provedene su dvije aktivnosti. Prva aktivnost je bila postavljanje pitanja vladinim ministarstvima da identificiraju globalne podciljeve koji se odnose na njihove postojeće razvojne planove. Druga aktivnost je bila otvorena za sve NVO (privatne i dobrovoljne organizacije); također, ovim organizacijama je postavljeno pitanje da identificira globalne podciljeve relevantne za njihovu djelatnost. U ovim aktivnostima od ispitanika se tražilo da odgovore je li globalni pokazatelj najprimjereniji pokazatelj za praćenje napretka prema dostizanju cilja u Ujedinjenom Kraljevstvu. Ukoliko to nije slučaj, postavljeno im je pitanje da predlože alternative.

Aktivnost koja se odnosila na NVO provedena je u suradnji sa grupacijom pod nazivom Akteri u UK za održivi razvoj (UKSSD), koja je osigurala pristup širokom spektru organizacija iz svih sektora. Statistika je koristila online platformu i stupila u kontakt sa akterima, uključujući članice grupacije UKSSD, putem elektroničke pošte, kroz postojeće mreže i društvene mreže.⁸⁸

Očekuje se da će statistika na godišnjoj razini izvještavati o napretku koji postiže UK u dostizanju SDG. Ta izvješća će uključivati i planove za popunjavanje praznina u podacima i navoditi prilagođavanja koja su učinjena radi usklađivanja sa nacionalnim okolnostima, a koja imaju utjecaj na okvir izvješćivanja za UK.

Studija slučaja 9 – Meksiko: Od nacionalne platforme za izvješćivanje po MCR prema SDG

Meksiko je izradio svoju nacionalnu platformu za izvješćivanje o Milenijumskim ciljevima razvoja (MCR). Svrha ove platforme je bila da se izbjegnju preklapanja i nedosljednosti u podacima kroz centraliziranje svih relevantnih zvaničnih statističkih podataka u INEGI (statistička institucija Meksika – Instituto Nacional de Estadística y Geografía). Za svaki MCR postojale su tri vrste pokazatelja: zvanični MCR pokazatelji, približni pokazatelji i nacionalni pokazatelji Meksika. Taj projekat je proizveo ukupno 80 pokazatelja.

Iskustvo je bilo veoma korisno za osmišljavanje nove platforme za SDG i za uspostavljanje koordinacijskih mehanizama i procedura za protok podataka od ministarstava i agencija prema nacionalnoj instituciji INEGI.

Ta nova platforma je razvijena zajedničkim naporima u okviru Vlade Meksika, po standardima za otvorene podatke i otvorene izvore, sa naprednijom primjenom geoprostornog alata. Takav pristup ima za cilj unaprijeđenje dostupnosti, davanje boljih alatki javnosti da vizuelno predstavi podatke i da ih koristi.

Meksička platforma za SDG je pokrenuta 26. travnja 2017. godine i trenutno sadrži 45 pokazatelja; dodatni set nacionalnih pokazatelja će također biti uključen kako bi se dopunio globalni okvir pokazatelja sa naglaskom na podatke za pojedine države i općine. Taj nacionalni set pokazatelja će uključivati 31 pokazatelj iz MCR za koje se smatra da su relevantni za Program 2030.

Za svaki pokazatelj objavljuju se metapodaci sa svim pripadajućim podacima, tako da svaki korisnik može da replicira svaki pokazatelj.

Studija slučaja 10 – SAD: nacionalna platforma za izvješćivanje o SDG

SAD su još jedan primjer nacionalne platforme za izvješćivanje o SDG. SAD nisu sudjelovale u procesu izvješćivanja po MCR. Osim toga, SAD redovito prikupljaju sopstvene nacionalne statističke podatke; ne oslanjaju se na statistiku koju proizvode međunarodne organizacije. SAD imaju visoko decentraliziran statistički sustav, sa preko 125 federalnih statističkih programa. S obzirom na zainteresiranost za pokazatelje SDG, SAD su se unaprijed pripremale za brojne zahtjeve od različitih aktera u vezi sa pristupom podacima. Bilo je potrebno da SAD razviju rješenja za izvješćivanje koja će omogućiti javni pristup nacionalnoj statistici (i s tim povezanim informacijama) za globalne pokazatelje SDG. Ovo rješenje je bilo potrebno kako bi se omogućilo kontinuirano objavljivanje statističkih podataka i metapodataka na toj platformi. Bilo je potrebno da to rješenje osigura i maksimalnu kompatibilnost sa drugim platformama i tako olakša uporedivost statističkih podataka za međunarodne organizacije i javnost u cjelini. I na kraju, bilo je potrebno da se koriste otvoreni (a time i besplatni) izvori i tehnologije tako da i druge nacionalne statističke institucije mogu iz toga da izvuku maksimalnu korist. Rezultat svega toga je Američka nacionalna platforma za izvješćivanje (NRP), koja je razvijena uz konsultacije sa nekoliko drugih statističkih institucija.

⁸⁸ Rezultati konsultacija dostupni su na: <https://www.ons.gov.uk/file?uri=/aboutus/whatwedo/programmesandprojectssustainabledevelopmentgoals/howshouldthereportprogressowardsthesustainabledevelopmentgoals.pdf>.

Internet stranica Američke NRP je izrađena tako da prikaže informacije od više federalnih proizvođača podataka na bazi protoka. Zvanična internet stranica, <https://sdg.data.gov/>, pokrenuta je u rujnu 2016. Od siječnja 2017. godine, izvršeno je popunjavanje 62% pokazatelja iz Stuba 1 i Stuba 2 sa zvaničnim nacionalnim statističkim podacima. Internet stranica omogućava siguran pristup proizvođačima podataka i automatizirano praćenje revizija radi osiguranja kvaliteta. Platforma je dostupna i široj javnosti i koristi tehnologije iz otvorenih izvora koje mogu da se razmjenjuju jednostavno i besplatno sa zainteresiranim zemljama preko GitHub (forking). Materijali za obuku su osigurani za nacionalne statističke institucije koji razmišljaju o korištenju vlastite NRP, sa instrukcijama kako iskoristiti SAD NRP i prilagoditi je svojim potrebama, kao i drugim proizvođačima podataka. Od svibnja 2017. godine, sedam zemalja je iskazalo svoju namjeru da prilagodi ovu američku NRP za sopstvene potrebe. Dodata je i funkcija „kontrolne table“, koja prikazuje status izvješćivanja (data reporting status dashboard), a NRP je dostupan na engleskom i španskom jeziku. Buduća unaprijeđenja uključuju vizualizaciju podataka, i podnacionalne procjene za globalne pokazatelje. Za više informacija o internet stranici američke NRP, pogledati na: SDG@omb.eop.gov.

Studija slučaja 11 – Poljska: Od pokazatelja održivog razvoja do pokazatelja SDG – nacionalna platforma za izvješćivanje

Poljska ima javno dostupnu nacionalnu platformu za izvješćivanje – NRP za distribuciju pokazatelja o održivom razvoju. Platformu je izradio Središnji statistički zavod Poljske (CSO) na temelju licence iz otvorenih izvora i platformu održava CSO kao koordinator za pokazatelje SDG. Poljska platforma je izrađena prije usvajanja programa 2030 i radi se na njenom podešavanju radi uključivanja globalnih pokazatelja SDG.

Sukladno poljskim konceptom monitoringa održivog razvoja, postoje tri modula u okviru NRP: nacionalni, podnacionalni i općinski. Globalni pokazatelji SDG će dovesti do kreiranja četvrtog modula.

NRP omogućava tabelarno predstavljanje podataka, kao i njihovu vizualizaciju u obliku grafikona i mapa. Zajedno sa bazom podataka, platforma sadrži i sveobuhvatan set metapodataka i informacija o održivom razvoju.⁸⁹

Studija slučaja 12 – Ujedinjeno Kraljevstvo: planovi prikupljanja podataka

Ured za nacionalnu statistiku UK (ONS) u postupku je uspostavljanja platforme za prikupljanje podataka i izvješćivanje o SDG. Kako bi se stvorio informativan temelj za ovaj proces, ONS vrlo blisko surađuje sa CES Upravljačkom skupinom za statistiku za SDG, privatnim kompanijama i protocima za prikupljanje podataka ONS, uključujući timove koji se bave velikim podacima (big data) i administrativnim podacima, kao i novosnovanim znanstvenim kampusom za podatke.

Trenutno je u tijeku projekat koji će proizvesti preporuke o najboljem pristupu. Taj projekat se rukovodi smjernicama UN. Npr. ONS teži da iskoristi principe otvorenih podataka i SDMX međunarodne standarde za prijenos podataka.

Sve preporuke koje proisteknu iz ovog procesa će biti sukladni Kodeksom prakse i principima nadležnog tijela za statistiku UK. Prikupljanje podataka će se oslanjati na angažiranje korisnika uz njihovo proporcionalno učešće u podjeli opterećenja rada. Podaci će se distribuirati kada se procijeni da su spremni i biti će dostupni preko nacionalnog središta za publiciranje.

⁸⁹ <http://wskaznikizrp.stat.gov.pl/index.jsf?jezyk=en>.

Studija slučaja 13 – UNICEF: Istraživanje višestrukih pokazatelja (MICS)

MICS (Istraživanje višestrukih pokazatelja) međunarodni je program istraživanja kućanstava koji je izradio i podržao UNICEF. Ovo istraživanje daje ažurne informacije o položaju djece i žena i mjeri ključne pokazatelje koji omogućavaju zemljama da prate napredak ka dostizanju međunarodno dogovorenih razvojnih ciljeva. Pružanje podrške zemljama u praćenju dostizanja MCR je bila glavna svrha uvođenja istraživanja MICS tijekom prošle decenije. Ovaj program je dobro pozicioniran da pruži podršku i u praćenju i izvješćivanju za SDG, jer već obuhvata oko jedne polovine pokazatelja SDG koji mogu da se osiguraju putem istraživanja u kućanstvima.

Jedna od glavnih prednosti istraživanja MICS je mogućnost da proizvede nacionalno reprezentativne podatke, podatke razvrstane po invaliditetu i migracijskom statusu. Većina pokazatelja obuhvaćenih istraživanjem MICS nisu obuhvaćeni drugim istraživanjima ili administrativnim izvorima podataka. Procjena nedostajućih podataka koja je provedena na početku ove inicijative u svakoj zemlji omogućila je nacionalnim statističkim institucijama da izbjegnu dupliranja i da se fokusiraju na najvažnije socijalne pokazatelje u istraživanju MICS. Nalazi do kojih se dolazi putem MICS mogu da podstaknu partnere da provode dodatne analize ili tematsko detaljno prikupljanje podataka. U slučaju Kirgistana, relativno visoki podaci o radu djece na temelju MICS ankete su dopunjeni posebnom anketom o dječjem radu kroz dublju tematsku analizu. Nalazi MICS se predstavljaju i na internet stranicama nacionalnih statističkih institucija (npr. Srbija, Kazahstan, Kirgistan) i na globalnoj internet stranici MICS.

Studija slučaja 14 – UNFPA: doprinos MICS izvan regionalnog pregleda 2014

Kako je navedeno u Programu 2030 za održivi razvoj, praćenje revizija SDG treba da se nadoveže, u mjeri u kojoj je to moguće, na „podatke i informacije iz postojećih mehanizama izvješćivanja“ i da „iskoristi, u mjeri u kojoj je to moguće, postojeće mreže za praćenje, kao i institucije i mehanizme za praćenje“ (stavak 48, stavak 77) sa ciljem da se iskoriste i drugi procesi praćenja koji se odnose na SDG i da se svede na minimum opterećenje praćenja i izvješćivanja za pojedine zemlje.

Sukladno gore navedenim, obvezno praćenje i revizija ICPD poslije 2014 u regiji UNECE može značajno da doprinese praćenju u okviru SDG i da se nadogradi na značajne sinergijske efekte i suštinske oblasti preklapanja između ove dvije globalne agende.

Program aktivnosti ICPD (1994) i odnosna dokumenta sa konferencija, uključujući ICPD poslije 2014 sa globalnom analizom i rezultatima u regiji UNECE, osiguraju 'Okvir za aktivnosti' u oblasti demografije i razvoja koji je u velikoj mjeri u korelaciji i sinergijskom odnosu sa SDG.

Prema mandatu Generalne skupštine kojim se reafirmira i obnavlja agenda ICPD poslije 2014, sustav UN – posebno UNFPA – nastaviti će da pruža podršku zemljama članicama radi pune implementacije programa ICPD poslije 2014. godine, uključujući provođenje periodičnih globalnih i regionalnih pregleda radi procjene napretka u punoj implementaciji nedovršenog posla u vezi sa ICPD i u određenim novim oblastima u vezi sa stanovništvom i održivim razvojem.

Pomenuti ICPD pregledi će se dešavati po određenom redoslijedu i sinhronizirano, koliko je to moguće, uz praćenje i reviziju SDG na regionalnoj i globalnoj razini, i osigurati će konkretne ulazne informacije za Visoki politički forum, prema potrebama.

Praćenje i revizija ICPD u regiji UNECE će se provoditi uz podršku programa UNFPA i obuhvatit će određeni set pitanja koja su reflektirana u Programu 2030 i pripadajućim Ciljevima održivog razvoja i podciljevima, kojima se daje poseban prioritet u regiji UNECE, kako to utvrde zemlje članice.

U tom smislu, mnogi pokazatelji koji će se koristiti za praćenje napretka u punoj implementaciji ICPD poslije 2014. u regiji poticati će iz okvira globalnih pokazatelja SDG, čime će se osigurati koherentnost sa praćenjem SDG i izbjeći preklapanja. Važno je da za određena populacijska i razvojna pitanja koja zahtijevaju dublji pristup i analizu mogu da se koriste drugi relevantni tematski pokazatelji za praćenje napretka u regiji.

Prema dogovoru sa tajništvom UNECE, prikupljanje podataka i informacija će se nadograditi na brojne izvore radi zadovoljavanja potreba u izvješćivanju o ICPD i radi davanja doprinosa izvješćivanju o SDG, uz podršku UNFPA.

Ti izvori će uključivati regionalne konsultacije koje će se provoditi od strane Regionalnog ureda UNFPA za Istočnu Europu i Centralnu Aziju (EECARO), pod pokroviteljstvom UNECE, u kombinaciji sa relevantnim podacima i informacijama koje daju regionalne statističke i istraživačke ustanove koje podržava UNFPA, kao i relevantne pokazatelje SDG i druge relevantne tematske pokazatelje koji se rutinski prate i prikupljaju na globalnoj i regionalnoj razini od strane UN tijela, uključujući, između ostalih, i UNFPA.

Proces regionalnog praćenja ICPD poslije 2014. će se provoditi pod pokroviteljstvom UNECE, uz punu podršku UNFPA.

Studija slučaja 15 – Njemačka: Iskustvo sa nacionalnom strategijom komunikacija za svrhe statistike

Formalna strategija omogućava nacionalnim statističkim institucijama da definiraju prioritete i ciljeve u komunikaciji i sustavno usmjeravanje komunikacionih aktivnosti. U Njemačkoj, Federalni statistički zavod (FSO) izradio je Strategiju komunikacija 2020, koja je predstavljena 2016. i izabrana kao primjer dobre prakse u projektu ESS-Vision DIGICOM zbog jednostavnosti, širokog obuhvata i jasne prezentacije. Strategija odgovara na brojne izazove sa kojima se suočava zvanična statistika u informacijskom društvu. U društvu koje je okrenuto budućnosti i koje se temelji na znanju, činjenice su bitan temelj za donošenje odluka i vrednovanje uspješnosti odluka. Cilj njemačke Strategije je da poveća vidljivost i važnost FSO kao vodećeg proizvođača visokokvalitetnih statističkih informacija. Generalno, zvanična statistika u Njemačkoj se izrađuje sukladno principima iz Evropskog statističkog kodeksa prakse sukladno UN FPOS.

Strategija se sastoji od pet ključnih točaka i može da se primjenjuje na zvaničnu statistiku uopšteno, ali i na specifične teme kao što su UN SDG.

Prvi glavni cilj Strategije je jačanje zvanične statistike. „Statistisches Bundesamt“ se koristi i kao naziv brenda i kao oznaka kvaliteta. Namjera je da se dalje povećava ugled zvanične statistike i povjerenja građana u nju. U tom smislu, kvalitet podataka i upravljanje kvalitetom su važni faktori u komunikaciji. Strategija naglašava da se podaci pribavljaju po principu neovisnosti.

Drugo, FSO kontinuirano unaprijeđuje dostupnost statističkih informacija. Središnji statistički informacijski sustav (GENESIS-Online) je jednostavan za korištenje i prikazuje rezultate zvanične statistike na nacionalnoj i podnacionalnoj razini. Podaci su dostupni preko interfejsa kojima se lako pristupa (otvoreni podaci). Digitalne informacije su prezentirane u medijski prilagođenom formatu koji podržava veliki spektar uređaja i može mu se lako pristupiti preko različitih pretraživača. Strategija osigurava da se informacije koje se nude na platformama koriste od strane ciljnih korisničkih skupina. Osnovni princip komunikacije usmjerene na budućnost je izrada strategije „od povlačenja do guranja“ („from pull to push“), što znači da statističke institucije treba proaktivno da pristupaju komunikacijama. Interno, biti će razvijene i nove strukture digitalne prodaje sukladno tim principom.

Kad je riječ o komunikaciji o SDG, FSO je u srpnju 2016. publicirao posebnu stranicu o Programu 2030, uključujući nacionalne podatke o globalnim pokazateljima.

Treći glavni cilj je zadovoljavanje potreba ciljnih skupina. Osiguravaju se visokokvalitetni podaci o socijalnim, ekonomskim i ekološkim pitanjima. Razne potrebe ciljnih skupina za informacijama (šira javnost, kreatori politike, uprava, mediji, poslovni subjekti, udruženja, znanstvene i istraživačke ustanove, studenti i ispitanici) analiziraju se korištenjem modernih instrumenata promatranja i monitoringa. FSO nakon toga promovira razumijevanje statistike od strane ciljnih skupina. Kako bi se doprlo do ciljnih skupina, koriste se različiti kanali komunikacije. Nadalje, informacije i usluge se prilagođavaju potrebama ciljnih skupina korisnika.

Četvrti, glavni cilj Strategije je proširenje dijaloga o statistici uz korištenje foruma i društvenih mreža (npr. Twitter) za komunikaciju sa ciljnim korisnicima. Potrebe i ideje korisnika se razmatraju i utječu na daljnje dotjerivanje obujma informacija i usluga koje se nude. Ovi kanali se koriste za komunikaciju o SDG.

FSO je sudjelovao u UN DESA Twitter četu povodom Svjetskog dana statistike u listopadu 2015. i komunicirao sa ciljnim korisnicima o pitanjima SDG i statistike.

Posljednji glavni cilj je davanje informacija na jasan i sveobuhvatan način tako što se koriste inovativni oblici vizualizacije. Osim toga, daju se i sveobuhvatne informacije o korištenim statističkim metodama.

ANEKS II Objašnjenje

A. Program 2030 za održivi razvoj

Program 2030 za održivi razvoj (Agenda 2030), koja sadrži 17 Ciljeva održivog razvoja (SDG) i 169 podciljeva, dogovorena je u rujnu 2015. od strane šefova i visokih predstavnika država i vlada. SDG imaju za cilj da podstaknu socijalni, ekonomski i ekološki napredak od sadašnjeg momenta do 2030, konkretno da:

- okončaju siromaštvo i glad na svim mjestima;
- vode borbu protiv nejednakosti unutar i između zemalja;
- grade mirna, pravedna i inkluzivna društva;
- štite ljudska prava i promovišu rodnu ravnopravnost, i osnažuju žene i djevojčice; i
- osiguraju trajnu zaštitu planete i njenih prirodnih resursa.

Ciljevi treba da stvaraju uvjete za održiv, inkluzivan i kontinuiran ekonomski rast, prosperitet za sve i pristojan posao za sve, uzimajući u obzir različite razine nacionalnog razvoja i kapaciteta.

Cilj 17 se odnosi na „jačanje sredstava za provođenje i revitalizaciju globalnih partnerstava za održivi razvoj“. Podciljevi 17.18⁹⁰ i 17.19⁹¹, kao i nekoliko stavova u dokumentu Transformiranje našeg svijeta – program 2030 za održivi razvoj, odnose se izravno na rad zvanične statističke zajednice.⁹² Statističko povjerenstvo UN (UNSC) nadležna je da osigura davanje podataka o SDG na globalnoj razini.

Program 2030 prepoznaje da je regionalna razina važan most između nacionalnog i globalnog izvješćivanja i praćenja.⁹³

B. Politički kontekst

SDG i podciljevi su razrađivani nekoliko godina kroz politički dijalog između država članica UN na razini Generalne skupštine, a njima se posebno bavila Otvorena radna skupina za Ciljeve održivog razvoja. Evaluaciju napretka na putu dostizanja ovih ciljeva i podciljeva predvodit će države članice, prvenstveno preko Visokog političkog foruma UN o održivom razvoju (HLPF).

1. Otvorena radna skupina Generalne skupštine UN o Ciljevima održivog razvoja

Konferencija Ujedinjenih naroda o održivom razvoju koja je održana u Rio de Žaneiru, u Brazilu, u lipnju 2012. godine (Rio+20), dovela je do sporazuma država članica da razrade jedan set Ciljeva održivog razvoja kroz „inkluzivan i transparentan međudržavni proces (...) koji je otvoren za sve zainteresirane strane“⁹⁴ U tu svrhu, osnovana je međudržavna Otvorena radna skupina (OWG). OWG je predložila SDG i s tim povezane podciljeve koje je Generalna skupština UN usvojila kao Agendu 2030 u rujnu 2015. godine. OWG napominje da će podciljevi biti detaljnije razrađeni kroz pokazatelje fokusirane na mjerljive rezultate.⁹⁵ Zadatak identifikacije odgovarajućih pokazatelja je dat Statističkom povjerenstvu UN (vidjeti Dio C u daljnjem tekstu).

90 Podcilj 17.18: Do 2020, unaprijediti podršku za izgradnju kapaciteta zemalja u razvoju, uključujući najnerazvijenije zemlje i male otočne države u razvoju, kako bi se značajno povećala dostupnost visokokvalitetnih, blagovremenih i pouzdanih podataka razvrstanih po dohotku, spolu, starosti, rasi, etničkoj pripadnosti, migracijskom statusu, invaliditetu, geografskoj lokaciji i drugim karakteristikama koje su relevantne u datim nacionalnim kontekstima.

91 Podcilj 17.19: Do 2030, nadograditi postojeće inicijative kako bi se razvila mjerila napretka u održivom razvoju, komplementarno mjerenju bruto domaćeg proizvoda, te podržati izgradnju statističkih kapaciteta u zemljama u razvoju.

92 stavovi 48, 57, 61, 62, 74, 75, 76 i 83 na http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

93 stavovi 80 i 81 na http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

94 rezolucija 66/288 U budućnosti želimo, Aneks, stavak 248 (<https://sustainabledevelopment.un.org/futurewewant.html>).

95 Dio IV, stav 18 na http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/68/970.

2. Visoki politički forum za održivi razvoj (HLPF)

HLPF⁹⁶ je središnja platforma za praćenje i revidiranje Programa 2030. Ovaj forum nadgleda procese na globalnoj razini i „omogućava razmjenu iskustava, uključujući uspjehe, izazove i izvedene pouke, i daje političko vođstvo, usmjeravanje i preporuke za praćenje“⁹⁷ HLPF se sastoji od predstavnika svih država članica Ujedinjenih naroda i članica specijaliziranih agencija.

Sukladno Rezolucijom Generalne skupštine Ujedinjenih naroda 67/290,⁹⁸ HLPF treba da provodi redovite preglede. Prva sjednica HLPF je održana od 11. do 20. srpnja 2016. u New Yorku, na temu „Osigurati da nitko ne bude izostavljen“⁹⁹ HLPF će se sastajati svake četiri godine pod pokroviteljstvom Generalne skupštine UN, na razini šefova država, radi usmjeravanja na visokoj razini Programa 2030 i njenog provođenja. U okviru ECOSOC-a, HLPF će se sastajati dvogodišnje ili češće radi razgovora na izabrane teme praćenja Programa. HLPF se 2017. sastao od 10. do 19. srpnja na temu „Iskorenjivanje siromaštva i promoviranje prosperiteta u svijetu koji se mijenja“.

Temelj za praćenje i revidiranje na razini HLPF su godišnja izvješća o napretku za SDG koje izrađuje generalni tajnik u suradnji sa sustavom UN, na temelju okvira globalnih pokazatelja i podataka koje proizvode nacionalni statistički sustavi.¹⁰⁰ Globalni pokazatelji i prateća statistika će se nalaziti u bazi podataka koju vodi Statističko odjeljenje UN (UNSD).

HLPF će provoditi nacionalne revizije i tematske revizije provođenja Programa 2030 uz inpute koje dobija od drugih međudržavnih tijela i foruma, relevantnih dijelova sustava UN, regionalnih procesa, glavnih skupina i zainteresiranih strana. Tijekom 2016. godine 22 zemlje su sudjelovale u dobrovoljnim nacionalnim pregledima¹⁰¹ na razini HLPF, uključujući sljedeće sudionike CES: Kolumbija, Estonija, Finska, Francuska, Gruzija, Njemačka, Meksiko, Crna Gora, Norveška, Filipini, Republika Koreja, Švicarska i Turska. U 2017, 44 zemlje su sudjelovale u pregledu, uključujući sudionike iz CES: Argentina, Azerbejdžan, Bjelorusija, Belgija, Brazil, Čile, Kostarika, Cipar, Češka, Danska, Italija, Japan, Luksemburg, Monako, Nizozemska, Portugalija, Slovenija, Švedska i Tadžikistan.

Redovita razmjena između HLPF i Statističkog povjerenstva UN mogla bi da doprinese komunikaciji o izazovima i očekivanjima u vezi sa SDG kod kreatora politike i kod statističke zajednice. Npr. tijekom 12. sjednice 2016. godine HLPF odnosno njegovi „Nacionalni mehanizmi za praćenje napretka i izvješćivanje o provođenju i dostizanju SDG“, nacionalne statističke institucije Južne Afrike, Filipina i Švicarske su razmatrali ulogu statistike u procesu provođenja SDG na nacionalnoj razini.¹⁰²

C. Statističke aktivnosti

Izazov mjerenja napretka na putu dostizanja SDG je jasno prepoznat prije usvajanja Programa 2030. U dokumentu RIO+20 definirana je potreba za širim mjerenjem napretka, koje bi bilo komplementarno mjerenju bruto domaćeg proizvoda (BDP), radi osiguravanja boljih informacija kao temelja za donošenje odluka o mjerama politike. Iz toga razloga, od UNSC je zahtijevano da inicira program rada u ovoj oblasti. Kako bi odgovorila na ovakav zahtjev, UNSC je osnovao skupinu „Prijatelji predsjedatelja“, koja će davati savjetodavnu podršku širem mjerenju napretka i savjete Otvorenoj radnoj skupini OWG. Nadograđujući se na ove

96 http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/67/290.

97 http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/67/290&Lang=E.

98 http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=E/2016/L.11.

99 stav 83 na http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

100 <https://sustainabledevelopment.un.org/hlpf#vnrs>.

101 nepoznato hoće li se sesija za praćenje napretka u SDG pripremati svake godine tijekom trajanja Programa 2030.

102

inpute, UNSC je uspostavila Međuagencijsku ekspertsku skupinu za pokazatelje SDG i Skupinu na visokoj razini za partnerstvo, koordinaciju u izgradnju kapaciteta za statistiku za Agendu 2030 koja bi radila na pokazateljima SDG i podržala izgradnju kapaciteta u oblasti statistike.

1. Skupina „Prijatelji predsjedatelja“ za šire mjerenje napretka

Na 44. sjednici 2013. UNSC je uspostavio skupinu „Prijatelji predsjedatelja“ za šire mjerenje napretka (FOC), kao odgovor na zahtjev sa Konferencije Rio+20¹⁰³. Mandat skupine FOC je: a) izraditi program rada za razvoj šireg mjerenja napretka na temelju procjene tekućih nacionalnih, regionalnih i međunarodnih praksi u ovoj oblasti; i b) pripremiti tematske/tehničke inpute kojima će osigurati da se od samog početka priprema za razvojnu agendu poslije 2015. u sustav ugradi pristup statističkog mjerenja.

FOC je dao doprinos razmatranjima o SDG na razini OWG objasnivši kako statistika može da pomogne u osmišljavanju SDG i podciljeva. U ožujku 2014, predsjedatelj UNSC je prenio ko-predsjedateljima OWG listu od 29 statističkih komentara pod pokroviteljstvom FOC, koje su izradili eksperti iz više nacionalnih statističkih zavoda i međunarodnih organizacija.

U lipnju 2014. FOC je dostavio kopredsjedateljima OWG tablice za korespondenciju između raspoloživih pokazatelja i podciljeva sadržanih u „nultom nacrtu“ OWG i procjenu raspoloživosti širih podataka za te pokazatelje u zemljama. Krajem 2014. i početkom 2015. godine FOC je proveo anketu radi pribavljanja informacija o raspoloživosti podataka za pokazatelje za mjerenje SDG, kao i 107 podciljeva koje je predložila OWG. Izvješće FOC-a Statističkom povjerenstvu iz 2015. predstavio je Mapu puta za razvoj i provođenje pokazatelja i okvira za monitoring za razvojnu agendu poslije 2015.

2. Međuagencijska ekspertska skupina za pokazatelje SDG

Statističko povjerenstvo UN je u ožujku 2015. osnovalo Međuagencijsku ekspertsku skupinu za pokazatelje SDG (IAEG-SDG), nadograđujući se na posao koji je obavio FOC. Njen cilj je izraditi listu tehnički solidnih pokazatelja za praćenje SDG i podciljeva programa 2030 na globalnoj razini, osigurati tehničku podršku provođenju odobrenih okvira za praćenje pokazatelja, redovito revidirati metodologiju i pratiti njen razvoj, kao i pitanja koja se odnose na pokazatelje i s njima povezane metapodatke, i izvještavati o napretku prema dostizanju SDG i podciljeva programa 2030 na globalnoj razini. Ova skupina ima zadatak redovito revidirati i davati preporuke za aktivnosti izgradnje kapaciteta potrebnih za praćenje SDG koje podnosi Statističkom povjerenstvu UN, Skupini na visokoj razini za partnerstvo, koordinaciju i izgradnju kapaciteta za Program 2030 i Komitetu za koordinaciju aktivnosti u oblasti statistike, i podržavati rad Tajništva za razvoj foruma korisnika podataka o SDG, alata za analizu podataka i otvorenog pregleda stanja u oblasti SDG.

Okvir globalnih pokazatelja koji je predložila IAEG-SDG usvojen je od strane UNSC na 48. sjednici u ožujku 2017. godine, zajedno sa Rezolucijom „Rad Statističkog povjerenstva UN koji se odnosi na Program 2030 za održivi razvoj“. Nakon toga, rezolucija i pomenuta lista globalnih pokazatelja SDG su usvojeni od strane ECOSOC-a u svibnju i u od strane Generalne skupštine UN u srpnju 2017.

Osim toga, tijekom 47. sjednice UNSC je uspostavila radni protok za razvrstavanje podataka i tri radne skupine u okviru IAEG-SDG: geoprostorne informacije, razmjena statističkih podataka i metapodataka (SDMX) i međusobne veze. Zajednički, ova četiri tijela će pomagati u reviziji okvira pokazatelja. Također, postoji i zajednička podskupina u okviru Skupine na visokoj razini za partnerstvo, koordinaciju i izgradnju kapaciteta za statistiku.

Kako bi se provela procjena dostupnosti podataka i metodologija za pokazatelje SDG, IAEG-SDG provodi jedan podsustav:

¹⁰³ Odluka 44/114 sa 44. sjednice UNSC (str. 18 <http://unstats.un.org/unsd/statcom/44th-session/documents/statcom2013-44th-report-E.pdf>).

- **Pokazatelji Stuba I** su pokazatelji koji su konceptualno jasni, sa uspostavljenim metodologijama i standardima, i za koje zemlje redovito proizvode podatke (podaci su dostupni za sve zemlje i obuhvataju najmanje 50 posto populacije u svakoj regiji svijeta gdje god su pokazatelji relevantni);
- **Pokazatelji Stuba II** su pokazatelji koji su konceptualno jasni, sa uspostavljenim metodologijama i standardima, ali se potrebni podaci ne proizvode redovito u svim zemljama (podaci nisu raspoloživi i ne pokrivaju najmanje 50 posto zemalja i 50 posto populacije u svakoj regiji svijeta gdje god su pokazatelji relevantni); i
- **Pokazatelji Stuba III** su pokazatelji za koje ne postoje metodologije i standardi, ili su metodologije i standardi u fazi razvoja ili testiranja.

IAEG-SDG preporučuje povećanje napora za izgradnju kapaciteta za pokazatelje Stuba II. Kad je riječ o pokazateljima Stuba III, konceptualni posao predstavlja prepreku za izvješćivanje; prema tome, planovi rada za pokazatelje Stuba III su razrađeni i bili su predmet rasprave na petom sastanku IAEG-SDG u ožujku 2017. u Otavi, u Kanadi.¹⁰⁴

IAEG-SDG priprema dokument koji će pojasniti proces izrade revizija¹⁰⁵ ili usavršavanja¹⁰⁶ pokazatelja SDG.¹⁰⁷ Taj dokument će sugerirati dvije sheme revizije: plan godišnjih poboljšanja pokazatelja i sveobuhvatnu reviziju okvira globalnih pokazatelja za godine 2020. i 2025. Principi i kriteriji su definirani tako da se iskoristi razvoj statistike, a da se istovremeno osiguraju stabilnost i fleksibilnost sa ciljem da izvješćivanje omogući kreatorima politike revidiranje statusa i napretka u pravcu dostizanja ciljeva i podciljeva Programa 2030. Principi, treba da osiguraju transparentnost cijelog procesa. Ovaj dokument će biti predstavljen na 49. sjednici UNSC tijekom 2018. godine.

Na 48. sjednici UNSC „dostavljen je zahtjev IAEG-SDG da izradi smjernice za agencije – vlasnike podataka o tome kako one mogu da rade i doprinesu protoku podataka neophodnom za harmoniziranu statistiku“¹⁰⁸. IAEG-SDG je u ožujku 2017. godine osnovala podskupinu za izradu Smjernica i primjera dobre prakse za izvješćivanje o podacima za SDG na svjetskoj razini. Ova podskupina će smjernice predstaviti tijekom 2018. godine.

3. Skupina na visokoj razini za partnerstvo, koordinaciju i izgradnju kapaciteta statistike za Program 2030 za održivi razvoj

Skupinu na visokoj razini za partnerstvo, koordinaciju i izgradnju kapaciteta statistike za Agendu 2030 (HLG-PCCB) osnovala je Statističko povjerenstvo UN 2015. Njegov zadatak je osigurati strateško vođstvo za proces provođenja SDG u pogledu praćenja i revidiranja Programa 2030. HLG-PCCB je dogovorena za uspostavljanje i podršku procesu izvješćivanja u kome vodeću ulogu imaju pojedinačne zemlje na globalnoj razini. HLG-PCCB surađuje sa IAEG-SDG u razvoju i koordinaciji globalnih mehanizama izvješćivanja.¹⁰⁹ Zajednička podskupina, koju su formirali HLG-PCCB i IAEG-SDG, ima zadatak izraditi plan za rješavanje prioriteta, uključujući izgradnju kapaciteta statistike i financijski okvir za izvješćivanje o globalnim pokazateljima SDG.

Na svojoj 47. sjednici, UNSC je dala zahtjev HLG-PCCB izraditi Globalni akcijski plan za podatke za održivi razvoj, uz konsultacije sa svim zainteresiranim stranama. Cilj je da se modernizira i osnaži statistički sustav

¹⁰⁴ https://unstats.un.org/sdgs/files/meetings/iaeg-sdgs-meeting-05/TierIII_Work_Plans_03_03_2017.pdf.

¹⁰⁵ Revizije uključuju dodavanje pokazatelja (kada je očito da pokazatelj ne pokriva određeni aspekt ciljne vrijednosti), brisanje ili izmjenu pokazatelja na način koji neće ometati vremenske serije. (manja ometanja mogu da se izuzmu iz ovog pravila).

¹⁰⁶ Dotjerivanja uključuju sljedeće vrste promjena: specificiranje ili korigiranje jedinice mjerenja; jednostavna pojašnjenja izraza koji se koriste u pokazatelju; pravopisne i druge očite greške; „podjelu“ pokazatelja na komponente u slučaju pokazatelja sa više komponenti. Dotjerivanje može da znači i manje promjene u pokazatelju ili listi pokazatelja koje će, na jednostavan način, riješiti neki problem koji se uoči kada započne prikupljanje podataka.

¹⁰⁷ Prvi nacrt dokumenta se očekuje na šestom sastanku IAEG-SDG.

¹⁰⁸ https://unstats.un.org/sdgs/files/meetings/iaeg-sdgs-meeting-05/7b.Guidelines%20on%20global%20SDG%20reporting_plenary.pdf.

¹⁰⁹ https://unstats.un.org/sdgs/files/meetings/iaeg-sdgs-meeting-05/7b.Guidelines%20on%20global%20SDG%20reporting_plenary.pdf.

kako bi ispunio zadatke za Program 2030. UNSC je napomenula da takav Globalni akcijski plan treba da uzme u obzir postojeće Mape puta.¹¹⁰

Osim toga, HLG-PCCB je nadležna za provođenje Svjetskog foruma UN za podatke pod pokroviteljstvom UNSC. Forum predstavlja mjesto i za razmjenu na visokoj razini između proizvođača podataka (zvaničnih i nezvaničnih) i korisnika podataka (ministarstva koja su nadležna za politike, civilno društvo, akademske ustanove itd.) i za stručne rasprave o šansama i izazovima u primjeni informacija, podataka i statistike za mjerenje globalnog napretka u vezi sa Programom 2030.

Prvi Svjetski forum UN za podatke održan je od 15. do 18. siječnja 2017.¹¹¹ u Kejp Taunu (Južna Afrika). Taj događaj je pokrenuo Kejp taunski globalni akcijski plan za podatke za održivi razvoj, koji je naknadno usvojen na 48. sjednici UNSC u ožujku 2017.

4. CES i njegova Upravljačka skupina za statistiku za SDG

CES od 2005. godine radi na mjerenju održivog razvoja. U razdoblju 2009–2013. godine, zajednička operativna skupina UNECE/Eurostat/OECD razradila je Preporuke CES za mjerenje održivog razvoja.¹¹² Više od 60 zemalja iz regije UNECE i izvan nje (uključujući države članice OECD-a) i glavne međunarodne organizacije usvojile su Preporuke CES u lipnju 2013. Tijekom 2015. godine CES je osnovao operativnu skupinu za prilagođavanje okvira mjerenja održivog razvoja koji je predstavljen u preporukama CES radi usklađivanja sa SDG i podciljevima.

Prvi CES seminar o mjerenju održivog razvoja se održao 2013, kao odgovor na Rio+20, Drugi seminar, pod nazivom Odgovor zvanične statistike na Ciljeve održivog razvoja, održan je 2015. godine, i na njemu se raspravljalo o ulozi zvanične statističke zajednice na regionalnoj razini. Jedan od rezultata ovog seminara je Deklaracija o ulozi nacionalnih statističkih institucija u mjerenju i praćenju Ciljeva održivog razvoja¹¹³, koja čini osnovu Mape puta predstavljene u ovom dokumentu.

U listopadu 2015. godine, Biro CES je osnovao Upravljačku skupinu za statistiku za SDG zbog izrade Mape puta i praćenja njenog provođenja. Članice Upravljačke skupine su Kanada, Danska, Francuska, Njemačka, Italija, Kirgistan, Meksiko, Nizozemska, Novi Zeland, Poljska, Republika Moldavija, Ruska Federacija, Švedska, Švicarska (kopredjedavatelj), Turska, Ujedinjeno Kraljevstvo, SAD (kopredsjedavatelj), Eurostat, OECD i UNECE.

110 Vidjeti stav 37 na <http://unstats.un.org/unsd/statcom/47th-session/documents/2016-2-IAEG-SDGs-Rev1-E.pdf>.

111 Ibid.

112 <https://undataforum.org>.

113 http://www.unece.org/publications/ces_sust_development.html.

ANEKS III Skupine koje rade na povezanim pitanjima

Naziv skupine	Predsjedavatelj	CES članice	Mandat	Vrijeme	Više informacija
HLG-PCCB (Skupina na visokoj razini za partnerstvo, koordinaciju i izgradnju kapaciteta za statistiku za Agendu 2030 za održivi razvoj)	Mađarska i Obala Slonovače	Danska, Mađarska, Italija, Švicarska, Sjedinjene Države	Partnerstvo, koordinacija i izgradnja kapaciteta	2015-2030.	http://unstats.un.org/SDG/hlg/
IAEG-SDG (Međuagencijska ekspertna skupina za SDG pokazatelje)	Meksiko i Tanzanija (do 2017. Filipini)	Bjelorusija (do 2017. Jermenija), Francuska, Njemačka, Nizozemska, Švedska, Kanada, Ruska Federacija, Tadžikistan (do 2017. Kirgistan)	Izrada liste pokazatelja na globalnoj razini i tehnička podrška za implementaciju liste	2015-2030.	http://unstats.un.org/SDG/iaeg-SDG/
SDMX radna skupina	Kolumbija	Brazil, Francuska, Meksiko, Ruska Federacija, Eurostat	Razvoj globalne strukture metapodataka za izvješćivanje o SDG	2016-2030.	http://unstats.un.org/SDG/files/Working-Group-ToR-SDMX.pdf
Geo-prostorna informativna radna skupina	Meksiko i Švedska	Brazil, Francuska, Njemačka, Meksiko, Švedska, Eurostat	Kako geoprostorne informacije mogu da doprinesu SDG	2016-2030.	http://unstats.un.org/SDG/files/Working-Group-ToR-GeoSpatial.pdf
Radna skupina za međusobne veze SDG statistika kako bi se dozvolile integrirane analize za praćenje	Kanada i Kina	Brazil, Kanada, Francuska, Nizozemska, Kirgistan, Švedska	Identifikacija međusobnih veza između ciljeva i podciljeva unutar osnovne statistike	2015-2030.	http://unstats.un.org/SDG/files/Working-Group-ToR-Interlinkages.pdf
Zajednička podskupina za IAEG/HLG	Meksiko, Filipini (IAEG); Mađarska i Obala Slonovače (HLG)	Kanada, Danska, Mađarska, Italija, Meksiko	Veze između HLG i IAEG	2016 - 2030.	http://unstats.un.org/SDG/files/meetings/hlg-meeting-05/2.%20TORs%20for%20the%20Joint%20subgroup%20-%20(as%20of%202%20June%202016)%20clean.pdf
Održivi razvoj i Europa 2020 Radna skupina za pokazatelje	Eurostat	28 država članica EU+zemlje EFTA	Izrada seta pokazatelja na razini EU	Nema rokova, sastanci godišnje	http://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators
Operativna skupina za značaj zvanične statistike	Ujedinjeno Kraljevstvo	Ujedinjeno Kraljevstvo, Kanada, Irska, Meksiko, Novi Zeland, Turska, Eurostat i OECD	Definiranje značaja zvanične statistike i razvoj načina za njegovo mjerenje koje omogućava bolje razumjevanje i komunikaciju	2015-2017.	http://www.unece.org/statistics/statstos/task-force-on-the-value-of-official-statistics.html

nastavak

Naziv skupine	Predsjedavatelj	CES članice	Mandat	Vrijeme	Više informacija
Skupina na visokoj razini za modernizaciju proizvodnje statistike i usluge	Nizozemska	Nizozemska, Australija, Italija, Meksiko, Republika Koreja, Slovenija, SAD, Eurostat, OECD i UNECE	Razvoj poslovne arhitekture za statistiku i izvješćivanje Biro CES o strateškom razvoju. Podskupina radi na pitanjima komunikacije	2013-2019.	http://www.unece.org/statistics/statstos/high-level-group-for-the-modernisation-of-statistical-production-and-services.html
UN-GGIM: Europa - Radna skupina za pitanja integracije	Njemačka	Austrija, Danska, Finska, Njemačka, Grčka, Italija, Nizozemska, Norveška, Poljska, Portugalija, Srbija, Slovenija, Španjolska, Švedska, Švicarska, Turska, Ujedinjeno Kraljevstvo i Eurostat	Europski doprinos globalnom procesu o razvoju okvira za monitoring UN Pokazatelja SDG, za dvosmjernu interakciju sa IAEG-SDG Radna skupina za geopratorne informacije	2017-2020.	http://un-ggim-europe.org/content/wg-b-data-integration

